BBC

JUŻ 6 LAT W POLSCE!

#gardenersworldpolska

Styczeń/Luty 1 (31)/2020

Gardeners' World

A POLSKA

MONTY ODPOWIADA na pytania czytelników

TYLKO U NAS!

Angielskie ogrody

Już czas

NA PIERWSZE WYSIEWY

KROK PO KROKU

Zimowe cięcie

Dodatek specjalny 27 STRON

Rośliny doniczkowe

● Zielone mieszkanie ● Sukulenty ● Szklane ogrody ● Rośliny cebulowe ● Donice na taras

Styczeń-luty 1/2020
cena 14,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

eprasa.pl-dd0fe90179

eprasa.pl dd0fe90179

Drodzy czytelnicy!

Nasze licencyjne pismo „Gardeners' World. Edycja Polska" zachowuje całą wartościową treść i atrakcyjną formę edytorską brytyjskiego oryginału „Gardeners' World".

Raz na dwa miesiące dzielimy się z wami naszymi najlepszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów i zachwycających roślin po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, aby ogród był zawsze w kwitnącej formie. Jeśli poczujesz, że możemy coś udoskonalić, daj nam znać: to w końcu wasz magazyn :)

Wiele dodatkowych informacji znajdziesz na portalu **ZielonyOgrodek.pl**

Nie przegap!

Bieżące i archiwalne numery magazynu zamówisz na ulubionykiosk.pl

Prenumerata roczna
74,50 zł (1 numer GRATIS)
Prenumerata dwuletnia
134,10 zł (3 numery GRATIS)
Zamów na: avt.pl/prenumerata

Już 6 lat w Polsce!

Kto z Was, drodzy Czytelnicy, pamięta pierwszy numer polskiego wydania Gardeners` World? Aż trudno uwierzyć, że od tego czasu minęło już 6 lat! W tym czasie z półek zniknęło kilka znanych tytułów ogrodniczych, jednak wbrew opinii, że "paper is dead*" oddajemy w Wasze ręce 31 numer i nie zwijamy żagli, ale wypływamy na pełne morze. Dziękując, Wam za życzliwość i konstruktywną krytykę oraz wszystkim, którzy tworzyli i tworzą nasz magazyn, zapraszam do lektury tego noworocznego wydania. Bądźcie z nami w tym i w kolejnych sezonach!

Po świątecznym lenistwie nadszedł wreszcie styczeń, zwiastując nowy początek, i choć do wiosny jeszcze daleko, to każdy prawdziwy ogrodnik wybudza się już z zimowego letargu. A przecież nowy rok najlepiej zacząć w otoczeniu zieleni. Mimo, że za oknem wiosny jeszcze brak, to w domu możemy cieszyć się nią już teraz. To dzięki roślinom doniczkowym, dostępnym we wszystkich kolorach, kształtach i rozmiarach. Domowa dżungla (Urban jungle) to nie tylko nowa moda, ale dla niektórych sposób na życie! O tym, że „Green is the new black" przekonasz się na 27 stronach (od str. 31). Wzbogać swoje wnętrze!

Nie zasypuj pod śniegiem noworocznych deklaracji i wprowadź dobrą zmianę także do ogrodu. Rozpocznij odliczanie do wiosny, wysiewając swoje ulubione kwiaty (str. 60). Skorzystaj z naszych wskazówek i pokaż to w mediach społecznościowych, oznaczając posty hasztagiem **#gardenersworldpolska**. Polubmy się!

Inspirującej lektury,

Paweł Romanowski
Redaktor naczelny
pawel.romanowski@avt.pl

WYGRAJ PRENUMERATĘ!

ZDJĘCIE: BRUCE SHIPPEE / FOTOLIA

Z okazji jubileuszu, na dobry początek sezonu, mamy dla Was konkurs. Pokażcie nam swoje ogrody, opiszcie w kilku słowach ich i Wasze historie. Wysyłajcie zdjęcia i opisy na adres email: **listy@magazyngardenersworld.pl**. Pamiętajcie, że zdjęcia muszą być dobrej jakości, byśmy mogli je wydrukować. 6 osób nagrodzimy darmową, roczną prenumeratą! Na zgłoszenia czekamy do końca czerwca.

* Renesans magazynów special interest, Wiesław Marciniak
Zobacz na: www.avt.pl/aktualnosc/10595

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarch
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl dd0fe90179

SPIS TREŚCI

styczeń–luty 2020

LUBIMY

6 **Lubimy zimę**
Za kępki wczesnych kwiatów

Eksperci polecają

14 Fantastyczne kosaćce

INSPIRACJE

18 **Zapytaj Monty-ego**
Odpowiedzi na pytania czytelników

25 **Tańczące na wietrze**
Trawy ozdobne

32 **Sukulenty**
Dowiedz się, jak o nie dbać

34 **Trzymaj głowę wysoko**
Gatunki zwisające

40 **Zielone mieszkanie**
Porady projektanta

46 **Zrób szklany ogród**
Krok po kroku

53 **Wiosenne odświeżenie**
Kwiaty cebulowe w domu

57 **Kompozycje w donicach**
Pokoloruj zimowy ogród

60 **Gwiazdy z nasion**
Carol rozmnaża byliny

66 **Rabata za grosze**
Wysiewanie krok po kroku

Angielskie ogrody

72 **Ogród z zacisznym dziedzińcem**

78 **Wiejski ogród pełen kolorów**

84 **Niech żyje szopa!**
10 inspirujących pomysłów

FAUNA W OGRODZIE

102 **Jak dokarmiać ptaki**

106 **Co zawiera ptasia karma**

110 **Rusałka admirał**

WŁASNE UPRAWY

115 **Papryczki chili**

120 **Słonecznik bulwiasty**

DR OGRODNIK

122 **Dlaczego nasiona nie kiełkują**

124 **Ogrody odporne na mróz**

FELIETONY

16 **Cały Monty**

24 **Rozmowy przy płocie**

126 **Opowieści Alana Titchmarsha**

31 **Dodatek specjalny: rośliny doniczkowe**

18 **Monty dzieli się swoim doświadczeniem z Longmeadow**

60 **Carol radzi, jak uzyskać rośliny za grosze**

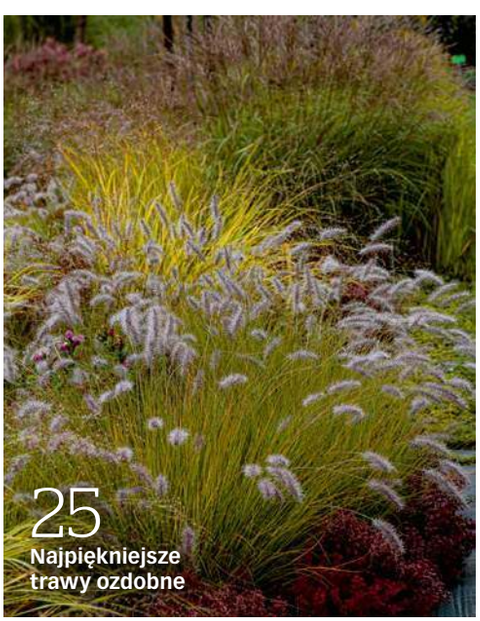
eprasa.pl dd0fe90179

TEMATY Z OKŁADKI

72
88
31
18
114

Zdjęcie: Jason Ingram

25 Najpiękniejsze trawy ozdobne

102 Dokarmianie ptaków: poradnik dla żółtodziobów

72 Z wizytą w angielskich ogrodach

ZDJĘCIA: AUL DEBOIS, SARAH CUTTLE; SARAH HENEGHAN; JASON INGRAM; TIM SANDALL; GETTY/DAVE KING, PHOTOHAMPSTER, GETTY/MERINKA, GRZEGORZ FALKOWSKI, GETTY/MICHEL RAUCH; ADRIAN TAYLOR

88 Róże
89 Drzewa i krzewy owocowe
90 Glicynia i inne pnącza
91 Byliny
92 Krzewy ozdobne
94 Powojniki
97 Zimowe cięcie w Polsce

PRENUMERATA s. 71

Zacznij wysiew nasion już teraz, aby cieszyć się zbiorami najpyszniejszych chili

SPRAWY DO ZROBIENIA

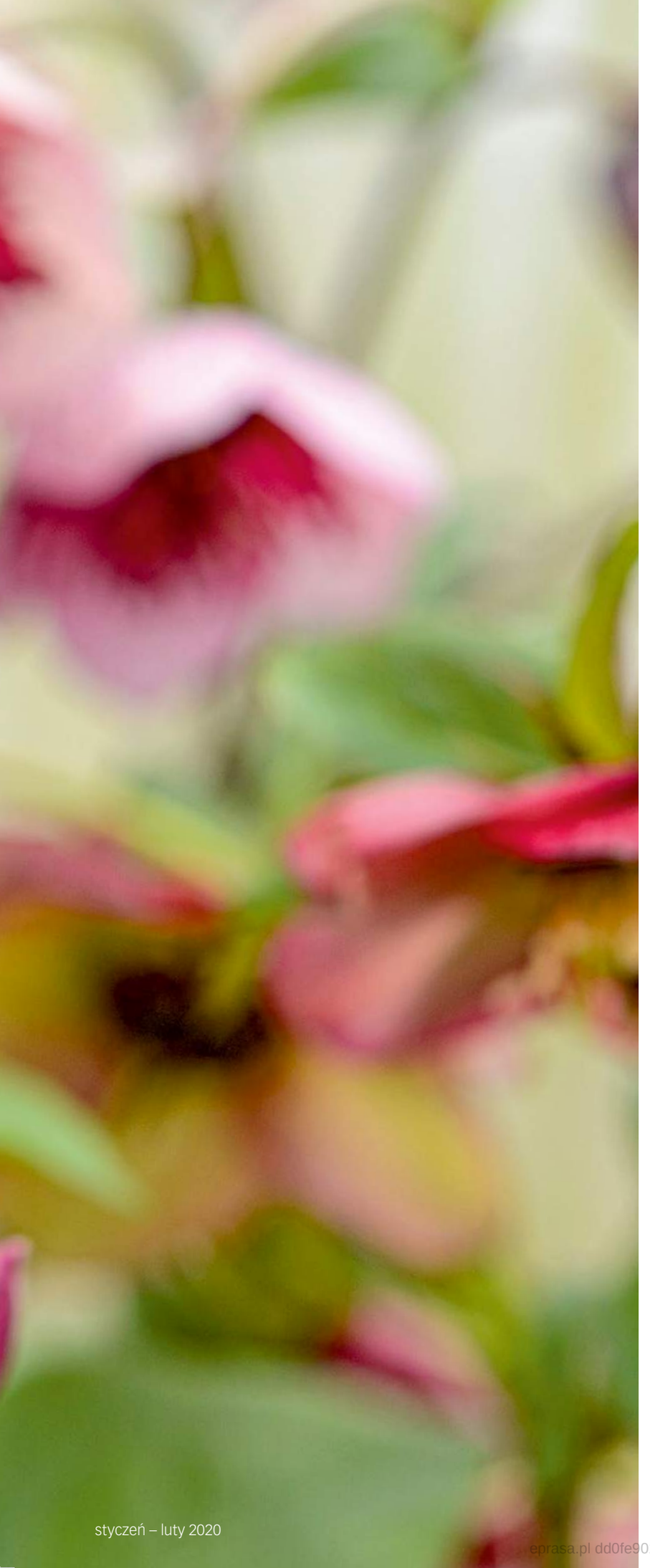
112-113 Uporządkuj szklarnię
114 Wysiej pelargonie

eprasa.pl dd0fe90179

Lubimy zimę
za kępki wczesnych kwiatów

eprasa.pl dd0fe90179

Gdyby luty miał matkę, nawet ona chciałaby zobaczyć dobrą stronę swojego ukochanego dziecka. To nie jest miesiąc, kiedy lekko wyskakujemy z łóżka, otwieramy drzwi i wybiegamy do ogrodu. Na Florydzie trwa sezon truskawkowy, ale w Wielkiej Brytanii jest szaro i zimno. To tak, jak z pobytem na lotnisku – musimy go znieść, zanim będziemy mogli się dobrze bawić i nadejdzie pierwszy powiew wiosny. Tym bardziej należy docenić te kilka gatunków roślin, które kwitną w tak ponurym czasie. Proszę je wprowadzić!

Tekst James Alexander-Sinclair

GWIAZDA MIESIĄCA
Ciemiernik ogrodowy *Helleborus x hybridus*

Ciemierniki są dość – delikatnie mówiąc – rozwiązłe. Łatwo krzyżują się ze wszystkimi sąsiadami, co (jeśli przymknąć oko na moralne rozpasanie) jest korzystne dla ogrodników, ponieważ dzięki temu mamy teraz ciemierniki w każdym kolorze, od białego do głębokiego, burzowego fioletu. W starożytności używano ich do leczenia obłędu, tak jak w przypadku córek króla Argos, które biegały nago po ulicach – wiodły zupełnie inne życie niż nasza rodzina królewska. Ta odmiana ubiera się w bajeczną zimową czerwień.
Podziel roślinę we wrześniu, jeśli chcesz mieć nową sadzonkę, identyczną jak poprzednia. Jeśli lubisz ryzyko, wysiej dojrzałe nasiona.
Wysokość x Szerokość 40 cm x 50 cm

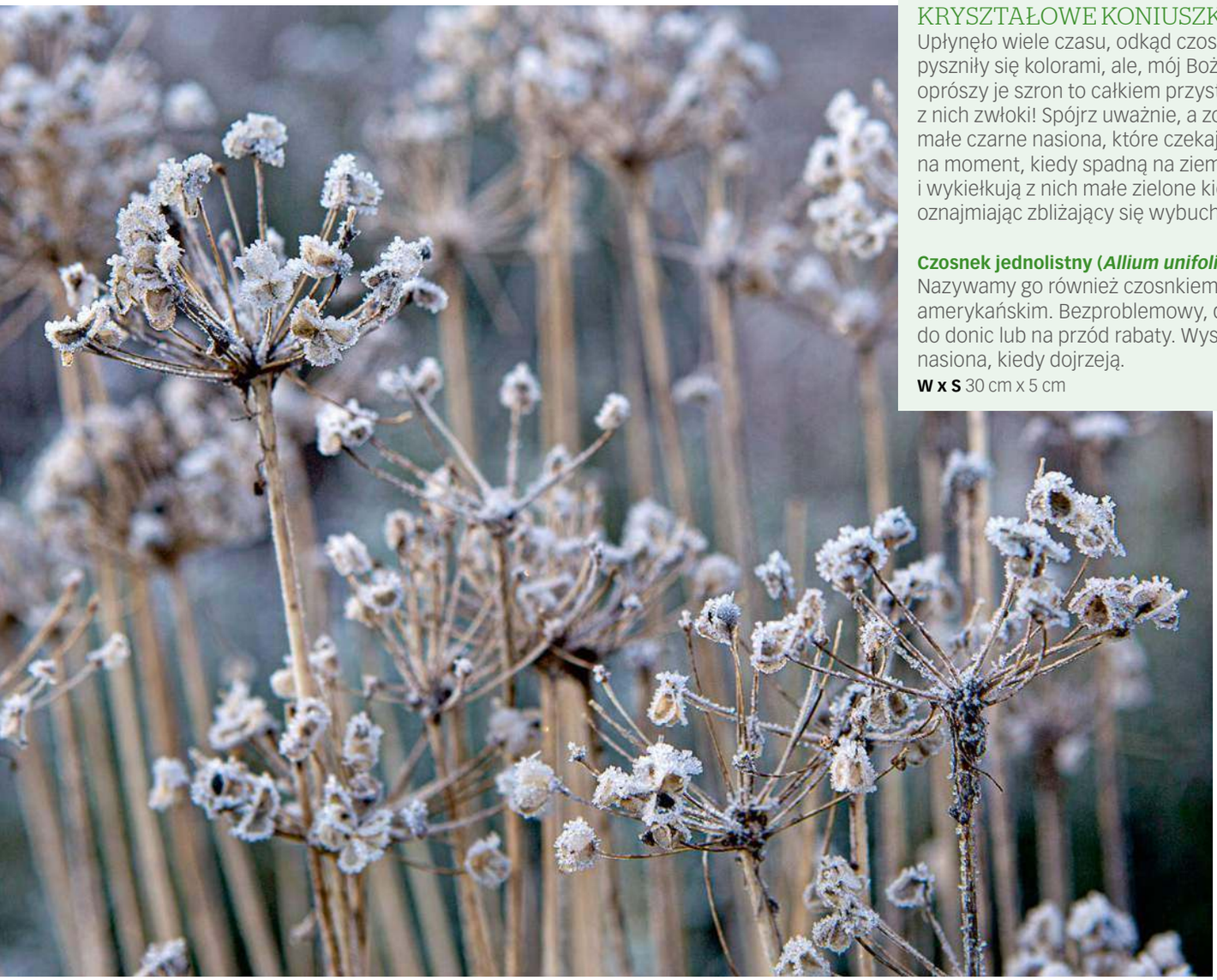
ZDJĘCIA: JASON INGRAM, WITH THANKS TO CREDALE NURSERY

eprasa.pl dd0fe90179

KRYSZTAŁOWE KONIUSZKI

Upłynęło wiele czasu, odkąd czosnki pyszniły się kolorami, ale, mój Boże, kiedy oprószy je szron to całkiem przystojne z nich zwłoki! Spójrz uważnie, a zobaczysz małe czarne nasiona, które czekają na moment, kiedy spadną na ziemię i wykiełkują z nich małe zielone kiełki, oznajmiając zbliżający się wybuch wiosny.

Czosnek jednolistny (*Allium unifolium*)
Nazywamy go również czosnkiem amerykańskim. Bezproblemowy, dobry do donic lub na przód rabaty. Wysiej nasiona, kiedy dojrzeją.
W x S 30 cm x 5 cm

ZIMOWA SENSACJA

Bluszcz niezwykle porusza ludzi. To prawda, że mocno przylega do ścian i że czasami może przeszkadzać rosnącym drzewom, ale we właściwym miejscu będzie rewelacyjną rośliną. Stworzy idealną zieloną ścianę: zawsze błyszczącą i dobrze izolującą, będzie doskonałym późnym źródłem nektaru dla pszczół i idealną zimową kryjówką dla wszelkiego rodzaju dzikich zwierząt. Jego jagody też są ciekawe – jak kolczyki z ziarenek pieprzu.

Bluszcz irlandzki (*Hedera hibernica*)
Stare, dobre zimozielone pnącze, które zakryje wszystko – czy to w słońcu, czy w cieniu. Świetny do maskowania paskudnych widoków lub zadarniania problematycznych miejsc.
W x S 12 m x 8 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl dd0fe90179

ZWIASTUN WIOSNY

W końcu jakieś konkrety. Spójrz tylko – to pierwszy kwiat, który wystawia głowę ponad ściółkę i światełko w tunelu ciemnych zimowych miesięcy. Wciąż trochę nieśmiały, wstydliwie wgapiony w ziemię, a jednak wspaniały, szczególnie na tle ciemniejszych liści.

Śnieżyczka Elwesa (*Galanthus elwesii*)
Wszyscy kochają przebiśniegi. Najlepiej sadzić je „na zielono", co oznacza, że trzeba je wykopać i podzielić zaraz po kwitnieniu. Kupuj tylko od renomowanych dostawców.
W x S 20 cm x 5 cm

Konwalnik płaskopędowy (*Ophiopogon planiscapus*) 'Nigrescens'
Czarne, zimozielone liście. Dobry na obrzeża ścieżek lub do pojemników. Podziel go wiosną, kiedy zacznie rosnąć.
W x S 20 cm x 30 cm

eprasa.pl dd0fe90179

SŁODKA CHWILA

To jeden z tych zimowych krzewów (jak *Sarcococca* lub *Lonicera fragrantissima*), których nigdy nie wolno chować na tyłach ogrodu. A to z tego względu, że ma zachwycające kwiaty o niezwykłym zapachu. Zawsze sadź go w pobliżu ścieżki lub drzwi, z których na co dzień korzystasz. Kwiaty wyglądają jak różowe trąbki u bram wiosny. Zerwij gałązki i przynieś je do domu, a wkrótce wypełni się zapachem.

Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*)
Wolno rośnie i nie lubi być przenoszony, więc zastanów się dobrze przed jego posadzeniem. Lubi przepuszczalną ziemię bogatą w próchnicę. Przycinaj tylko w razie konieczności.
W x S 1,5 m x 75 cm

PYSKATE BUŹKI

Jak dałyby sobie radę nasze zimowe skrzynki i donice bez niezawodnych bratków? Wypełnią przestrzenie pomiędzy późnojesiennymi bylinami a pierwszymi wiosennymi cebulkami, kwitnąc i znosząc wszelkie śniegi, mrozy i ulewy, którymi uraczy je zima. Istnieje wiele różnych odmian bratków: od białych po niebieskie i fioletowe. Te wyglądają trochę jak motyle, które obudziły się nieco zbyt wcześnie.

Bratek (*Viola*) Sorbet Morpho
Najlepiej rosną w pełnym słońcu. Łatwo kwitną. Obrywanie przekwitniętych kwiatów zapewnia schludny wygląd i przedłuża kwitnienie. [W Polsce bratki sadzimy od połowy III].
W x S 15 cm x 15 cm

ZDJĘCIA: GETTY/LASZLO PODOR, DAN ROSENHOLM, JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

ZŁOTY POCIĄG

To jest dopiero smaczna zimowa uczta! Jednak z jakiegoś powodu stachiurek nie jest często uprawiany. Pierwszy raz widziałem go na dachu banku w Northamptonshire. Był pogodny zimowy dzień, a ja wyszedłem zza rogu i nagle oczarowały mnie jego eleganckie stalaktyty kwiatów – to był niezapomniany moment. Ten japoński krzew naprawdę ożywi ten jakże przygnębiający miesiąc.

Stachiurek wczesny (*Stachyurus praecox*)
Lekko kwaśna ziemia będzie dla niego najlepsza. Przytnij go po kwitnieniu, a wiosną ściółkuj powierzchnię ziemi. [W Polsce może być uprawiany tylko w najcieplejszych regionach kraju i wymaga dobrego okrycia na zimę].
W x S 3 m x 3 m

eprasa.pl dd0fe90179

UDANY ROMANS

Kolejna para odważnych dusz, dająca nam kwiaty i kolory w obliczu zimy – tworzą cudowną kombinację pod krzewy lub drzewa liściaste. Prostota pierwiosnka podkreśla egzotykę cyklamenów. Trawiaste obrzeże angielskiego hrabstwa spotyka się z pałacem sułtana.

Pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris*)
Najlepiej sadzić go w trawie lub wśród drzew lub krzewów. Delikatnie pachnie. Świetny na kwiat cięty do małego wazonu. Rozmnażaj z nasion lub sadzonek korzeniowych. **W x S** 10 cm x 15 cm

Cyklamen dyskowaty (*Cyclamen coum*)
Posadź go na głębokości 5 cm w częściowo zacienionym i niezbyt mokrym latem miejscu. Wysiej dojrzałe nasiona – najlepiej moczyć je przez noc przed wysiewem.
W x S 10 cm x 10 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

WIELKI HIT

Ten przebiśnieg nosi imię wybitnego człowieka o imieniu Samuel Arnott – dziewiętnastowiecznego szkockiego ogrodnika i galantofila. Często różnice między oryginalnymi przebiśniegami gatunkowymi, a szlachetnymi odmianami są bardzo subtelne i zauważalne tylko dla eksperta lub wielkiego miłośnika.
Tę odmianę o wiele łatwiej jest dostrzec w tłumie, ponieważ jest bardziej charakterystyczna, bardziej przysadzista i ma cudownie pachnące kwiaty.

Śnieżyczka (*Galanthus*) 'S. Arnott'
Najlepiej sadzić ją „na zielono" – to znaczy po kwitnieniu, ale przed letnim spoczynkiem. [W Polsce lepiej sadzić cebulki jesienią].
W x S 20 cm x 10 cm

eprasa.pl dd0fe90179

KORA OLA OLA

Jej białe kwiaty są atrakcyjne, ale nie spektakularne. Kora tej ślicznej wiśni należy natomiast do najładniejszych, jakie możesz znaleźć: ma głęboki połysk świeżo wyklutego z łupiny kasztana lub wypucowanych czubków najlepszych brogsów twojego dziadka. Jeśli tylko najdzie cię taka ochota, polerowanie kory może być świetną zabawą dla całej rodziny: odrobina energicznego polerowania pobudzi krążenie w zimny dzień.

Wiśnia tybetańska (*Prunus serrula*)
Najlepiej posadzić ją w pełnym słońcu. Trudna do rozmnażania (wymaga szczepienia), chociaż sadzonki zielne mogą się ukorzenić.
W x S 10 m x 10 m

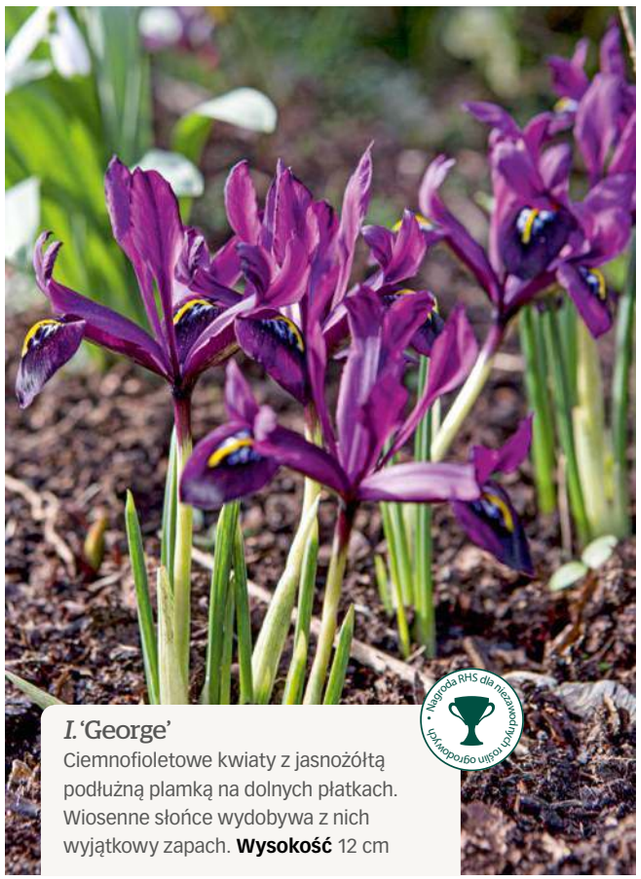
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

SŁODKIE DOZNANIA

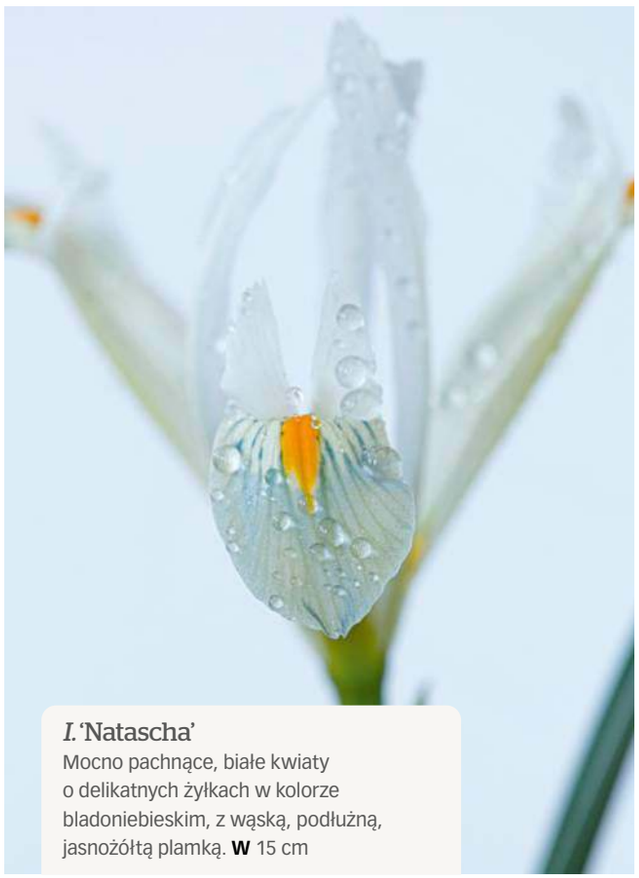
Zimą zapachy są znacznie cenniejsze niż latem, a w zimnym powietrzu można je wyczuć już z daleka. Ten należy do najlepszych, więc po prostu zamknij oczy i ciesz się nim – jest jak łyk słodkiego oddechu Afrodyty lub głaskanie łap szczególnie uroczego szczeniaczka. Sarkokokkę sadź blisko ścieżek lub drzwi, ponieważ coś tak cennego nigdy nie powinno się zmarnować.

Sarkokokka chińska *(Sarcococca confuse)*
Dobra na wiecznie zielone tło. Kwiaty może i są bardzo małe, ale nieźle dają po nosie. Rozmnażaj późnym latem z półzdrewniałych sadzonek.
W x S 2 m x 1 m

eprasa.pl dd0fe90179

I. 'George'
Ciemnofioletowe kwiaty z jasnożółtą podłużną plamką na dolnych płatkach. Wiosenne słońce wydobywa z nich wyjątkowy zapach. **Wysokość** 12 cm

I. 'Natascha'
Mocno pachnące, białe kwiaty o delikatnych żyłkach w kolorze bladoniebieskim, z wąską, podłużną, jasnożółtą plamką. **W** 15 cm

I. histrioides 'Lady Beatrix Stanley'
Szerokie, pachnące kwiaty o intensywnym, prawie fioletowym odcieniu niebieskiego ukazują też blade żyłki i jaskrawożółtą podłużną plamkę na dolnych płatkach. **W** 10 cm

I. 'Katharine Hodgkin'
Duże, szerokie kwiaty o intrygujących żyłkach, w sposób wyjątkowy łączące w sobie błękit letniego nieba i kolor letniego słońca. **W** 15 cm

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; SARAH CUTTLE; GETTY/CHRIS BURROWS

Kosaćce żyłkowane

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
								Sadzenie cebul			
		Kwiaty									

eprasa.pl dd0fe90179

I. 'Gordon'
Kwiaty w dwóch odcieniach niebieskiego. Na dolnych płatkach jaskrawożółto-pomarańczowa podłużna plamka na białym tle. **W** 15 cm

Eksperci polecają

Kosaćce żyłkowane

Kosaćce pod taką czy inną nazwą… Te dezorientująco nazwane cuda fantastycznie sprawdzają się zimą – twierdzi **Graham Rice**

Generalnie rzecz biorąc, botanicy są przyjaciółmi ogrodników, bo organizują świat roślin, aby łatwiej go było zrozumieć. Ale czasem…

Dla przykładu: można by sądzić, że kosaćce *Iris reticulata* i kosaćce (irysy) *reticulata* to jedno i to samo – no cóż, i tak, i nie. Kosaćce *reticulata* to popularna grupa drobnych, wcześnie kwitnących gatunków irysów o krótkich łodygach kwiatowych i pojawiających się po nich długich liściach, które rosną na suchych stanowiskach w Europie i Azji Środkowej. Grupa obejmuje 10 uprawianych z cebul gatunków, w tym *Iris histrio* i wysoce irytujący *I. danfordiae,* który zwykle przed obumarciem dobrze kwitnie tylko raz. W gronie tych dziesięciu kosaćców z grupy *reticulata,* znajduje się też *Iris reticulata* – kosaciec żyłkowany.

Najważniejsze jest to, że choć gatunki te nieco różnią się od siebie, wymagają identycznych warunków i możemy je traktować jak odmiany tej samej rośliny. Nawet jeżeli wszystkie one to kosaćce *reticulata*, a tylko niektóre *Iris reticulata*!

Mając to wreszcie za sobą, możemy w końcu stwierdzić, że są to wspaniałe drobne rośliny zimy i początku wiosny [w Polsce kwitną na przedwiośniu], nadające się do niewielkich doniczek, skrzynek, podniesionych grządek i skalniaków lub innych nasłonecznionych miejsc, z których swobodnie odpływa woda. Cebulki można zasadzić jesienią lub kupić je teraz w fazie kwitnienia, aby rozświetlić ponure zakątki. I możemy je wszystkie nazwać kosaćcami *reticulata* i tak je traktować. A dlaczego *reticulata*? To słowo znaczy „pokryty siateczką żyłek" i nawiązuje do wzoru na suchej łusce cebulek.

- **Uprawiaj** w słonecznym miejscu, w dobrze odprowadzających wodę pojemnikach lub na rabatach (świetnie wyglądają w pojemnikach, ale w drugim roku mogą słabiej kwitnąć).
- **Wszystkie** są mrozoodporne, o ile nie stoją w wodzie.
- **Sadź** cebulki jesienią. Sadź głębiej, niż można by się spodziewać: na głębokości 10-15 cm, aby lepiej zakwitły w kolejnym roku.
- **Zasilaj** płynnym nawozem do pomidorów co dwa tygodnie od momentu, gdy kwiaty zaczną przekwitać.

eprasa.pl dd0fe90179

Felieton

Cały Monty

Monty zastanawia się, czy otwartość na różne punkty widzenia nie jest przypadkiem kluczem do zdrowej psychiki i zdrowego ogrodu

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD

Rozmawiałem z pewnym psychiatrą o niepokojącym wzroście liczby przypadków depresji wśród młodych ludzi. Lekarz powiedział, że na tę chorobę nie ma jednego leku czy sposobu leczenia. W przypadku każdego pacjenta trzeba po prostu znaleźć sposób na to, aby aktywować proces zdrowienia lub adaptacji i często oznacza to połączenie odpowiednich leków, terapii i pracy w ogrodzie – przy czym nigdy nie jesteśmy pewni, który z tych elementów był najskuteczniejszy.

Każdy, kto cierpiał na depresję wie z własnego doświadczenia, ile w tym prawdy. Leki mogą przez chwilę działać, a potem wcale nie działają albo, co częstsze, nie wiadomo, czy działają czy nie działają. Przyjaciele, rodzina i wychodzenie z domu oraz krzątanie się wokół różnych spraw może być bardzo ważne, ale czasem tylko potwierdzają nasze poczucie beznadziejności i zwiększają niedolę. Wydaje się, że praca w ogrodzie w pewnym stopniu pomaga każdemu, ale jeśli twoja działka zarosła jak dżungla, proste wyjście do ogrodu urasta do wielkiego wyczynu. I tak dalej.

> „To wszystko, co jest prawdziwe odnośnie zdrowej psychiki, sprawdza się też przy tworzeniu zdrowego ogrodu”

Coraz częściej myślę, że wszystko, co jest prawdziwe odnośnie zdrowej psychiki i zdrowego organizmu, sprawdza się też przy tworzeniu zdrowego ogrodu. W świecie, który jest coraz bardziej niepokojąco spolaryzowany, gdzie rysuje się linie bitwy i w którym media społecznościowe wspierają odruchową wściekłość i odrazę wobec wszystkich osób, których przekonania są inne od naszych, w którym stwierdzenie „nie lubię” może być kategoryzowane jako *fake news*, i w którym opinia może mieć większą wagę niż prawda, bycie otwartym, tolerancyjnym i pluralistycznym może mieć krytyczne znaczenie. Chyba nigdy wcześniej nie było tak ważne, aby pamiętać to przypisywane Wolterowi powiedzenie: „Nie zgadzam się z tobą, ale zawsze będę bronić twojego prawa do wypowiadania własnych poglądów”. W tym kontekście usiadłem, aby napisać atak na ciasne podejście konwencjonalnej nauki do spraw dotyczących ogrodu.

Tego ranka, jak co dzień, kompletnie nieznajoma jejmość zadała mi pytanie dotyczące ogrodu. Ta pani ma na różach mszyce – co ma zrobić? Próbowała jakiegoś środka w spreju, ale nie pomógł. Zapytałem, czy pamięta, co to za środek. Nie wiedziała. Jakiś sprej na owady, ale chociaż był kosztowny, nie dał rady. Co mógłbym polecić? Od czego zacząć? Widziałem, że nie czekała na wykład o holistycznej harmonii samoregulującego się ogrodu organicznego, lekcji o niezamierzonych konsekwencjach ani diatryby wymierzonej w panacea przekupniów handlujących magicznymi eliksirami, które nie robią nic poza tym, że żerują na danej sytuacji – i że tak czy siak to w ogóle nie jest problem. Czekała na odpowiedź, chciała cieszyć się swoimi różami i nie chciała, aby szkodziły im mszyce.

Zawsze było mi niewygodnie z ograniczeniami i świętoszkowatością „dobrej nauki” i czuję, że histeria, z jaką atakuje ona „złą” naukę – np. akupunkturę, aromaterapię, ajurwedę, biodynamikę, homeopatię czy organiczność (lista jest długa) pokazuje jej niepewność i wąskie horyzonty. Naukowe poglądy odnośnie ogrodu, podobnie, jak odnośnie zdrowia, często sprowadzają się do „nie widzimy dowodów na działanie X, stąd X nie działa, a zatem każdy, kto uważa, że jest inaczej, jest szarlatanem”. Zwykle uważam, że nie mam pojęcia, co się dzieje, ale niewątpliwie coś ma miejsce i jest to ciekawe, i chciałbym dowiedzieć się więcej na ten temat. Jest przestrzeń na pewną dozę tolerancji i twórczą wymianę doświadczeń.

Podejście holistyczne, które czerpie z maksymalnie szerokiego spektrum nauki i jest niezmiennie otwarte na nowe idee i nowe odkrycia, budzi wiele dziwnych i niekiedy absurdalnych pytań, ale daje też więcej odpowiedzi. Dlatego Pana Organicznego, czyli mnie, martwią rzeczy typu modyfikacja genetyczna i uważam, że trzeba je rygorystycznie badać i z całą pewnością nie wolno ich „posiadać” w interesie korporacyjnej zamożności – ale nie stawiam na nich kreski. To interesujące i chcę wiedzieć więcej. Hydroponika jest antytezą wszystkiego, co kocham w ogrodnictwie i redukuje produkcję żywności i odżywianie do prostego procesu, ale może okazać się istotna w wyżywieniu przyszłych pokoleń.

Być może istnieją też jakieś chemiczne, ale nieszkodliwe dla organizmu sposoby na poradzenie sobie z problemami roślin. Trudno mi to przełknąć – ale właśnie o to chodzi. Kompromis i tolerancja oznacza rozważanie i poszanowanie poglądów, które wydają się głęboko niewygodne, abyśmy stali się mądrzejsi i potrafili żyć w większej harmonii ze wszystkimi istotami.

eprasa.pl dd0fe90179

Gil (Pyrrhula pyrrhula)
- mieszanki nasion
- nasiona słonecznika
- ziarna

Szczygieł
(Carduelis carduelis)
- łuskane nasiona słonecznika
- mieszanki nasienne

Sikora modra
(Cyanistes caeruleus)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- pyzy i kolby

Rudzik zwyczajny, raszka
(Erithacus rubecula)
- karma tłuszczowo-miękka
- mieszanki nasienne
- posiekane orzechy ziemne
- konopie

Wróbel zwyczajny
(Passer domesticus)
- nasiona słonecznika
- posiekane orzechy ziemne
- mieszanki nasion
- pyzy i kule

Dzięcioł duży, dzięcioł pstry większy
(Dendrocopos major)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- pyzy i kule

Grubodziób (Coccothraustes coccothraustes)
- nasiona słonecznika
- orzeszki ziemne
- mieszanki nasion

Szpak (Sturnus vulgaris)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- rodzynki
- pyzy i kule

Planta®

na dobre w ogrodzie!

Czym dokarmiać dzikie ptaki zimą?

Dowiedz się więcej o dokarmianiu ptaków zimą!

www.planta.pl

Planta Fauna

Planta Fauna to ziarna i mieszanki nasienne, kule, pyzy oraz dzwonki skomponowane według potrzeb żywieniowych ptaków żyjących na wolności.

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl

www.planta

eprasa.pl dd0fe90179

ZAPYTAJ MONTY'EGO

Co dzieje się za kulisami w Longmeadow, jak radzi sobie z uporczywymi chwastami i jakie błędy popełnia przy sadzeniu? **Monty** odpowiada na najczęściej zadawane pytania

COŚ NA ZIMĘ

Jakie zimozielone gatunki dodadzą struktury mojemu ogrodowi w zimie? @winniethechoccylab

Piątka z plusem za świadomość jak bardzo to jest ważne! Zimą ogród opiera się na dobrych roślinach zimozielonych, a ja uważam je za najważniejsze rośliny w ogrodzie o każdej porze roku, ponieważ są szkieletem, który utrzymuje całe kwiatowe „ciało". Cis jest najlepszy na wiecznie zielony żywopłot oraz duże topiary, a kolumnowe cisy 'Fastigiata' są idealne do małych ogrodów, które odważnie podkreślają, ale nie zajmują w nich dużo miejsca. Dziesięć lat temu powiedziałbym, że musisz mieć buksz-pan, ale połączenie zarazy i ćmy buksz-panowej czyni je obecnie mało atrakcyjnymi. Ale jeśli nie występują w Twojej okolicy, żadna roślina nie będzie lepsza na niskie żywopłoty lub topiary. Ostrokrzew będzie pięknym drzewem, żywopłotem i topiarem w miejscach, w których nie będziesz się o niego ocierać. Lubię sadzić różne mahonie przy granicach ogrodu, a sarkokokka (1), hebe (2), czoisja (3), laurowiśnia iberyjska (4), kalina sztywnolistna (4), kamelia (5), filirea (6), pospornica (7), ognik (8), skimia (9), trzmielina (10) i wspaniały dąb ostrolistny (11) to naprawdę dobre zimozielone propozycje – a to tylko początek długiej listy.

W Polsce sprawdź, czy wybrana przez ciebie roślina zimozielona zimuje w gruncie i czy w okresie zimowym pozostanie zimozielona: 1 – zimozielona, odporna; 2 – zimozielona, wymaga okrywania – patrz GW 5/2019; 3 – zimozielona, dość odporna; 4 – zimozielona, odporna – patrz GW 1/2019; 5 – zimozielona, zimuje w pomieszczeniu; 6 – nie jest zimozielona, odporna; 7 – zimozielona, zimuje w pomieszczeniu; 8 – zimozielony, odporny; 9 – zimozielona, odporna; 10 – zimozielona, odporna; 11 – nie jest zimozielony, odporny – red.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Monty sadzi kolumnowe cisy, które dodadzą struktury Ogrodowi Ziołowemu

Agapant kwitnie lepiej w za ciasnej donicy

CHWASTY

P Skrzyp zawładnął moim ogrodem, a motyka nie daje mu rady. Jakieś pomysły? @podefc

Jak pozbyć się podagrycznika, nie wypowiadając mu wojny chemicznej? @josanders71

Połączę te dwa pytania, bo – chociaż odnoszą się one do dwóch bardzo różnych roślin, które występują w różnych warunkach – sprowadzają się do tego samego: co zrobić z chwastami wieloletnimi bez konieczności uciekania się do użycia chemikaliów? Na początek poznaj swojego wroga. Skrzyp rośnie tylko w wilgotnych warunkach, więc najlepszym lekarstwem jest skuteczniejsze odprowadzanie wody. Może to być jednak niepraktyczne i kosztowne. Korzenie skrzypu sięgają na sześć lub więcej stóp, dlatego użycie motyki będzie całkowitą stratą czasu. Korzenie i kłącza podagrycznika rosną bardzo blisko powierzchni, więc motyka tylko je rozrywa, a nowa roślina może wyrosnąć z każdego fragmentu. Po drugie, najlepiej jest określić jakiś stopień akceptacji. Mamy w Longmeadow trochę podagrycznika, który zadomowił się pod żywopłotem z ostrokrzewu. Koszę go co tydzień. Wraca, ale nie rozprzestrzenił się w ciągu ostatnich 20 lat. Widziałem także bardzo ładne działki pełne skrzypu polnego. Jest regularnie ścinany i kompostowany, a warzywa dobrze rosną. Możesz je nawet polubić: podagrycznik ma ładne baldachy, a skrzyp wygląda wspaniale wśród luźnych, ale bujnych nasadzeń. Ostatecznie najpraktyczniejszym i najłatwiejszym rozwiązaniem jest wykopanie korzeni chwastów, takich jak podagrycznik (na zdjęciu po prawej), perz i powój tam, gdzie jest to możliwe. W przeciwnym razie ścinaj je regularnie, bo to osłabi rośliny i sprawi, że będą mniej uciążliwe i łatwiejsze do opanowania.

PRZESADZANIE

P Czy możesz mi powiedzieć, dlaczego mój agapant nigdy nie kwitnie? Wydaje dużo liści, ale żadnych kwiatów. @MWLizzy

Prawdopodobnie dlatego, że dostał za dużo nawozu – albo posadziłaś go w zbyt żyznej ziemi, albo zbyt często nawozisz jeśli rośnie w pojemniku. Agapant najlepiej kwitnie w za ciasnej donicy i przy ograniczonym nawożeniu.

P Kiedy najlepiej przesadzić werbeny patagońskie? Ścięłam je teraz przy ziemi, ale będę musiała przenieść je na tył rabaty, ponieważ na przodzie są zbyt wysokie. @scrappinrappin

Zasadniczo najlepiej przesadzać rośliny, kiedy znajdują się w stanie uśpienia, ale w praktyce można to robić o dowolnej porze, o ile przed i po przesadzeniu dobrze podlejesz sadzonki i przytniesz je dla zmniejszenia obciążenia korzeni. *Verbena bonariensis* rośnie bardzo dobrze z nasion i sadzonek, dlatego sugerowałbym wyhodowanie świeżych roślin na tył rabaty, a jeśli te na przodzie przetrwają zimę [w Polsce często przemarzają, ale rozmnażają się same z wysianych nasion], pozwól im pozostać na miejscu, ponieważ dodają wysokości i nadają kompozycjom dramatyzmu nie zasłaniając innych roślin posadzonych tuż za nimi.

P Czy kiedykolwiek posadziłeś coś i żałowałeś, że to zrobiłeś? Jill Meech

Często! Niektóre moje rośliny zaliczam do kategorii „uważaj, czego sobie życzysz" – jak wierzby, które sadziłem 25 lat temu na obwodzie ogrodu i które są teraz zbyt duże, niezbyt piękne i trudne do przycięcia. Inne, jak rosnące w Ogrodzie Ozdobnym tojeść orzęsiona *Lysimachia ciliata* 'Firecracker' czy czosnek *Allium* 'Purple Sensation' są urocze, ale niezwykle inwazyjne i nadmiernie się rozrastają. Czasem się mylę i stwierdzam, że początkowo dobry pomysł ostatecznie wcale nie zdaje egzaminu. Ale nie stresuje mnie konieczność przesadzania roślin, a nawet kompostowania ich, jeśli popełniam błąd.

ROŚLINY W DONICACH

P Uprawiam w donicy powojnik górski (*Clematis montana*). Kiedy najlepiej przesadzić go do ziemi i czy przetrwa mając mniej słońca niż dotychczas? Julie King

Teraz – lub przynajmniej do połowy lutego [w Polsce bezpieczniej w marcu]. Jeśli to nie jest dla Ciebie praktyczne, przenieś go po kwitnieniu. Tak czy inaczej, delikatnie rozkrusz zewnętrzną warstwę ziemi i rozluźnij palcami korzenie, aby pobudzić je do wzrostu. W razie potrzeby przytnij zielone części (szczególnie przy przesadzaniu latem) i daj tyle wody i dobrych składników, ile możesz. Tak jak większość powojników, powojnik górski będzie dobrze rósł w półcieniu – mój *Clematis montana* kwitnie na północnej ścianie.

P Przeprowadzam się do nowego domu z orzechem rosnącym na końcu ogrodu, ale powiedziano mi, że nic pod nim nie urośnie. Jo Butler, Kent

Masz szczęście, Jo! Ogromnie żałuję, że 25 lat temu, kiedy jeszcze miałem na to miejsce, nie posadziłem orzecha w Longmeadow. Jednak to prawda, że jego korzenie wydzielają toksynę zwaną juglonem, która hamuje wzrost innych pobliskich drzew, a jabłonie są na nią szczególnie wrażliwe. Ta ewolucyjna sztuczka pozwala orzechowi rosnąć bez konkurencji, dlatego należy go sadzić pojedynczo lub w jednogatunkowych grupach. Chociaż juglon znajduje się w owocach i liściach, nie jest szkodliwy dla ludzi ani większości roślin, a liście można bezpiecznie kompostować lub, co jeszcze lepsze, zrobić z nich ziemię liściową. Jednak rodzina psiankowatych, do której należą pomidory i ziemniaki, nie będzie sobie radzić pod orzechem, podobnie jak petunie, lilaki, lilie i piwonie. Ale większość roślin, które dobrze rosną w dość suchym cieniu, da sobie radę.

Wyhoduj nowe werbeny patagońskie z sadzonek

MASZ PYTANIE?

Poznaj odpowiedzi na ogrodnicze pytania i dołącz do dyskusji na **www.forum.gardenersworld.com**

Orzechy włoskie najlepiej posadzić z dala od innych drzew

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; TORIE CHUGG; JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

CIĘCIE

P Mam figę 'Brown Turkey' w 40-litrowej donicy. Bujnie rośnie i obficie owocuje każdego roku. Czy mogę ją mocno przyciąć do bardziej poręcznego kształtu?
@JennyErby
Nie tylko możesz, Jenny, ale nawet powinnaś. Figi rosną dobrze w formie kordonów, wachlarzy lub po prostu przycięte na wymiar. Najlepszy czas na cięcie fig jest w kwietniu, kiedy zaczynają pojawiać się nowe pędy. Pamiętaj jednak, że figi zawiązują owoce na gałęziach z poprzedniego roku, dlatego po przycięciu nie uzyskasz owoców aż do późnego lata 2021 roku.

P Przeprowadzam się do małego ogrodu z bambusem o wysokości co najmniej sześciu metrów. Chciałabym go zatrzymać, ale jak go przyciąć?
@paulamckenna7454
Bambusy nigdy nie wymagają przycinania, dlatego należy je ciąć tylko biorąc pod uwagę własny gust lub wygodę. Dobrym sposobem jest usunięcie całych pędów bezpośrednio u podstawy dla uzyskania przyjemnej, uporządkowanej równowagi. Nie próbuj zmniejszać wysokości poszczególnych pędów. Usuwaj tylko najstarsze tyczki, starając się wycinać te ze środka kępy i nigdy nie usuwaj więcej niż jedną trzecią w ciągu roku. Możesz to zrobić w dowolnym momencie, jednak po każdym cięciu dobrze podlej roślinę i w sezonie wegetacyjnym nawoź ją raz na miesiąc płynnym nawozem z wodorostów.

KOMPOSTOWANIE

P Wyjaśnij proszę w prosty sposób, na czym polega wytwarzanie kompostu, ponieważ mój mąż rozpacza, że w jego kompoście nie ma takich robali, jak w twoim. @ChrisCord57
Kompostowanie to po prostu trawienie organicznych odpadów przez bakterie i inne mikroorganizmy, takie jak grzyby. „Robale" pełzające w kompoście są pożyteczne, ale nie są niezbędne. Najprostszą metodą kompostowania jest usypanie długiej, niskiej pryzmy i pozostawienie jej na kilka lat. Gwarantuję, że zamieni się w doskonały kompost. Minusem tego sposobu jest to, że zajmuje miejsce i czas. Wytwarzanie kompostu w pojemnikach lub stosach i mieszanie go raz w miesiącu znacznie przyspiesza proces przez dostarczenie bakteriom dodatkowej porcji tlenu. Przygotuj dobrze zbilansowaną mieszankę „brązowego" materiału, takiego jak karton, słoma lub susz roślinny, z „zielonymi" składnikami, takimi jak ścinki trawy lub odpady kuchenne, dla przyspieszenia procesu.

P Chcę zacząć kompostować w moim małym miejskim ogrodzie. Mam wysokie drzewa i dużo liści; zbieram też resztki jedzenia, ale boję się, że zwabię szczury. @wildflowersnorfolk
Po pierwsze: liście można dodawać do kompostu, ale lepiej z nich zrobić ziemię liściową, która rozkłada się w inny sposób niż kompost i nie przyciąga gryzoni. Nie dodawaj do kompostu resztek gotowanych potraw, mięsa ani tłuszczu. Wykorzystaj wszystkie odpady roślinne, ale dobrze wymieszaj je z tekturą i innymi suchymi materiałami, takimi jak zaschnięte łodygi. Mieszaj stertę lub zawartość kompostownika co kilka tygodni. Przyspieszy to proces kompostowania, a ponieważ szczury lubią spokój, nie zamieszkają w pryzmie, jeśli regularnie będziesz ją mieszać.

SZKODNIKI

P Jak pozbyć się drutowców z ogrodu? Heather Paulucy
Drutowce są larwami chrząszczy sprężyków i lubią drążyć tunele w bulwach ziemniaków i soczystych korzeniach wielu roślin. Najczęściej występują w glebie, która do niedawna była porośnięta trawą, ponieważ dorosłe chrząszcze wolą składać jaja na trawie niż na gołej ziemi. Mija do czterech lat nim larwy zmienią się w poczwarki. Jeśli będziesz przekopywać ziemię, populacja drutowców powinna zmaleć w ciągu dwóch do czterech lat. Przekopując ziemię wydobywasz larwy na powierzchnię, gdzie pożywią się nimi ptaki.

Tak jak Monty, do kompostu użyj mieszanki brązowych i zielonych składników

P Jak zebrać orzechy włoskie i laskowe zanim zjedzą je wiewiórki? Emma Tipton
Nigdy nie znalazłem odpowiedzi na to pytanie, Emma, więc kiedy się dowiesz, daj mi znać!

P Kto zajmuje się Twoim ogrodem w Longmeadow?
@SSusanmwhite
Chociaż moi ogrodnicy nigdy nie pojawiają się na ekranie, mam świetny zespół, który pomaga mi za kulisami. Przez lata ogrodnicy się zmieniali, a w tej chwili na pełny etat w ogrodzie pracują Rob i Caroline. Nie mógłbym przygotować ogrodu do nagrywania programu i wykonać całej reszty pracy samodzielnie, bez ich pomocy. Dla przypomnienia, w Greenacre pracowało dwóch ogrodników, w Berryfields – dwóch i pół, Alan miał dwoje w Barleywood i Barnsdale, które były znacznie większe niż pozostałe ogrody z programu „Gardeners' World". Podejrzewam też, że Geoff Hamilton miał nawet pięciu ogrodników do pomocy.

RADY DLA POCZĄTKUJĄCYCH OGRODNIKÓW

Mam 24 lata i właśnie skończyłam swój pierwszy rok bycia „prawdziwym ogrodnikiem". Naprawdę wierzę, że znalazłam hobby na całe życie. O czym powinnam pamiętać na ścieżce swojego rozwoju?
@LucyMellorLaw
Bardzo się cieszę, że „znalazłaś" dla siebie ogrodnictwo, Lucy i powiem Ci, że jeszcze nie spotkałem nikogo, kto by z tego zrezygnował, kiedy już zaczął. Obiecuję Ci, że przyjemność i satysfakcja będą rosły każdego roku. Ważną rzeczą do zapamiętania jest to, że zawsze powinnaś robić to, co uważasz za najbardziej satysfakcjonujące i przestać się przejmować tym, że, powinnaś coś konkretnego zrobić, czy posadzić. Ogrody są sprawą osobistą i mocno kreatywną, i nigdy nie powinny być obowiązkiem. Spiesz się powoli. To nie jest żaden wyścig. Nagrody, które przyniesie Ci ogrodnictwo będą głębokie i trwałe. Połączą Cię z dużo głębszymi i spokojniejszymi uczuciami niż szybkie sprawki współczesnego świata. Trochę cierpliwości zawsze pomaga. Pracuj z naturą. Nigdy z tym nie walcz – wtedy zawsze przegrasz! Ogród, który jest w harmonii ze światem przyrody i który holistycznie łączy się ze wszystkimi żywymi istotami będzie zdrowszy i piękniejszy – i uczyni Cię szczęśliwym ogrodnikiem. Na koniec – dbaj o swoją ziemię i doceń ją. Jeśli masz dobrą, zdrową glebę, większość roślin będzie rosła bez względu na ogrodnika! Powodzenia.

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD, JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Za kulisami w Longmeadow Monty ma do pomocy dwóch ogrodników – nie tylko Nellie i Nigela

Felieton

Rozmowy przy płocie

Po co zbierać różne odmiany przebiśniegów?

Czy galantofile marnują swój czas (i pieniądze), czy kolekcjonowanie przebiśniegów jest tylko przyjemnym i nieszkodliwym dziwactwem?

Ken Thompson jest ekologiem, ogrodnikiem i członkiem Wildlife Gardening Forum

Val Bourne jest pisarką, wykładowczynią, ekologiczną ogrodniczką i zdobywczynią nagrody Garden Media Guild Awards

Tak jak każdego ogrodnika, tak i mnie cieszą łany przebiśniegów w lutym – są tradycyjnie pierwszą oznaką, że zima nie będzie trwała wiecznie.

Ale zwróć uwagę na słowo „łany". Pojedyncze przebiśniegi nie robią większego wrażenia, a gdyby kwitły w czerwcu, nikt nawet nie zwróciłby na nie uwagi; dla atrakcyjnego wyglądu naprawdę muszą rosnąć masowo. Dlatego uprawa roślin, których cechy szczególne można docenić leżąc na ziemi z nosem w błocie, a najprawdopodobniej również w okularach do czytania, jest dla mnie przykładem minięcia się z celem. Co gorsza, istnieją odmiany, które całkowicie utraciły cechy, za które tak cenimy przebiśniegi: czystość i prostotę mlecznobiałego dywanu (śnieżyczka przebiśnieg – jak podpowiada sama nazwa) na korzyść dziwnych, pokręconych ras, które sprawiają, że wyglądają jak wytarmoszone przez kota. Przykładowo odmiana 'Walrus' wydaje się być ulubioną przez galantofili, chociaż trudno sobie wyobrazić jak ktokolwiek, kto pokochał prostotę naturalnych przebiśniegów, mógł polubić taką potworność.

> Pojedyncze przebiśniegi nie robią większego wrażenia

Oczywiście odwiecznym Świętym Graalem wszystkich obsesyjnych kolekcjonerów jest wszystko, co rzadkie. Ale dlaczego, zapytasz, odmiana może być rzadka? Ponieważ jest słabej kondycji, a więc rośnie powoli i namnaża się całą wieczność. Jeśli chciałbyś uzyskać łany z niektórych słabszych odmian, musiałbyś być milionerem lub żyć wiecznie. Albo jedno i drugie. W tym zwariowanym świecie, im dalej roślinie do otrzymania nagrody RHS Award of Garden Merit, tym jest bardziej pożądana i kosztowniejsza.

Uwielbiam przebiśniegi, ale pozostanę przy zwykłych, dzikich gatunkach, takich jak *G. nivalis* i *G. elwesii* – silnych, nudnych i zachwycających.

Przykro mi, Ken, ale ja uwielbiam moje przebiśniegi! Bo któż mógłby się oprzeć delikatnej teksturze czystych, białych płatków *Galanthus plicatus* 'Augustus', szczególnie gdy wiesz, że ten krępy przebiśnieg został nazwany na cześć zmarłego Edwarda Augusta Bowlesa – człowieka, który wymyślił słowo „galantofil". Jestem podekscytowana na długo zanim jeszcze „Gucie" (tak je nazywam) zakwitną. Cieszę się i emocjonuję, kiedy ich kiełki w grudniu zaczynają przebijać ziemię, bo wiem, że kwiaty są już w drodze!

To nie tak, że nie potrafię docenić łanów zwykłych *Galanthus nivalis*, ale większość szlachetnych przebiśniegów ma lepszy wigor, dzięki czemu łatwiej rosną niż wyskakujące z ziemi w lutym dzikusy. Zakwitający w święta pojedynczy *G. elwesii* 'Mrs Macnamara' jest dwa razy wyższy i ładnie się rozrasta, a u mnie zawsze kwitnie pod koniec grudnia. W rzeczywistości moja kolekcja zaczyna kwitnąć już we wrześniu i kwitnie aż do wiosny, kończąc pod koniec marca, kiedy to pojawia się *G. nivalis* 'Danube Star'. Istnieją żółto nakrapiane odmiany na jaśniejsze stanowiska, inne mają ciemnozielone znaczki albo dziwne i cudowne „kolce".

Kolekcjonerzy przebiśniegów są na wskroś ekscentryczni. Zbieramy się w chłodne zimowe dni w jednym celu – aby zdobyć jeszcze więcej przebiśniegów. Z przyjemnością spędzam luty przemierzając kraj i opróżniając swoje konto bankowe. I nie zamieniłabym tego na nic innego.

> Większość szlachetnych przebiśniegów ma lepszy wigor, dzięki czemu łatwiej rosną

Ken ma jednak rację co do jednego. Nowe odmiany są ohydnie kosztowne, szczególnie na eBay. W 2015 r. ktoś wydał 1390 funtów (plus 4 funty za przesyłkę) za nowinkę o nazwie 'Golden Fleece'. Na szczęście to nie byłam ja. Za kilka lat będzie bardziej dostępna, jeśli okaże się silną odmianą, ale pewnie będę musiała wyćwiczyć swoją czujność, aby ją zdobyć!

RYSUNEK KENA THOMPSONA: ROLAND OILAND; RYSUNEK VAL BOURNE: LYNN KEDDIE

Wypowiedz się

Jesteś zapalonym kolekcjonerem przebiśniegów lub innych roślin? A może uważasz to za stratę czasu i pieniędzy? Napisz do nas.

eprasa.pl dd0fe90179

Tańczące na wietrze

Trawy wciąż są na topie! To od lat bardzo modna, jeśli nawet nie najmodniejsza grupa roślin, masowo wykorzystywana zarówno na działkach, w ogrodach prywatnych i osiedlowych, w zieleni publicznej – na miejskich rabatach, a także w pojemnikach zdobiących tarasy, balkony i kawiarniane ogródki. Dzięki swojej różnorodności i plastyczności stanowią istotny elementy kompozycji wielogatunkowych, w których towarzyszą drzewom, krzewom, bylinom i roślinom jednorocznym. Można tworzyć z nich rozległe rabaty lub wręcz całe ogrody trawiaste, gdzie obok siebie będą rosły gatunki i odmiany o różnym pokroju, tempie wzrostu i kolorystyce. Bardzo efektowne są kompozycje monokulturowe – łany – w których eksponowana jest pojedyncza odmiana zaaranżowana np. w długą, wijącą się wstęgę.

Tekst i zdjęcia: **Grzegorz Falkowski**, Związek Szkółkarzy Polskich

DLACZEGO WARTO WYBRAĆ TRAWY?

Podstawową zaletą traw jest ich niekłopotliwe utrzymanie. Odpowiednio dobrane do warunków panujących w miejscu uprawy – nasłonecznienia, wilgotności podłoża i minimalnej temperatury zimą – mogą zdobić ogrody całymi latami. Gatunki o miękkich liściach i rozbudowanych kwiatostanach, łatwo poddających się podmuchom wiatru, mają też dodatkowy walor estetyczny, bo wprowadzają do kompozycji element ruchu. Niezależnie od tego, czy rosną pojedynczo (np. miskant chiński), czy sadzone są w dużych grupach jedno- lub kilkugatunkowych (rozplenice, hakonechloa, ostnice), malowniczo falują, pokładają się i zmieniają barwy. W ten sposób tworzą niepowtarzalne widowisko.

Trawy prezentują się wspaniale nie tylko w okresie wegetacji. Wiele z nich pięknie przebarwia się jesienią, a pozostawione na zimę źdźbła i liście pokrywają się szronem, migocząc w promieniach słońca. Gatunki zimozielone traw, np. kostrzewa sina i Gautiera, ostnica cieniutka

Wydmuchrzyca piaskowa (*Leymus arenarius*)

Rozplenica japońska (*Pennisetum alopecuroides*) 'Hameln'

Trawy ozdobne, z uwagi na niewielkie wymagania, są często wykorzystywane w zieleni miejskiej. Wspaniale komponują się z kwitnącymi bylinami.

czy egzotyczne bambusy – fargezja i plejoblastus, zastosowane w ogrodowych kompozycjach stanowią miłe akcenty kolorystyczne w zimowym krajobrazie. Zaletą ogromnej większości traw ozdobnych jest ich odporność na choroby i szkodniki. Wiele (choćby miskanty, trzcinniki, kostrzewy) znosi też trudne warunki miejskie i nadaje się do sadzenia przy ulicach, na rondach i rabatach wzdłuż tras komunikacyjnych.

NA GLEBY ZASOBNE W WODĘ

Do tej grupy można zaliczyć pochodzącą z Japonii, malowniczą **hakonechloę smukłą** (*Hakonechloa macra*). Jest to wolno rosnąca, leśna trawa tworząca atrakcyjne kępy zielonych liści. Dorasta do 40-60 cm wysokości. Blaszki liściowe mają 5-15 mm szerokości i 10-25 cm długości; wyrastają na cienkich łodygach i zwieszają się kaskadowo na zewnątrz kępy. Liście są soczyście zielone, delikatne, przepięknie falują na wietrze, jesienią przebarwiają się na żółto i pomarańczowo. Najlepiej rośnie na glebach umiarkowanie wilgotnych, preferuje stanowiska półcieniste. Jest w pełni odporna na mróz, doskonale nadaje się do sadzenia w ogrodach skalnych oraz jako roślina okrywowa i do pojemników. Odmiana 'Aureola' tworzy gęste kępy, nieco niższe niż u gatunku, a jej liście są dwubarwne, w żółte i zielone pasy, jesienią lekko różowieją. Z kolei 'All Gold' ma liście jasnożółte do kremowych w słabo widoczne, zielone paski.

Najbardziej kolorową trawą, polecaną na podłoża zasobne w wodę oraz słoneczne stanowiska, jest **imperata cylindryczna** (*Imperata cylindrica*) 'Red Baron'. Jest to średniej wielkości trawa dorastająca do 40 cm wysokości, o wyprostowanych źdźbłach i liściach, rozrastająca się wolno za pomocą rozłogów. Wyróżnia się atrakcyjną barwą wąskich liści, które na początku sezonu są zielone z czerwonymi wierzchołkami, natomiast latem i jesienią stają się niemal całkowicie purpurowe. Wymaga gleby żyznej, jest jednak wrażliwa na silny mróz i wymaga okrywania na zimę.

Oryginalnymi kwiatostanami zachwyca **rozplenica japońska** (*Pennisetum alopecuroides*) 'Hameln'. Tworzy malownicze kępy jasnozielonych liści oraz srebrzysto-beżowe, cylindryczne kwiatostany. Mają one ciekawą zdolność łapania promieni słonecznych, przez co wydają się świecić. W mgliste, jesienne poranki na ostkach osadzają się krople rosy, wówczas roślina prezentuje się niezwykle efektownie. 'Hameln' charakteryzuje się dobrą mrozoodpornością, najlepszą wśród uprawianych u nas rozplenic. Preferuje ciepłe i słoneczne stanowiska, toleruje tylko nieznaczne zacienienie oraz gleby żyzne, lekko wilgotne i przepuszczalne. W okresie suszy potrzebuje nawadniania.

Wart uwagi jest także **szarobródek syberyjski** (*Spodiopogon sibiricus*) pochodzący ze wschodniej Syberii, tworzący zwarte kępy osiągające w czasie kwitnienia 1,5 m wysokości. Tworzy proste i sztywne źdźbła; jasnozielone, ostro zakończone liście jesienią przebarwiające się na żółto, pomarańczowo i czerwono, a purpurowe kwiaty zebrane w wydłużone wiechy. Nie lubi suszy, wymaga gleb umiarkowanie wilgotnych, stanowisk słonecznych lub lekko zacienionych. Jak wskazuje jej pochodzenie – jest w pełni odporna na mróz.

Trzęślica modra (*Molinia caerulea*) 'Variegata' tworzy gęste kępy dorastające do 50 cm wysokości w czasie kwitnienia. Jej ozdobą są łukowato wygięte, dwubarwne liście w zielone oraz żółto-kremowe paski długości około 30 cm. Odporna na mróz, nadaje się do sadzenia na słonecznych i półcienistych rabatach w dużych grupach. Zupełnie inaczej z kolei wygląda odmiana 'Windsäule', która dorasta w czasie kwitnienia do 2-3 m wysokości! Tworzy wąskie, zwarte kępy strzelistych liści przebarwiających się pod koniec lata na żółtopomarańczowo. Wiechowate kwiatostany o czerwonawym zabarwieniu wyrastają znacznie ponad liście. Preferuje stanowiska słoneczne, gleby wilgotne, przepuszczalne, są odporne na mróz.

REKLAMA

eprasa.pl dd0fe90179

Różnorodność gatunków i odmian traw pozwala tworzyć malownicze kompozycje kolorystyczne, idealnie wypełniające przestrzenie pomiędzy krzewami i drzewami.

WYTRZYMAŁE NA SUSZĘ

Obok powszechnie znanych gatunków wytrzymałych na suszę, choć nie zawsze lubianych ze względu na swoją ekspansję, takich jak **mozga trzcinowata** (*Phalaris arundinacea*) 'Picta', **wydmuchrzyca piaskowa** (*Leymus arenarius*) czy nawet **miskant cukrowy** (*Miscanthus saccharinus*) ważną i wartą polecenia grupą są trawy preriowe z rodzaju: **miłka** (*Eragrostis*), **palczatka** (*Andropogon*), **poronica** (*Sporobolus*), **proso** (*Panicum*), **sesleria** (*Sesleria*), **trzcinnik** (*Calamagrostis*). Wymienione rodzaje, poza niewątpliwymi walorami ozdobnymi, posiadają jedną, wielką zaletę – są odporne na suszę i wysokie temperatury. Cechują się także wysoką mrozoodpornością, co ma niebagatelne znaczenie w polskim nieobliczalnym klimacie.

Schizachyrium miotlaste (*Schizachyrium scoparium*) to niewysoka kępiasta trawa sprowadzona z Ameryki Północnej o atrakcyjnych liściach, niebieskich latem i pomarańczowo-purpurowych jesienią. Dorasta do 60 cm wysokości. Z tego samego kontynentu pochodzi **miłka okazała** (*Eragrostis spectabilis*) niska trawa porastająca pastwiska i nieużytki. Tworzy luźne kępy zielonych, wąskich, ostro zakończonych liści, które

Palczatka Gerarda (*Andropogon gerardii*) JS RED ARROW 'Red Arrow'

Trzcinnik ostrokwiatowy (*Calamagrostis acutiflora*) 'Waldenbuch'

eprasa.pl dd0fe90179

„Trawy, niezależnie od tego, czy rosną pojedynczo, czy sadzone są w dużych grupach jedno- lub kilkugatunkowych, malowniczo falują, pokładają się i zmieniają barwy. W ten sposób tworzą niepowtarzalne widowisko”

Trzęślica trzcinowata (*Molinia caerulea*) 'Windsäule' to ogrodowy olbrzym, który może osiągać nawet ponad dwa metry wysokości!

REKLAMA

LW TORAF

SEEDS BOMB

Walcz razem z nami z Globalnym Ociepleniem

EKO BOMBA OGRODNIKA

Kulki z biohumusem, mieszanką kwiatów polnych i ziół.

Pożyteczne mikroorganizmy zawarte w biohumusie doskonale przyspieszają kiełkowanie nasion i rozwój systemu korzeniowego, zwiększają również odporność siewek na choroby i suszę.

Drzewo Tlenowe
Paulownia Omszona

Dekoracyjne drzewo odporne na zanieczyszczenia powietrza, potrafi asymilować 10x więcej CO_2 niż w iększość drzew. Tworzy bardzo duże liście i fioletowe pachnące kwiaty.

\pntoraf www.toraf.pl

@-mail: toraf@toraf.pl

eprasa.pl dd0fe90179

jesienią przebarwiają się na czerwono. Nisko osadzone, ażurowe kwiatostany mają atrakcyjny, różowo-purpurowy kolor. Rozwijają się w sierpniu tworząc nad liśćmi atrakcyjny obłoczek. Polecana jest do sadzenia w grupach, zwłaszcza na obwódkach rabat.

Trzcinnik ostrokwiatowy (*Calamagrostis* × *acutiflora*) 'Karl Foerster' i 'Overdam' to dwie popularne odmiany doskonale znoszące suszę i silne nasłonecznienie. Tworzą wąskie, wysokie kępy liści i wiechowatych kwiatostanów dorastające do 1,3 m wysokości. Obecnie są często sadzone w zieleni miejskiej i osiedlowej.

W trudnych warunkach dobrze radzą sobie ozdobne odmiany **prosa rózgowatego** (*Panicum virgatum*). Trawa ta tworzy zwarte, wyprostowane i dosyć wąskie kępy dorastające w czasie kwitnienia do 70–100 cm wysokości. Mają płaskie liście najczęściej w barwach od zielonej, przez niebieską do fioletowo-purpurowych. W lipcu i sierpniu na szczytach źdźbeł tworzą się luźne, wiechowate kwiatostany. Odmiany, takie jak 'Prairie Sky', 'Rotstrahlbusch' czy 'Squaw' dorastają od 1 do 1,5 m wysokości i są odporne na wyleganie.

Do mało jeszcze znanych, ale wartych uwagi i upowszechnienia traw tolerujących suszę należy **tymotka Boehmera** (*Phleum phleoides*). Trawa ta naturalnie występuje w Polsce, a także w Azji i Afryce, dorastając w czasie kwitnienia do 70 cm wysokości. Tworzy niewielkie kępy wąskich, zielonych liści, z których wyrastają bardzo liczne, sztywne, czerwonofioletowe pędy kwiatostanowe zwieńczone walcowatymi kwiatostanami, które po kwitnieniu brązowieją. Roślina kwitnie w czerwcu i lipcu, wymaga stanowisk słonecznych, gleb lekkich i przepuszczalnych. Warto ją sadzić w ogrodach skalnych oraz na rabatach z niskimi trawami.

Hakonechloa smukła (*Hakonechloa macra*) 'Aureola'

Miskant cukrowy (*Miscanthus sacchariflorus*)

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod nr. telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl dd0fe90179

Haworthia* x *cuspidata
Z tyłu: *Crassula arborescens*
(grubosz drzewiasty)

Oddychaj...

Stwórz w domu prawdziwą relaksującą przystań. **Ross Bayton** radzi, jak bezstresowo wypełnić dom zielenią

W każdym domu powinna być co najmniej jedna roślina doniczkowa – a jeszcze lepiej, gdy jest ich więcej: nie tylko świetnie wyglądają, ale też poprawiają jakość powietrza, którym oddychamy. Niektóre badania pokazują, że rośliny doniczkowe absorbują toksyczne lotne związki organiczne takie jak benzen i formaldehyd, które uwalniają się z mebli, środków czyszczących i sprzętu AGD. Rośliny doniczkowe obniżają też poziom stresu i ciśnienie. Pod tym względem szczególnie korzystnie działają sukulenty, bo są łatwe w uprawie, dzięki czemu można spać spokojnie, nie zamartwiając się, czy są prawidłowo pielęgnowane. Są dostępne w wielkiej ilości kształtów i rozmiarów – coś znajdzie się dla każdego domu, bez względu na budżet. Są tak modne, że znalazły miejsce w naszym must-have na rok 2020.

32 Jak dbać o sukulenty – wybierz gatunki łatwe w uprawie 34 Zmień swoje mieszkanie za pomocą wiszących roślin 40 Zielona dżungla – wprowadź zieleń do swojego wnętrza 46 Szklane ogrody – stwórz własny ogród w butelce 53 Radosne cebulki – zaproś wiosnę do domu 57 Donice na taras – pokoloruj zimę

ROSS BAYTON IS CO-AUTHOR OF *RHS GARDENING SCHOOL*. MITCHELL BEAZLEY, £20; ZDJĘCIA: GETTY/MERINKA.
*INTERACTION WITH INDOOR PLANTS, STUDY PUBLISHED IN *JOURNAL OF PHYSIOLOGICAL ANTHROPOLOGY* 2015

eprasa.pl dd0fe90179

Sukulenty

– odpowiadamy na wasze pytania

P Czym są sukulenty?
To rośliny, które przechowują wodę w pędach lub liściach, co pozwala im przetrwać na pustyni i w innych suchych miejscach. Choć często traktuje się je osobno, kaktusy również są sukulentami – gromadzą wodę w pędach.

P Gdzie stawiać sukulenty?
Większość sukulentów to rośliny pustynne, wymagające maksymalnej ilości światła – spróbuj uprawiać je na nasłonecznionym parapecie lub w ogrodzie zimowym. Kiedy nie mają zapewnionej odpowiedniej ilości światła, produkują słabe, nadmiernie wydłużone przyrosty. Istnieje kilka wyjątków: szlumbergera (zwana zygokaktusem, grudnikiem lub kaktusem Bożego Narodzenia) i peperomie, które preferują częściowy cień i cierpią, gdy rosną za blisko okna, przez które wpada dużo słońca.

P Kiedy je podlewać?
Wiosną i latem rośliny są w fazie aktywnego wzrostu, dlatego podlewamy je co tydzień lub zawsze, gdy ziemia wydaje się sucha. Jesienią i zimą wiele roślin wchodzi w okres spoczynku, dlatego podlewamy je rzadziej – mniej więcej raz w miesiącu. Częstym problemem jest nadmierne podlewanie – zawsze przed podlaniem rośliny sprawdź stan podłoża: jeśli jest wilgotne, nie lej wody. Większość kaktusów nie potrzebuje wody w okresie od listopada do marca, choć grudnik trzeba podlewać przez cały rok. Podlewamy najlepiej do podstawki, pamiętając, aby rośliny nie stały w wodzie.

P Czy trudno je uprawiać?
Pielęgnacja sukulentów jest prosta. Najczęściej występującymi niewłaściwymi warunkami uprawy są nadmierne podlewanie i niedostateczna ilość światła. Szkodniki występują rzadko – najgroźniejsze są czerwce mączyste, dlatego sprawdzaj, czy na roślinach nie ma tych najczęściej nieruchomych, białych, wełniastych owadów. Usuwaj je patyczkiem do uszu nasączonym alkoholem, zanim opanują roślinę.

P Czego jeszcze potrzebują?
Potrzebują niewiele. Zasilaj je wiosną nawozem do kaktusów/sukulentów i regularnie usuwaj martwe liście i przekwitłe kwiaty.

P Czy do uprawy sukulentów potrzebuję specjalnego wyposażenia?
Pęseta ułatwia zbieranie szkodników i martwych liści z kolczastych kaktusów i sukulentów.

P Czy sukulenty trzeba przesadzać?
Jak wszystkie rośliny doniczkowe, sukulenty w którymś momencie wyczerpują składniki odżywcze zawarte w podłożu i dobrze robi im przesadzenie. Ich system korzeniowy może też rozrosnąć się – wówczas będzie wymagać więcej miejsca, czyli większej doniczki. Generalnie świeżo zakupione sukulenty nie wymagają przesadzania, ale kiedy tylko korzenie wypełnią doniczkę, zmień im pojemnik na większy. Zawsze używaj doniczek z otworami w dnie – dobre są porowate gliniane doniczki, bo sukulenty nie lubią nadmiernej wilgoci wokół korzeni. Z tego samego powodu wybierz podłoże zawierające dużą ilość piasku lub żwirku – np. specjalne podłoże do kaktusów.

P Czy sukulenty można wystawiać do ogrodu?
Większości kaktusów i sukulentów dobrze robi

Grubosz

Haworsia

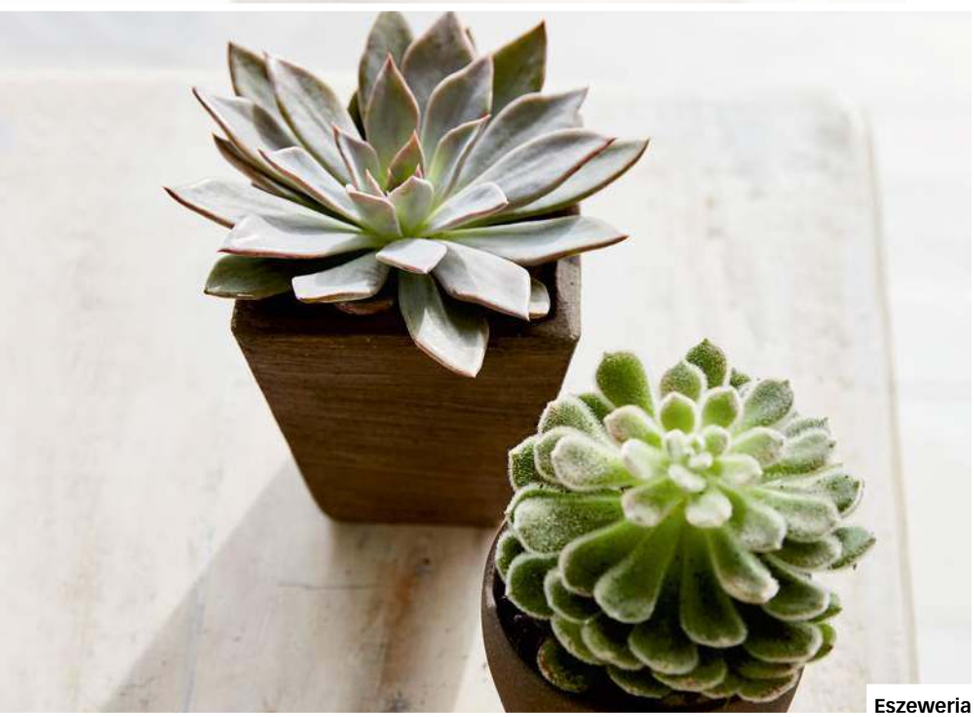

Peperomia

eprasa.pl dd0fe90179

Aloes

Eszeweria

Kaktus

Sansewieria

wyprowadzka pod chmurkę na lato, ale nie przenoś ich bezpośrednio na słońce, bo doznają oparzeń. Na pierwsze kilka tygodni ustaw je w cienistym miejscu, aż zaaklimatyzują się do większego poziomu światła. Uważaj na ślimaki, bo kochają sukulenty.

Niektóre delikatniejsze gatunki, np. sansewierie, wilczomlecze i peperomie najlepiej jest uprawiać w domu. I nie zapominaj, że jest wiele mrozoodpornych sukulentów, np. rojniki, które dobrze czują się pod chmurką przez cały rok.

P Jak rozmnażamy sukulenty?

Sukulenty zwykle bardzo łatwo rozmnożyć przez podział lub pobranie sadzonek z pędu lub liścia. Rośliny rosnące w kępach, np. wiele aloesów i haworsji, po prostu oddzielamy od siebie przy przesadzaniu.

Jeśli chodzi o eszewerie, peperomie i wiele gruboszy, delikatnie odłamujemy jeden liść, nie uszkadzając go, zostawiamy go na kilka dni, aby przysechł, wstawiamy podstawą do dołu do ziemi w doniczce i delikatnie podlewamy. Z roślin o wyraźnych pędach, np. żyworódek, stapelii i niektórych gruboszy, odcinamy odcinek pędu o długości ok. 10 cm, zostawiamy go do przeschnięcia na ok. tydzień lub do momentu, gdy na rana utworzy się kalus i wstawiamy do podłoża. Sadzonki podlewamy tylko wówczas, gdy podłoże jest suche i nie wkładamy ich do plastikowych woreczków ani do mnożarki – zorientujesz się, że sadzonka przyjęła się, gdy zacznie rosnąć.

P Czy sukulenty kwitną?

Wszystkie sukulenty kwitną, ale ich kwiaty nie zawsze są ekscytujące. O uroku tych roślin stanowią raczej ich atrakcyjne liście i formy architektoniczne.

Ciekawe dla oka kwiaty produkują: wilczomlecz okazały (*Euphorbia milii*; korona cierniowa), aloesy, żyworódki i eszewerie, natomiast stapelie wytwarzają przedziwne, podobne do rozgwiazdy kwiaty o nieprzyjemnym zapachu – dzieci je uwielbiają! Aby pobudzić rośliny do kwitnienia, zapewnij im odpowiednią ilość światła i latem zasilaj słabym roztworem nawozu do pomidorów.

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; PAUL DEBOIS; GETTY/CHAMILLE WHITE, DORLING KINDERSLEY (ROB STREETER), IKVYATKOVSKAYA, MASSIMO RUSSO, OLGA MILTSOVA

pasa.pl dd0fe90179

Łosie rogi
Przedziwna, przewspaniała roślina. *Platycerium bifurcatum* zwykle umieszczamy na desce, układając jej u podstawy mech torfowiec. Podlewaj, gdy mech wyschnie, wstawiając roślinę do miski z letnią wodą. Latem zraszaj tarczowate, okrągławe liście u podstawy kilka razy w tygodniu.

Zapewnij łosim rogom jasne, wilgotne miejsce z dala od bezpośredniego nasłonecznienia. Najbardziej nadaje się dla doświadczonych ogrodników.

Trzymaj głowę wysoko

Kiedy zima zmusza nas do przebywania w czterech ścianach, możemy stracić życiodajną bliskość z naturą. Dlaczego więc nie wnieść jej do domu i nie poprawić sobie samopoczucia za pomocą roślin doniczkowych? Aby maksymalnie wykorzystać przestrzeń, podwieś rośliny pod sufitem lub pozwól im dyndać liśćmi z wysokiej półki – choć intrygujące, są zaskakująco łatwe w pielęgnacji, a na dodatek do każdego miejsca można dobrać odpowiednią roślinę. Aby dowiedzieć się więcej o wiszących roślinach doniczkowych i o tym, jak je prezentować, odwiedziliśmy ich entuzjastę, Jamiego Songa i jego wspaniałą kolekcję.
Jamiego można śledzić na Instagramie: *@jamies_jungle. Zdjęcia Sarah Cuttle*

eprasa.pl dd0fe90179

Kaktus storczykowy
Wiosną na skręcających się pędach *Epiphyllum hookeri* guatemalense pojawiają się drobne żółtawe i białe kwiaty. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia, dwucentymetrowa warstwa podłoża. Roślina nie lubi bezpośredniego nasłonecznienia.

TEKST: KATHERINE PRICE. KATHERINE IS THE AUTHOR OF *GET PLANTS*, ROYAL BOTANIC GARDENS KEW, £25

eprasa.pl dd0fe90179

Najlepsze do ciepłych, wilgotnych miejsc, np. do jasnej łazienki

Epipremnum złociste

Epipremnum aureum 'Njoy' to wijąca się odmiana – można pozwolić jej zwisać lub poprowadzić ją po drucie. Toleruje cień i jest idealna dla początkujących, bo radzi sobie, gdy zostanie zaniedbana. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia warstwa podłoża. Sadzonki łatwo ukorzeniają się w wodzie.

Filodendron pnący

Philodendron scandens 'Micans' to piękna roślina pnąca, którą również można poprowadzić po drucie. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia warstwa podłoża.

Disocactus x *hybridus*

Roślina łatwa w uprawie – znosi zaniedbywanie (jest często sprzedawana jako *D. ackermanii*). W kwietniu produkuje duże, czerwone kwiaty na długich, mięsistych, spłaszczonych pędach Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia, dwucentymetrowa warstwa podłoża.

Scindapsus pstry

Scindapsus pictus 'Exotica' to roślina pnąca o satynowych, srebrzyście nakrapianych liściach. Rośnie powoli i idealnie nadaje się dla początkujących, bo znosi pewną dozę zaniedbywania. Podlewaj, gdy wyschnie dwucentymetrowa, wierzchnia warstwa podłoża.

Maranta

Nocą *Maranta leuconeura erythroneura* zamyka swoje pokryte atrakcyjnym wzorkiem liście, jak gdyby zastygała w modlitwie. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia warstwa podłoża. Roślina jest dość wymagająca, jeśli chodzi o podlewanie i wilgotność, dlatego najbardziej nadaje się dla zaawansowanych.

Epipremnum złociste

Scindapsus pstry

Filodendron pnący (z przodu) i *Disocactus x hybridus* (z tyłu)

Maranta

Do bardzo jasnych miejsc bez dostępu południowego słońca

Starzec Rowleya

Te sznurki groszków to liście *Senecio rowleyanus*. Podlewaj, gdy wyschnie dwucentymetrowa, wierzchnia warstwa podłoża. Roślina jest wymagająca, jeśli chodzi o podlewanie, dlatego najlepiej zostawić ją zaawansowanym ogrodnikom. Sadzonki łatwo ukorzeniają się, gdy dociśnie się je drucikiem do podłoża do kaktusów.

Rozchodnik Morgana

Sedum morganianum to fenomenalny sukulent – jest łatwy w uprawie i łatwo go rozmnożyć. Jego śliwkowe liście łatwo się ukorzenią, gdy umieścisz je na powierzchni podłoża. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia dwucentymetrowa warstwa podłoża.

Lampion chiński

Ceropegia linearis woodii produkuje niezwykłe kwiaty przypominające maleńkie pieprzniczki. To idealna roślina dla początkujących, bo toleruje pewną dozę zaniedbania. Podlewaj, gdy wyschnie wierzchnia dwucentymetrowa warstwa podłoża.

Starzec Rowleya (z przodu) i rozchodnik Morgana (z tyłu)

Lampion chiński

eprasa.pl dd0fe90179

Epiphyllum **(z przodu) i kaktus zygzak (z tyłu)**

Woskownica

Jasne, ale nie bezpośrednio nasłonecznione miejsca

Epiphyllum i kaktus zygzak

Duże, jakby wzięte z kreskówki „liście" *Epiphyllum* to tak naprawdę spłaszczone pędy. Za rośliną widzimy kaktusa zygzaka (*E. anguliger*), który jesienią produkuje duże, pachnące, żółto-białe kwiaty. Zarówno te, jak i pozostałe kaktusy z naszej sekcji specjalnej pochodzą z lasów, w których żyją na drzewach lub skałach w rozproszonym świetle, a nie, jak moglibyśmy się spodziewać, w palącym słońcu. Wiosną i latem podlewaj je bez ograniczeń i zraszaj w czasie upałów. Zimą podlewaj, gdy powierzchnia podłoża zrobi się sucha.

Rhipsalis paradoxa minor

Wiosną *Rhipsalis paradoxa minor* produkuje drobne białe kwiatki, o ile roślina spędziła zimę w chłodzie. Wiosną i latem podlewaj bez ograniczeń; podczas upałów zraszaj. Zimą podlewaj tylko wtedy, gdy powierzchnia podłoża jest sucha. Roślina odpowiednia dla bardziej zaawansowanych hodowców.

Patyczak

Wiosną na długich, wąskich pędach *Rhipsalis cereuscula* pojawiają się niewielkie, białe, dzwonkowate kwiatki, z których powstają kuliste białe owoce – właśnie dlatego roślina jest niekiedy nazywana kaktusem jemiołowatym. Wiosną i latem podlewaj bez ograniczeń; podczas upałów zraszaj. Zimą podłoże powinno wyschnąć między podlewaniami.

Woskownica

Jesienią ten zielony wodospad, *Hoya linearis*, wytwarza grona drobnych, białych, pachnących kwiatów przypominających ciasteczka „Iced Gems". Wiosną i latem podłoże powinno być wilgotne, ale zimą pozwól mu wyschnąć pomiędzy podlewaniami. Roślina dla bardziej zaawansowanych ogrodników.

Rhipsalis paradoxa minor

Patyczak

eprasa.pl dd0fe90179

Zapewnij im dobre samopoczucie

Jak podlewać

Niewiele roślin doniczkowych toleruje korzenie stojące w wodzie. Z wyjątkiem letnich upałów, nie ma potrzeby podlewać roślin częściej, niż raz w tygodniu – a o tej porze roku raczej raz na dwa tygodnie, bo na skutek mniejszej ilości światła i niższych temperatur rośliny prawie nie rosną.

Najpierw sprawdzamy palcami, czy roślina potrzebuje wody. Jeśli tak, wyjmujemy wewnętrzną plastikową doniczkę z osłonki i wstawiamy ją do zlewu lub do wiaderka, gdzie będzie mogła odcieknąć. Jeśli doniczka zewnętrzna ma dziurki w dnie, wstawiamy ją bezpośrednio do zlewu. Powoli wlewamy wodę na podłoże, aż dosięgnie brzegu doniczki i pozwalamy jej odcieknąć. Kiedy woda przestanie wylewać się otworami w dnie doniczki, roślinę wieszamy z powrotem. Zawsze używaj letniej wody i, jeśli to możliwe, deszczówki – woda w kranie zawiera sole, które mogą źle wpływać na rośliny.

Dwa sposoby zawieszania

Najprostszym sposobem wyeksponowania wiszącej rośliny doniczkowej jest wstawienie jej w plastikowej doniczce do osłonki szerszej od doniczki o co najmniej 5 cm. Roślinę w osłonce wstawiamy do makramy ze sznurka lub innego wieszaka na rośliny, ostrożnie rozkładając pędy wokół brzegów osłonki, aby ostry sznurek nie uszkodził rośliny, kiedy zostanie zawieszona.

Można też zasadzić roślinę bezpośrednio do doniczki wyposażonej zarówno w dziurki w dnie, jak i sznurek do zawieszenia. Następnie wyjmujemy roślinę z plastikowej doniczki i ustawiamy bryłę korzeniową pośrodku nowego pojemnika w taki sposób, aby pędy zwieszały się pomiędzy sznurkami kwietnika. Wsypujemy podłoże do kaktusów lub przepuszczalne podłoże uniwersalne do roślin doniczkowych i dociskamy, aby jego powierzchnia znajdowała się ok. 3 cm poniżej brzegu pojemnika.

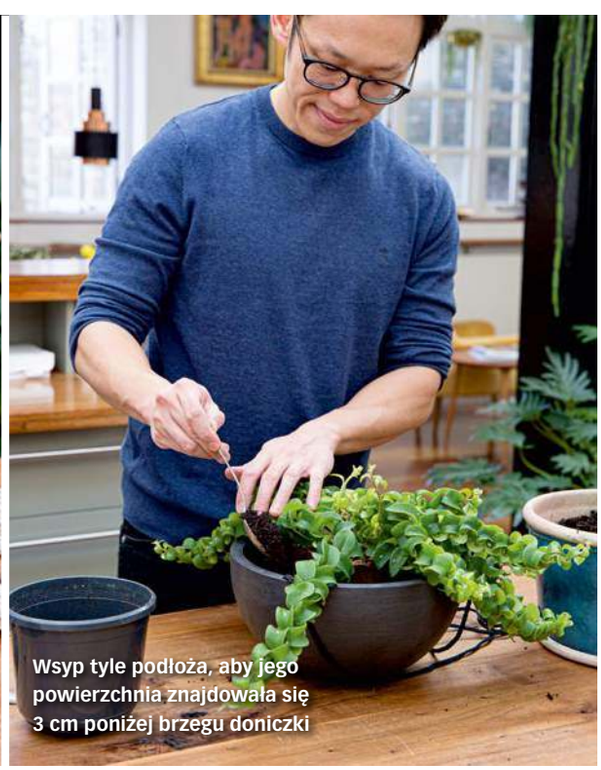
Podlewając roślinę, umieść ją nad pojemnikiem, do którego będzie mogła odciekać woda

Jamie radzi:

“Uwielbiam wiszące rośliny, bo wprowadzają pełną dramatyzmu atmosferę dżungli i nie zabierają miejsca na podłodze; kiedy wiszą, ich piękne liście są najlepiej wyeksponowane”

Pamiętaj, aby osłonka była większa od doniczki z rośliną

Wsyp tyle podłoża, aby jego powierzchnia znajdowała się 3 cm poniżej brzegu doniczki

eprasa.pl dd0fe90179

Zielone mieszkanie

Czas ożywić swoje mieszkanie odrobiną zieleni. Rośliny doniczkowe przechodzą prawdziwą rewolucję, projektanci wnętrz prześcigają się w tworzeniu domowych dżungli, a ich niezwykłe właściwości oczyszczania pomieszczeń i zwiększania poziomu tlenu sprawiają, że stają się dosłownie świeżym powietrzem. **Isabelle Palmer** pokazuje, jak z polotem wypełnić swoją przestrzeń roślinami.

Zdjęcia Sarah Cuttle

MONSTERA DZIURAWA

Monstera deliciosa

Ta roślina to powrót do mody lat 70. Przeżywa odrodzenie ze względu na swój odważny kształt i łatwą pielęgnację. Przyjemnie obserwuje się ją, jak rośnie, ponieważ każdy liść w kształcie serca rozwija się z pełnego liścia, a dopiero po pewnym czasie formuje nacięcia.

STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio

PODLEWANIE Utrzymuj wilgotne podłoże

RADA Ta „pyszna monstera" (z łac. *deliciosa*) nie jest wcale pyszna, ponieważ jej liście są trujące. Może urosnąć do monstrualnych rozmiarów, osiągając 8 metrów wysokości i 2-3 metry szerokości, więc dorosła roślina wymaga wsparcia

ANANAS OZDOBNY

Ananas comosus **'Champaca'**

Przyciągająca wzrok, egzotyczna roślina z ozdobnym ananasem rosnącym na samej górze – niestety nie do jedzenia!

STANOWISKO Słońce lub częściowy cień

PODLEWANIE Ziemia powinna być dobrze nasączona, a następie pozostawiona do odsączenia i wyschnięcia przed kolejnym podlaniem

RADA Produkuje mnóstwo tlenu, więc świetnie nadaje się do sypialni

eprasa.pl dd0fe90179

PEPEROMIA
Peperomia polybotrya 'Raindrop'
Ta mięsista roślina jest nie tylko ozdobą, ale również wspaniale oczyszcza powietrze. Dzięki swoim eleganckim, błyszczącym liściom z nietypowym, ostrym zakończeniem, może przywodzić na myśl kompozycje kreowane w zgodzie z buddyjskim nurtem Zen. Umieśćmy ją przy innych małych roślinach doniczkowych i delektujmy się jej kształtem.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Pozwól wyschnąć podłożu zanim ponownie podlejesz
RADA Łatwe do rozmnażania

PEPEROMIA TĘPOLISTNA
Peperomia obtusifolia 'Jade'
W przeciwieństwie do bardziej znanego figowca pieprzówka osiąga 25 cm, dzięki czemu jest idealna do niewielkiej doniczki lub wiszącego pojemnika.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotne podłoże
RADA Usuwaj górne listki, aby zachować kompaktowy wygląd rośliny

eprasa.pl dd0fe90179

KALATEA RÓŻOWOKROPKOWANA

Goeppertia roseopicta

Ten przykuwający wzrok wzór na liściach jest prawdziwym skarbem. Kalatea różowokropkowana ma wiele odmian o różnych kolorach i wzorach, więc wybierz tę, która ci się najbardziej podoba.

STANOWISKO Nienasłonecznione bezpośrednio / częściowy cień

PODLEWANIE Utrzymuj delikatnie wilgotną ziemię

RADA Nie umieszczaj z innymi wzorzystymi / wielokolorowymi roślinami – niech kalatea gra pierwsze skrzypce

KAKTUSY

Idealna roślina dla początkującego ogrodnika i w sam raz dla dzieci. Wykorzystaliśmy tutaj kilka minikaktusów. Twoje lokalne centrum ogrodnicze z pewnością ma ich wiele w ofercie, więc wybierz te, które najbardziej ci odpowiadają.

STANOWISKO Pełne słońce do nienasłonecznionego bezpośrednio miejsca

PODLEWANIE Podlewaj regularnie w miesiącach wzrostu, ale pozwól wyschnąć ziemi między podlewaniami

RADA Użyj podłoża do kaktusów lub dobrze przepuszczalnej żwirowej ziemi

FIGOWIEC SPRĘŻYSTY

Ficus elastica 'Robusta'

Subtelny i majestatyczny z błyszczącymi ciemnozielonymi liśćmi – ta łatwa w pielęgnacji roślina jest niezbędna do stworzenia niesamowitego wrażenia dzięki temu, że szybko osiąga rozmiar drzewa.

STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio

PODLEWANIE Utrzymuj delikatnie wilgotną ziemię

RADA Stosuj regularnie nabłyszczacz do liści, aby zachwycały wyglądem. Mogą osiągnąć nawet 2 metry wysokości

eprasa.pl dd0fe90179

FIGOWIEC LIROLISTNY
Ficus lyrata
Prawdziwa perełka wśród roślin, teraz zresztą bardzo popularna, często obecna w nowoczesnych wnętrzach. Duże unerwione liście robią niesamowite wrażenie – w sam raz na wyrazisty akcent, jeśli chcesz uprawiać tylko jedną roślinę.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Pozwól wyschnąć podłożu między podlewaniami
RADA Świetna roślina, która może rosnąć na pojedynczej łodydze, jeśli usuniemy dolne liście. Osiąga do 1,8 x 1,2 m

BLUSZCZ
Hedera
Wytrzymała, zdolna do przystosowania roślina do wewnątrz i do ogrodu. Ładnie wygląda posadzona w kilku małych doniczkach lub w wiszących pojemnikach. Ta odmiana o owalnych błyszczących liściach nadaje odrobiny elegancji.
STANOWISKO Pełne słońce do częściowego cienia
PODLEWANIE Utrzymuj delikatnie wilgotne podłoże
RADA Regularnie przycinaj roślinę, aby zachować jej kompaktowy kształt, ponieważ potrafi sporo urosnąć

PIENIĄŻEK
Pilea peperomioides
Ta roślina z okrągłymi liśćmi zachwyca swoją prostą elegancją. Rośnie nisko i najlepiej wygląda w zwykłej betonowej lub terakotowej donicy.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj delikatnie wilgotną ziemię, ale zimą nieco bardziej suchą
RADA Łatwa do rozmnażania

eprasa.pl dd0fe5

GRUBOSZ JAJOWATY

Crassula ovata 'Minima'
Ten sukulent z maleńkimi liśćmi ma piękne białe kwiaty i jest wręcz idealną rośliną do pokoju dziecięcego.
STANOWISKO Pełne / rozproszone światło słoneczne
PODLEWANIE Podłoże powinno być dobrze nasiąknięte, a następnie pozostawione do wyschnięcia przed kolejnym podlaniem
RADA Upewnij się, że podłoże i donica są dobrze przepuszczalne, aby nadmiar wody miał gdzie odpływać

KLUZJA

Clusia rosea
Piękny okaz dla tych, którzy szukają czegoś mniej oczywistego.
STANOWISKO Pełne słońce, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj delikatnie wilgotną ziemię
RADA Utnij sadzonkę i umieść w szklanym wazonie z wodą. Gdy uformują się korzenie, można trzymać taką roślinę jako oryginalny akcent

FIGOWIEC PNĄCY

Ficus pumila
Roślina o delikatnym wyglądzie. Rośnie nisko, tworząc dywan zielonych liści. Świetny wybór do wiszących pojemników.
STANOWISKO Jasne lub lekko zacienione
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotne podłoże
RADA Uważaj na szkodniki i choroby, na które wrażliwy jest figowiec. Usuwaj zarażone liście i regularnie spryskuj roślinę, aby zwiększyć wilgotność

PALMA ARECA

Dypsis lutescens
Wyrazista, łatwa w pielęgnacji, a do tego oczyszczająca powietrze. Palma areca to świetny sposób na bujne ulistnienie i wysokość za grosze.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotną ziemię
RADA Jeśli łodygi zaczną więdnąć, natychmiast je usuń, aby zapobiec gniciu. Może osignąć do 2 m wysokości

EPIPREMNUM ZŁOCISTE

Epipremnum aureum
Łatwa w pielęgnacji roślina nadaje dramatyzmu dzięki miękko opadającym liściom. Pozwól jej się wspinać, aby zmiękczać ostre linie i krawędzie.
STANOWISKO Pełne słońce / częściowy cień
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotne podłoże
RADA Usuwaj końcówki, aby zachować ładny wygląd

FATSJA JAPOŃSKA

Fatsia japonica
Może rosnąć w pomieszczeniach i na zewnątrz. Charakteryzuje się ośmioblaszkowymi, dużymi i strukturalnymi liśćmi, nadającymi nowoczesny akcent twojemu wnętrzu.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotną ziemię
RADA Przycinaj długie końcówki na początku każdego sezonu, aby zachować kompaktowy wygląd. Może osiągnąć 2 metry wysokości i szerokości

FIKUS

Ficus 'Anouk'
To najlepszy filtr powietrza. Jego błyszczące, ciemne liście idealnie nadają się do różnorodnych kompozycji, w tym do szklanych ogrodów, mieszanych doniczek i małych doniczek na półki.
STANOWISKO Jasne, nienasłonecznione bezpośrednio
PODLEWANIE Utrzymuj wilgotną ziemię
RADA Uważaj, aby nie przesuszyć

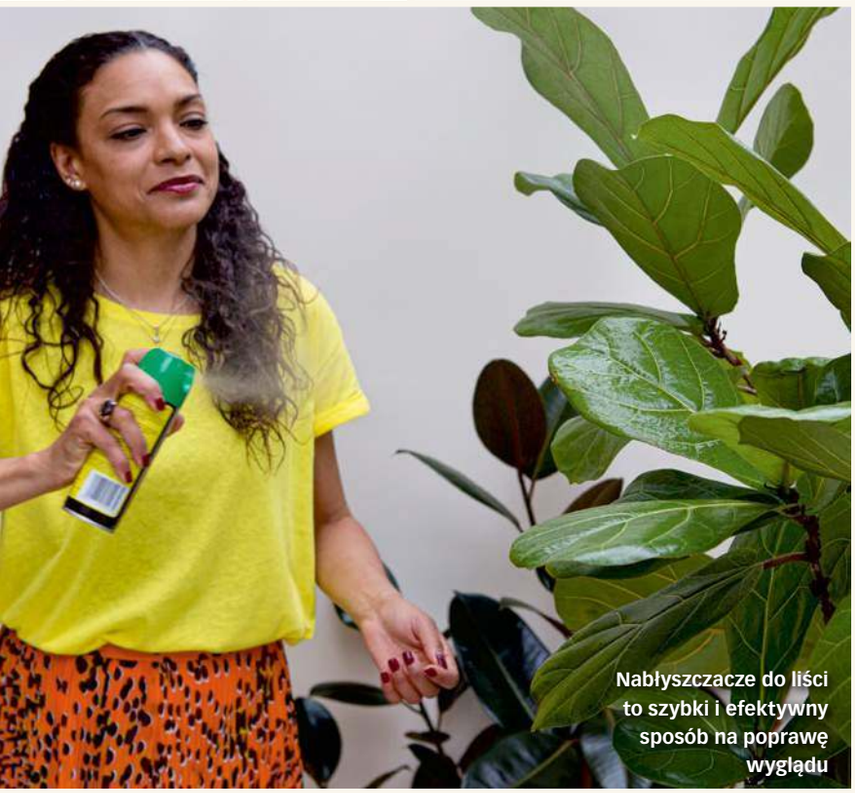
eprasa.pl dd0fe90179

Przycinaj zwiędłe lub brązowe liście, aby roślina zawsze ładnie wyglądała

Zacznij stosować nawóz w płynie trzy miesiące po przesadzeniu

Nabłyszczacze do liści to szybki i efektywny sposób na poprawę wyglądu

Zdrowie twoich roślin

USUWANIE KURZU Ważne jest, aby usuwać kurz z liści. Zabieg ten poprawia ich wygląd, pomaga w fotosyntezie oraz zmniejsza występowanie szkodników i chorób. Delikatnie przecieraj liście wilgotną szmatką, podtrzymując pod spodem dłonią, aby zapobiec rozdarciu.

NABŁYSZCZANIE LIŚCI Niektórzy ogrodnicy są przeciwni stosowaniu nabłyszczaczy do liści, twierdząc że rośliny wyglądają sztucznie. Ale dla tych, którzy nie mają czasu na mycie i polerowanie każdego liścia z osobna, to szybki i efektywny sposób na oczyszczanie i poprawę wyglądu roślin doniczkowych.

USUWANIE ZWIĘDŁYCH LUB BRĄZOWYCH LIŚCI To konieczne, ponieważ takie liście mogą zrujnować wygląd i kształt rośliny. Możesz wycinać zniszczone liście wraz z nadmiernie obrośniętymi łodygami za pomocą ostrych nożyczek. Przycinaj tuż nad liściem.

NAWOŻENIE Jeśli nie nawozisz swoich roślin regularnie, mogą nie rozwijać się prawidłowo. Najlepiej zacząć nawożenie trzy miesiące po przesadzeniu roślin do świeżego podłoża i wyczerpaniu się substancji odżywczych. Zastosuj płynny nawóz rozcieńczony w wodzie, aby równo go rozprowadzić. Postępuj zgodnie ze wskazówkami na opakowaniu, a w razie wątpliwości dodaj więcej wody, by nie uszkodzić i nie spalić roślin. Większość roślin doniczkowych nie wymaga nawożenia częściej niż raz na 1-3 miesiące, między marcem a wrześniem w sezonie wegetacyjnym.

PODLEWANIE Można wlewać wodę na powierzchnię podłoża od góry, od spodu na podstawkę lub namaczać roślinę umożliwiając, by nadmiar wody odpłynął. Dopasuj częstotliwość/obfitość podlewania to wymagań i wzrostu rośliny. Większość roślin umiera z powodu przelania. Gdy przelejesz doniczkę, podłoże staje się tak rozmoczone, że tlen nie może dotrzeć do korzeni. Korzenie wtedy umierają i zaczynają gnić. Jeśli masz wątpliwości, sprawdź, czy liście są zwiędnięte zanim podlejesz swoją roślinę.

ZRASZANIE Delikatne spryskiwanie rośliny podnosi poziom wilgotności. Trzymanie roślin w grupach również zwiększa korzystną wilgotność, naśladującą naturalne warunki.

ZNAJDŹ więcej porad na **www.gardenersworld.com/houseplant**

Rośliny doniczkowe za darmo

Dzięki sadzonkom pędowym w łatwy sposób możesz uzyskać swoje ulubione rośliny doniczkowe. Bez trudu możesz rozmnożyć w ten sposób rośliny takie jak *Clusia*, *Peperomia*, *Pilea peperomioides* i bluszcz. Większość sadzonek możesz umieścić od razu w podłożu, ale niektóre sukulenty potrzebują umieszczenia na kilka dni w ciepłym i suchym miejscu, aby najpierw zagoić ranę po cięciu. Inne, np. grubosz, można posadzić od razu do doniczki.

1 Utnij długą na 10-15 cm łodygę ze zdrowej dojrzałej rośliny za pomocą czystego i ostrego noża lub nożyczek. Usuń wszystkie liście u podstawy do wysokości 5 cm.

2 Wypełnij doniczkę podłożem uniwersalnym wymieszanym z taką samą ilością żwiru lub perlitu, aby zapewnić odpływ. Włóż sadzonki do doniczki i dosyp podłoża. Zanim podlejesz doniczkę, pozostaw suchą sadzonkę mniej więcej na tydzień, a następnie utrzymuj wilgotne podłoże, aby zachęcić korzenie do wzrostu.

eprasa.pl dd0fe90179

Zrób to sam
szklany ogród

Wprowadź zieleń do wnętrza, tworząc własny ogród w butelce – specjaliści **Madeline Taylor** i **Will Lawrence** pokażą ci, jak to zrobić. *Zdjęcia Sarah Cuttle*

Wprowadź rośliny do domu za pomocą ogrodu w szkle – rozwiązania dla osób, które nie mają czasu. W związku z tym, że rośliny doniczkowe coraz bardziej zyskują na popularności, jeszcze taniej i łatwiej można uzyskać rośliny do uprawy w butelce lub słoiku. Maleńkie krajobrazy, łatwe w pielęgnacji i bez konieczności brudzenia rąk, mają działanie uspokajające i terapeutyczne, idealnie wyglądają na biurku lub stoliku kawowym i świetnie nadają się na prezenty.

eprasa.pl dd0fe90179

Zielony sen

Ten okrągły słój w sam raz sprawdzi się jako atrakcyjna ozdoba stołu. Miękka tekstura mchu kontrastuje z gładkimi kamieniami i podkreśla urodę roślin.

Wykorzystaliśmy

1. Małe rośliny z wzorzystymi liśćmi, takie jak fitonia i *Calathea picturata*
2. Mech poduszkowy, podłoże do roślin doniczkowych, żwir i kamienie
3. Okrągły, szklany słoik

Głęboki oddech

Wysoki, szeroki, szklany słoik gwarantuje sporo przestrzeni puszystym liściom asparagusa. Odpowiednie do półcienia, mikrośrodowisko idealnie sprawdzi się na regale lub na narożnym stoliku.

Wykorzystaliśmy

1. Rośliny uwielbiające wilgoć, asparagus i fitonię
2. Mech poduszkowy, podłoże do roślin doniczkowych, żwir i kamienie
3. Słoik z korkową pokrywką

Mały świat

Ten okrągły słoik można umieścić na półce, gdzie widać obydwie strony zielonych i czerwonych liści kalatei oraz można nimi nacieszyć oko.

Wykorzystaliśmy

1. Uwielbiającą cień *Calathea picturata*
2. Mech poduszkowy, podłoże do roślin doniczkowych, jasny żwir i małe kamienie, w tym kwarc
3. Okrągły słoik z korkową pokrywką, www.etsy.co.uk, ok. 100 zł

eprasa.pl dd0fe90179

ogród w butelce

Rośliny rodem z dżungli z bujnymi, zielonymi liśćmi pokochają zamknięte słoje, których po zakręceniu nie trzeba podlewać

Potrzebne będą

1. Rośliny uwielbiające wilgoć
2. Podłoże do roślin doniczkowych
3. Węgiel aktywny
4. Żwir i małe kamienie
5. Łyżka, pędzel, korek na patyczku, pęseta, lejek
6. Zamykane, szklane naczynie, ze szklaną lub korkową zatyczką

Krok po kroku

1 **Użyj lejka,** aby wypełnić czysty i suchy słoik 2 cm warstwą żwiru. Dodaj łyżeczkę deserową pokruszonego węgla i rozprowadź równo patyczkiem lub końcówką wąskiego pędzla. Dodaj do słoika 6 cm warstwę wilgotnego podłoża i uklep za pomocą korka na patyczku.

2 **Zrób wgłębienia** w podłożu za pomocą patyczka, aby umieścić w nich rośliny. Następnie użyj czystego, suchego pędzla, aby usunąć pozostałości podłoża ze ścianek słoika. Po podlaniu roślin wyjmij je ostrożnie z doniczek.

3 **Delikatnie rozdziel** rośliny, jeśli są w kępkach i usuń nadmiar ziemi. Usuń martwe lub zniszczone liście. Ostrożnie złóż każdą roślinę i upuść do słoika. Następnie użyj patyczka, aby przesunąć rośliny do wgłębień i wyrównaj podłoże.

4 **Użyj korka** na patyczku, aby uklepać podłoże wokół roślin. Porwij mech na mniejsze kawałki, nawilż je i włóż do słoika, przyklepując do podłoża. Włóż kamienie i przesuń je za pomocą patyczka. Zamknij butelkę korkiem.

eprasa.pl dd0fe90179

Otwarty słój

Rośliny pustynne, takie jak kaktusy i inne sukulenty, polubią życie w naczyniu, które będzie otwarte. Rosną dość wolno i przez większość czasu będą radziły sobie bez pomocy

Potrzebne będą

1. Kaktusy i inne sukulenty
2. Podłoże do kaktusów i sukulentów
3. Żwir, piasek i kamienie
4. Łyżka, pędzel, korek na patyczku, pęseta
5. Otwarte, szklane naczynie

Krok po kroku

1 **Umyj i osusz** otwarte i płytkie szklane naczynie. Delikatnie wsyp żwir – wypełnij do wysokości 3 cm, a następnie wyrównaj dłońmi. Wsyp lub włóż łyżką lekko wilgotne podłoże do kaktusów na wysokość 4 cm ponad żwirem i za pomocą dłoni wyrównaj je i uklep.

2 **Użyj palców,** patyczka lub końcówki pędzla, aby zrobić w podłożu małe wgłębienia dla roślin. Delikatnie wyjmij rośliny bez kolców z doniczek i ostrożnie rozluźnij ich korzenie rękoma. Umieść rośliny we wgłębieniach i delikatnie uklep podłoże wokół nich.

3 **Wyjmij kaktusa** z doniczki za pomocą długiej pęsety, uważając na kolce. Włóż roślinę do ziemi i użyj korka na patyczku, aby uklepać ziemię wokół wszystkich roślin, upewniając się, ze korzenie są zakryte. Spójrz na swoją kompozycję z każdej strony, dodając roślin tam, gdzie jest to konieczne.

4 **Dosyp łyżką** białego piasku wokół każdej rośliny. Użyj pęsety do ułożenia kamieni na piasku i wokół roślin. Umieść naczynie w ciepłym i jasnym miejscu. Po trzech dniach ostrożnie dolej po łyżce deserowej wody dozując ją każdej roślinie tuż przy podstawie.

eprasa.pl dd0fe90179

Pielęgnacja

Ogrody w szkle wymagają niewielkiej pielęgnacji, a rośliny zajmą się same sobą przez większość czasu. Zamknięte słoiki tworzą własny ekosystem, a nawet same się nawadniają. Miejsce, w którym będziesz trzymać swój ogród jest istotne dla przetrwania roślin, więc postępuj zgodnie z naszymi wskazówkami, by cieszyć się najlepszymi efektami

Podlewanie

→ Otwarte ogrody

Podlewaj sukulenty i kaktusy raz w tygodniu od marca do października, łyżeczkę deserową wody na roślinę. Zimą podlewaj tylko co sześć tygodni.

↓ Zamknięte ogrody

Woda powinna się skraplać do jednej trzeciej wysokości słoika. Jeśli poziom jest wyższy, usuń nadmiar wody, otwierając słoik i delikatnie wycierając jego wnętrze ręcznikiem papierowym owiniętym wokół długiej pęsety. Jeśli skraplanie jest niewielkie, wlej łyżkę stołową wody.

eprasa.pl dd0fe90179

Miejsce

Zamknięte
Umieszczaj z dala od okien lub w jasnych, ale nie narażonych na bezpośrednie słońce, ponieważ zbyt wiele światła lub ciepła powoduje problemy. Ustawiaj je 1 m od okna północnego, 3 m od okna wschodniego lub zachodniego i 5 m od okna południowego.

Otwarte
Postaw na parapecie lub na stole w pełnym lub częściowym słońcu. Jeśli sukulenty staną się wysokie i krzaczaste, będą potrzebować więcej światła, więc przesuń je na jaśniejsze stanowisko. Jeśli będą miały wystarczającą ilość światła, mogą nawet zakwitnąć!

Przycinanie

Przytnij te rośliny, które dotykają boków słoja, używając w tym celu nożyczek akwarystycznych i pęsety.

Przytnij krzaczaste łodygi do zdrowego węzła liścia, aby pobudzić dalszy wzrost i usuń spleśniałe liście lub łodygi, gdy tylko je zauważysz.

SOS

Jeśli rośliny zaczną brązowieć i wyglądać na bardzo wilgotne w zamkniętym słoju, oznacza to, że prawdopodobnie mają zbyt wiele światła. Otwórz naczynie i wytrzyj nadmiar wody papierowym ręcznikiem. Przytnij i usuń zwiędłe liście lub łodygi. Zamknij naczynie i przesuń w bardziej zacienione miejsce. Jeśli mech zwiędnie, dodaj łyżeczkę wody. Jeśli zauważysz pleśń, wytrzyj ją i otwórz słoik na pięć minut, by umożliwić przepływ powietrza.

Madeline Taylor i Will Lawrence z Jar and Fern. Tworzą ręcznie robione kompozycje i prowadzą warsztaty dla grup, które chcą się nauczyć i robić własne ogrody w słoikach. **Więcej informacji na www.jarandfern.co.uk**

WIĘCEJ porad dotyczących ogrodów w szkle oraz inspiracji na **www.bit.ly/terrarium-advice**

eprasa.pl dd0fe90179

GDZIE DOM WIRTUALNY STAJE SIĘ REALNY

Nowatorski program, poświęcony renowacji domów z użyciem wirtualnej rzeczywistości. Po założeniu okularów VR uczestnicy przenoszą się do zaprojektowanych wnętrz, które wykraczają poza ich najśmielsze wyobrażenia!

Nowy wymiar remontu

Wtorki 20:55

BBC lifestyle

facebook.com/BBCLifestyle

eprasa.pl dd0fe90179

Wiosenne odświeżenie

Zdejmij świąteczne dekoracje i zastąp je radosnymi kompozycjami. **Helen Riches** pokazuje, jak wnieść kolor do domu

Czas przywitać wiosnę i odłożyć na bok świąteczne hygge (duńskie określenie na ciepło, komfort i przytulność). Doniczki z podpędzonymi cebulkami – specjalnie przygotowanymi, by zakwitły, zanim natura obudzi się do życia – wniosą blask kolejnego sezonu za pomocą świeżych, kwiatowych kompozycji.

Nie martw się, jeśli nie posadziłeś cebulek jesienią – podpędzone hiacynty, przebiśniegi, narcyzy, tulipany i amarylisy są powszechnie dostępne właśnie teraz i łatwe do przesadzenia przed zakwitnięciem. Wybierz doniczki z jędrnymi, zdrowymi cebulkami, które dopiero zaczęły wypuszczać pędy i ciesz się ich widokiem, obserwując jak rozwijają się i powoli zakwitają w ciągu kolejnych tygodni. Nasze inspirujące projekty wymagają jedynie chłodnego, jasnego miejsca i odrobiny czułości.

1 W puszce

Wiosna w puszce! Maleńkie rozmiary szafirka sprawiają, że z łatwością można pomieścić kilka z nich w puszcze lub małym pojemniku. Upewnij się, że w dnie zrobione są otwory drenażowe, wypełnij puszkę do 3/4 podłożem do roślin cebulowych, włóż kilka cebulek i przykryj mchem ogrodowym. Umieść w chłodnym, jasnym miejscu i nie pozwól ziemi wysychać. Szafirki także świetnie prezentują się w bieli.

ODWIEDŹ bit.ly/force-daffodil-bulbs, aby zobaczyć, jak posadzić cebulki

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl dd0fe90179

2

3

5

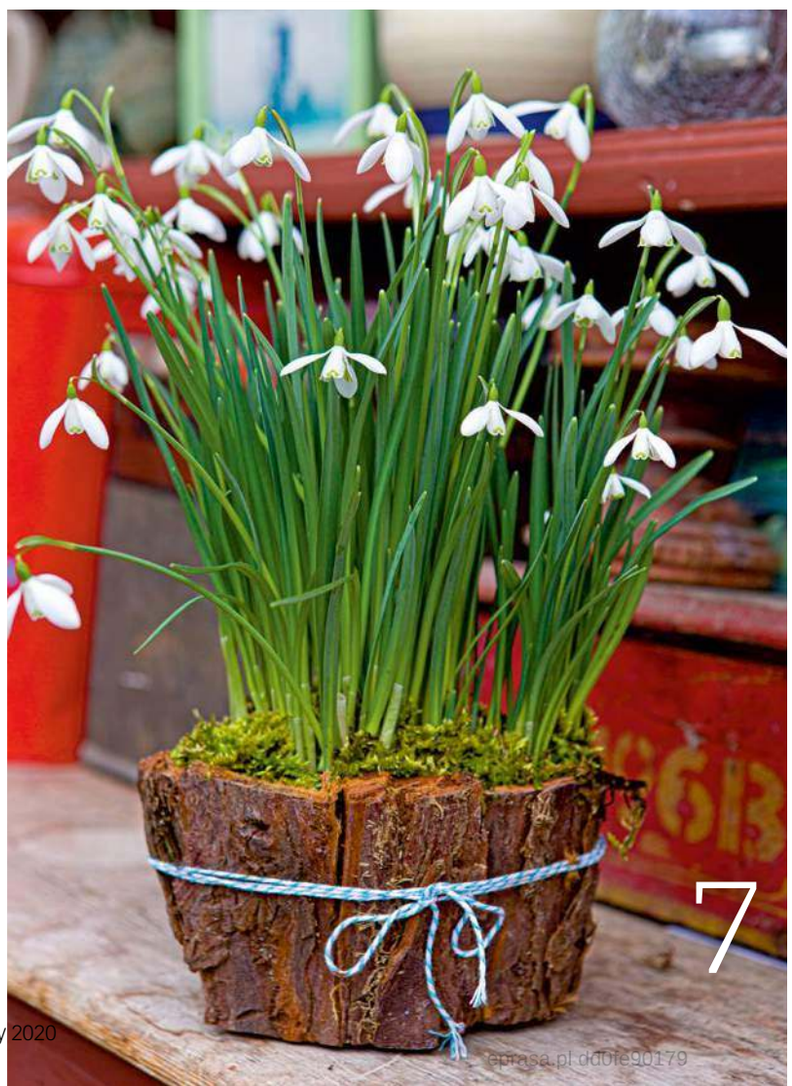

eprasa.pl dd0fe90179

2 W równych rzędach

Każda doniczka się nada, ale rządek glinianych doniczek zawsze się sprawdzi. Umieść trzy cebulki kosaćca w doniczkach o średnicy 10 cm wypełnionych podłożem i udekoruj ozdobnym żwirem. Kosaciec ma krótszy okres kwitnienia niż niektóre gatunki cebulowe, więc trzymaj je w chłodzie i zachowuj wilgotne podłoże, by dłużej cieszyć się ich kwiatami. Regularnie obracaj doniczki, aby zapobiec przechylaniu się kwiatów w kierunku słońca i pozwól liściom wyschnąć, zanim przesadzisz je na zewnątrz. Spróbuj z jasnoniebieskim i żółtym *Iris* 'Katharine Hodgkin' ze względu na ich delikatność.

3 Cebulowy glamour

Kwitnące przez trzy lub cztery tygodnie kwiaty egzotycznego amarylisa mogą być czerwone, różowe, białe, pomarańczowe lub nawet pasiaste. Uprawiaj w podłożu lub wazonie z wodą, jak na zdjęciu. Umieść cebulkę na kamykach, tuż nad poziomem wody z niewidocznym patyczkiem podpierającym rozrastające się korzenie. Przenieś do chłodnego miejsca, gdzie zacznie kwitnąć i ogłów po przekwitnieniu.

4 Chłodny spokój

Eleganckie papierowo-białe narcyzy są jednymi z mniej kłopotliwych roślin cebulowych do uprawy wewnątrz – wystarczy posadzić je w podłożu i wyściółkować mchem ogrodowym. Użyj głębokiego pojemnika, który utrzyma gałązki podpierające łodygi lub posadź na dnie wysokiego wazonu z kilkoma centymetrami kamyków. Narcyzy nie są odporne, więc każdego roku posadź nowe cebulki.

5 Zapach idealny

Poszukaj cebulek hiacynta z kilkoma łodygami, aby zachwycały pięknem i aromatem. Można je umieścić w wodzie, nawet jeśli wcześniej rosły w podłożu, ostrożnie zmywając podłoże z korzeni. Pojemnik powinien zmieścić cebulkę tuż nad wodą, więc wypełnij go właśnie do tego poziomu. Aby rozbudzić zmysły niesamowitym zapachem, posadź kilka cebulek w wytrzymałej misce, wypełniając ją specjalnym włóknem do cebulek, jeśli nie ma w niej otworów drenażowych. Po przekwitnięciu przesadź na zewnątrz.

6 Ozdoba stołu

Tulipany sprzedawane do uprawy wewnątrz będą prawdopodobnie krótsze, dzięki czemu nie będą się przewracały. Dostępne są w bogatej palecie kolorów i przywodzą na myśl cieplejszą porę roku oraz słoneczne niebo. Posadź cebulkę na tej samej głębokości, na której rosła, uważając, by nie uszkodzić korzeni. Tulipany będą cudownie wyglądały w płytkiej misce lub koszyku na stole. Wypróbuj podwójne tulipany, by uzyskać jeszcze lepszy efekt.

7 Śnieżnobiałe piękności

Małe doniczki przebiśniegów możesz kupić w sklepie lub, jeśli masz je w ogrodzie, możesz delikatnie unieść łopatką i przesadzić. Wniosą odrobinę wiosny do chłodnych, jasnych przestrzeni. Spróbuj przykryć starą doniczkę paskami z kory lub posadź w płytkich tacach lub drewnianych pudełkach. Pamiętaj, że wymagają dobrego drenażu. Przesadź je na zewnątrz po przekwitnięciu.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

prasa.pl dd0ie90179

eprasa.pl dd0fe90179

Donice pełne kolorów

Frances Tophill zdradza sposoby na pokolorowanie zimowego ogrodu

Zimą wszelkie myśli o ogrodzie odchodzą w niepamięć. Nic nas nie kusi na zewnątrz, gdy jest zimno, mokro i szaro. Ale to właśnie z tego powodu uważam, że to teraz potrzebujemy wprowadzić kolor do naszych ogrodów, przywracając odrobinę blasku podczas tego smutnego początku roku. Stworzenie dużej, wyrazistej donicy jest świetnym pomysłem na tę porę roku, ponieważ rośliny nie przepadają za skostniałą glebą. Umieść swoją donicę w pobliżu drzwi lub w takim miejscu, gdzie będzie dobrze widoczna z domu, aby można było czerpać z niej jak największą radość. Wszystkie rośliny w tej kompozycji są długowieczne i mogą zarówno zostać w donicy, jeśli je przerzedzimy, gdy zbyt bardzo się rozrosną, jak i zostać przesadzone do gruntu, gdy temperatury będą wyższe, by co roku zimą nadawać ogrodowi barw.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Projekt Frances

- **Dereń rozłogowy (*Cornus sericea*) ‘Flaviramea’ x 1**
- **Dereń biały (*Cornus alba*) Ivory Halo x 1**
- **Dereń rozłogowy (*Cornus sericea*) ‘White Gold’ x 1**
- **Śnieżyczka Elwesa (*Galanthus elwesii*) x 3**
- **Hebe (*Hebe*) ‘Claret Crush’ x 2**
- **Lawenda wąskolistna (*Lavandula angustifolia*) x 3**
- **Len nowozelandzki (*Phormium tenax*) Purpureum x 2**
- **Metalowe koryto z odzysku, 100 x 130 x 75 cm**

1 Upewnij się, że donica posiada otwory drenażowe. Umieść ją w docelowym miejscu, a następnie wypełnij prawie do pełna uniwersalnym beztorfowym podłożem. W związku z tym, że donica jest ogromna, możesz wypełnić ją do połowy ziemią ogrodową lub dojrzałym kompostem, aby zaoszczędzić na podłożu.

2 Posadź rośliny, zaczynając od największych – derenia i lnu – umieszczając je ostrożnie tam, gdzie będą najlepiej widoczne. Przytnij korzenie, które wystają poza plastikową doniczkę, aby z łatwością wyjąć rośliny.

3 Posadź pozostałe rośliny przy krawędzi, aby zachować równowagę czerwieni, zieleni i srebra. Posadź każdą roślinę w taki sam sposób, jak w przypadku rabaty: wykop dołek, wyjmij roślinę, uwolnij wplątane korzenie, umieść roślinę i uklep podłoże wokół niej.

4 Sprawdź, czy korzenie wszystkich roślin są otoczone podłożem, uzupełniając ewentualne luki. Uważaj, aby nie rozsypać podłoża na kwiaty przebiśniegów. Podlej wszystko dość obficie, a następnie podlewaj tylko podczas suszy, sprawdzając, czy ziemia nie jest już wilgotna.

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

eprasa.pl dd0fe90179

Frances radzi:
Ta jasna, wyrazista kompozycja jest zarówno klasyczna, jak i nowoczesna. Przebiśniegi zwiastują nadejście wiosny, a pełen energii dereń, złagodzony przez chłodne odcienie śliwki i srebra, tworzy radosną aranżację

pl dd01e90179

Gwiazdy z nasion

Wysiewanie nasion bylin zapewnia olbrzymią różnorodność długo żyjących roślin za grosze – przekonuje **Carol Klein**

OSZCZĘDZAMY

Pewnie już zauważyliście, że kocham rośliny – a szczególnie byliny. To z powodu ich ogromnej różnorodności i tego, jak zmieniają się wraz z porami roku – od momentu, gdy pojawiają się wczesną wiosną aż do czasu, gdy zamierają pod koniec jesieni lub na początku zimy.

Choć tak naprawdę słowo „zamieranie" jest nieodpowiednie. Bardziej pasuje tu termin „hibernacja". Większość uprawianych przez nas bylin to rośliny zielne, czyli takie, które zimą zanikają, by ukazać się światu ponownie na wiosnę. To skuteczna i wypracowana w drodze ewolucji strategia radzenia sobie z naszym umiarkowanym klimatem i mroźnymi zimami.

> "Wiele bylin żyje długo i z roku na rok rozrasta się i pięknieje"

Wiele bylin żyje długo i z roku na rok rozrasta się i pięknieje. Mam w ogrodzie ciemierniki, które mają ponad 30 lat, jarzmianki, z którymi znamy się od ćwierć wieku i funkie, które można opisać tylko jednym słowem: „sędziwe". Każda roślina rozwija swój unikatowy charakter i staje się indywidualnością.

Uprawa roślin z nasion to proces stopniowy i wymagający cierpliwości, choć nietrudny. Istnieje niewiele gatunków, które już w pierwszym roku swojego życia osiągają duże rozmiary – podobnie, jak każdy osesek, potrzebują opieki i troski do momentu, gdy będą już mogły stanąć na własnych nogach czyli stabilnie rosnąć na własnych korzeniach. Byliny trzeba uprawiać w doniczkach od niemowlęctwa po adolescencję i nie wolno ich zaniedbywać – ogromne znaczenie ma tu ich stopniowe przesadzanie do większych pojemników, aby nie utknęły w za małej doniczce. Gdy temperatury na zewnątrz są niskie, młodziutkie roślinki trzeba chronić, by nie zamarzły im korzenie. Sprawdzi się tu zimny inspekt, ale można też wykorzystać pudła ze styropianu lub woskowanego kartonu (w supermarketach są wykorzystywane do przechowywania owoców) z dodatkową izolacją, przykryte przejrzystym plastikiem, postawione przy murze lub w zacisznym miejscu. Wiele bylin nie potrzebuje dodatkowego ciepła – to wytrzymałe rośliny, a dodatkowe ciepło sprawi, że zaczną rosnąć, zanim dzień odpowiednio wydłuży się, przez co będą wiotkie i cherlawe.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

epra_saupl_dd0fe90179

Carol wysiewa nasiona dalii 'Bishop's Children'.

Idealne byliny

Carol wybiera osiem roślin, które możesz wysiewać już teraz

Orlik

Jarzmianka

Mikołajek iberyjski

Lawenda

Większość bylin można uprawiać z nasion, bo właśnie w ten sposób same się rozmnażają. Kiedy wysiewamy rośliny do swojego ogrodu, utrwalamy wielowiekową tradycję. To bardzo istotna czynność od czasu, gdy ludzkość zdała sobie sprawę, że możemy naśladować naturę i pozyskiwać nowe rośliny z nasion, czyli od ok. dziesiątego wieku p.n.e. Miała zresztą ogromne znaczenie dla przetrwania – ma je nadal w Afryce i Azji, gdzie rośliny są głównym źródłem pożywienia. W Europie Zachodniej i USA większa część naszej diety bazuje na zwierzętach, ale większość tych zwierząt żywi się roślinami.

Nam uprawa roślin z nasion sprawia przyjemność i choć wielu z nas uprawia rośliny użytkowe, nie jest to już kwestią życia i śmierci. Większość roślin użytkowych to rośliny jednoroczne i również wiele nasion wykorzystywanych przez ogrodników to nasiona roślin jednorocznych uprawianych dla ich wartości ozdobnych. Istnieje długa tradycja uprawy roślin rabatowych z nasion, co dla niektórych osób jest wręcz rytuałem (*instrukcje znajdziesz na str. 66*). Ale nawet ci z nas, którzy tak robią, często stronią od wysiewu bylin.

Kiedy myślimy o bylinach, łatwo jest wyobrazić je sobie w donicach, jako rośliny pełnej wielkości, gotowe do zasadzenia w ziemi. Ogrodnicy często nie zdają sobie sprawy z bogactwa bylin, jakie można samemu łatwo wyhodować z nasion, co uniezależnia nas od ograniczonego wyboru gatunków dostępnych w centrach ogrodniczych. Koszt również przestaje być przeszkodą. Możesz nie tylko łatwo wyhodować rośliny z nasion, ale sadząc swoje najnowsze gwiazdy na rabatach, możesz popuścić wodze fantazji i działać śmiało i ambitnie! Koniec z szarpaniem się na parę kosztownych roślin ze sklepu – będziesz miał ich tyle, że otworzą się przed tobą nowe ogrodowe perspektywy. A poza tym twoje rośliny będą żyły całymi latami i będą wydawać nasiona, z których uzyskasz ich jeszcze więcej!

Natura wie najlepiej

Kiedy ponad 35 lat temu założyliśmy szkółkę – Glebe Cottage Plants – nasze pierwsze próby hodowania roślin z nasion były raczej nieśmiałe. Początkowo rozmnażaliśmy tak pierwiosnki, ale szybko podjęliśmy dalsze – skuteczne – próby z innymi bylinami.

Ostatecznie, kiedy hodujemy rośliny z nasion, naśladujemy naturę,

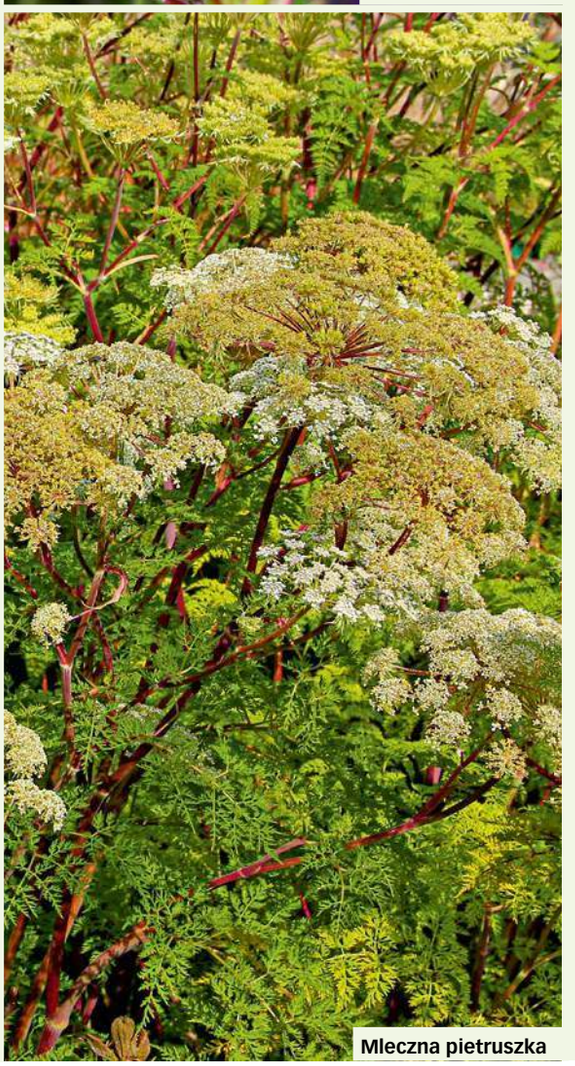
ZDJĘCIA: GETTY/ALPAMAYOPHOTOS, BASIE B, ANNE GREEN-ARMYTAGE, CHARLES HAWES, MAARIGARD, MAYERBERG, JACKY PARKER, JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Sasanka

Bodziszek armeński

Ciemiernik ogrodowy

Mleczna pietruszka

Orlik (*Aquilegia*)
Rozsiewa się sam, ale jeśli chcesz mieć konkretne hybrydy, kup ich nasiona. Wysiewaj na powierzchni dobrego podłoża do siewek. Rozsadź, kiedy siewki będą miały po kilka liści właściwych. **Kwitnie** V-VI
Wysokość x Szerokość 100 x 45 cm

Jarzmianka (*Astrantia*)
Kup nasiona lub zbierz je ze swoich najlepszych roślin – nie wszystkie będą dokładnie takie, jak rośliny macierzyste, ale niektóre zachowają ich cechy. Wysiewaj na powierzchni pod szkłem, pokryj żwirkiem. Jeśli nie wykiełkują przez dwa miesiące, wystaw na dwór, na wyeksponowane stanowisko. **K** VI-VIII **W x S** 90 x 30 cm

Sasanka (*Pulsatilla*)
Podobnie, jak powojnik (*Clematis*), sasanka ma nasiona o puszystych ogonkach – roznosi je wiatr. Wciśnij każde nasionko w podłoże, pozostawiając ogonek w powietrzu.
K IV-V **W x S** 20 x 20 cm

Bodziszek armeński (*Geranium psilostemon*)
Najlepiej posiać samodzielnie zebrane nasiona. Są duże, dlatego wysiewamy je pojedynczo do multipaletek. Powinny dość szybko wykiełkować. Kiedy roślinki podrosną, przesadź je do większych doniczek.
K VI-VIII **W x S** 1,2 x 1,2 cm

Mikołajek iberyjski (*Eryngium bourgatii*)
Wysiej nasiona rzadko na powierzchni podłoża. Zwykle szybko kiełkują, ale mogą potrzebować okresu chłodu, który pobudza je do kiełkowania. Nie zwlekaj z rozsadzeniem i przesadzeniem do większych doniczek, a może doczekasz się kilku kwiatków już w pierwszym roku. **K** VII-VIII **W x S** 45 x 30 cm

Lawenda (*Lavandula*)
Przed siewem dodaj do podłoża żwirku. Wysiewaj nasiona na powierzchnię podłoża i przykryj je centymetrową warstwą żwirku. Po pierwszym podlaniu z kolejną porcją wody odczekaj, aż podłoże będzie suche. Rozsadź do gruboziarnistego żwirku. **K** VII-IX **W x S** 1 x 1 m

Ciemiernik ogrodowy (*Helleborus x hybridus*)
Zbierz własne nasiona, bo szybko tracą świeżość. Wysiewaj indywidualnie do multipaletki, w regularnych odstępach. Wystaw paletki na zewnątrz, aż pokażą się siewki. **K** II-IV **W x S** 45 x 45 cm

Mleczna pietruszka (*Selinum wallichianum*)
Bardzo długo żyjąca roślina baldaszkowata, która co roku pięknieje. Wysiewaj świeże nasiona na powierzchni podłoża. Może wymagać wernalizacji (kilka miesięcy w zimnym, wilgotnym podłożu, aby wyjść z uśpienia). Nie zwlekaj z rozsadzaniem. Unikaj uszkadzania korzeni. **K** VII-IX **W x S** 1,8 m x 60 cm

eprasa.pl dd0fe90179

a w ogrodnictwie to zawsze najlepszy kierunek. Mamy jednak możliwość zapewnienia nasionom optymalne warunki do kiełkowania i rozwoju. Możemy zapewnić im sterylne podłoże, światło, ciepło, ochronę, wodę i codzienną pielęgnację.

Kiedy rośliny intensywnie rosną, przy łagodnych warunkach pogodowych, możemy posadzić je na tymczasowej rabacie. Może to być po prostu wolny kawałek ziemi w warzywniku lub gdzie indziej, gdzie będą mogły rosnąć dalej swobodnie bez nadmiernej konkurencji. Dobre się rozwiną, a nawet mogą rozrosnąć się tak bardzo, że w kolejnym roku będzie je można podzielić.

Uprawa bylin z nasion jest nie tylko prosta, ale i tania. Nie potrzebujemy tu specjalistycznego sprzętu ani szklarni. Moja mama kiełkowała nasiona na parapecie w kuchni. Miała tam dobre światło, a trochę dodatkowego ciepła od spodu zapewniał pobliski kaloryfer. Po wykiełkowaniu, roślinki przenoszone były na oszkloną werandę - częściowo po to, aby nie stały się cienkie i patykowate, a częściowo, aby zwolnić miejsce dla następnej partii. Mama miała zawsze mnóstwo roślin na różnym etapie rozwoju, ale zwłaszcza na początku rozsądnie jest skupić się na kilku odmianach i zapewnić im bezpieczne wejście w dorosłość.

Jeśli zebraliście za dużo nasion, łatwo je rozdać, ale z nadmiarem młodych roślinek może już być pewien kłopot. Uprawa kilku rodzajów bylin - głównie tych, którym odpowiada twoja gleba i które nagrodzą cię kwiatami już w pierwszym roku, to rozsądna porada dla początkujących. Skoro już jednak o tym mowa, chyba sama powinnam skorzystać z tej porady!

Uprawiaj takie odmiany, które lubisz i które odpowiadają twoim potrzebom, i warunkom w twoim ogrodzie. Są setki dzwonków, które można uprawiać z nasion, dobierzesz więc taki, który będzie odpowiedni dla ciebie. Świerzbnica macedońska (*Knautia mecedonica*) długo cieszy oko i rośnie prawie na każdym podłożu. Chcesz wypełnić szczeliny w kamiennym murku? Postaw na przymiotno Karwińskiego (*Erigeron karvinskianus*), które samodzielnie rozsieje się wszędzie, kiedy tylko gdzieś je zasadzisz.

Do każdego rodzaju ogrodu można dobrać odpowiednie byliny, a uprawiając własne byliny z nasion można zapewnić sobie ich wielką obfitość - dosłownie za grosze.

Jak wysiewać byliny

Kiedy otwieramy opakowanie kupionych lub samodzielnie zebranych nasion, kusi nas, aby posiać je wszystkie. Ale przez to możemy je stracić, bo siewki rosnące w nadmiernym stłoczeniu są podatne na zgorzel – grzybową chorobę, które może zabić całą partię siewek.

Zawsze wysiewaj nasiona oszczędnie, aby każda siewka miała odpowiednio dużo światła i świeżego powietrza wokół pędu i liści. Zdrowa atmosfera ma kluczowe znaczenie dla wyhodowania zdrowych roślinek. Potrzebują one jasnego miejsca, ale nie można ich wystawiać na działanie promienie słonecznych padających przez szybę, bo słońce je poparzy.

Zawsze używaj specjalistycznego podłoża do nasion. Jest sterylne – nie zawiera patogenów ani nasion chwastów. Przed siewem dociśnij delikatnie powierzchnię podłoża – pamiętaj, że musi ono sięgać co najmniej do wysokości jednego centymetra od brzegu paletki. Siewki potrzebują światła i powietrza – nie będą ich miały, jeśli wypełnisz paletki czy doniczki podłożem tylko do połowy.

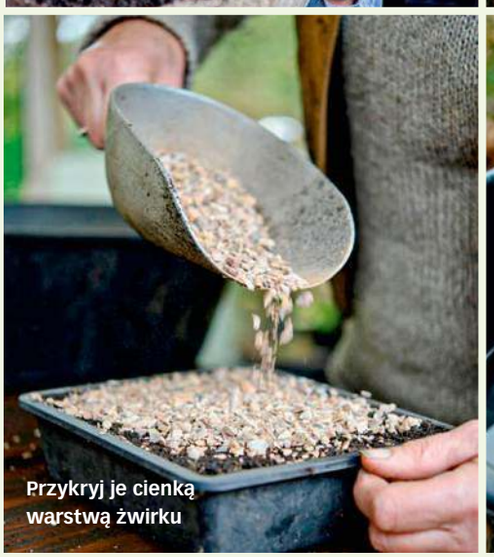
Najlepszymi pojemnikami do wysiewania nasion są niewielkie głębokie tacki do wysiewu (połowa standardowej wielkości – ok. 20 x 15 cm). Duże tace do wysiewu kuszą, żeby posiać więcej nasion, a doniczki są za głębokie w stosunku do wielkości powierzchni.

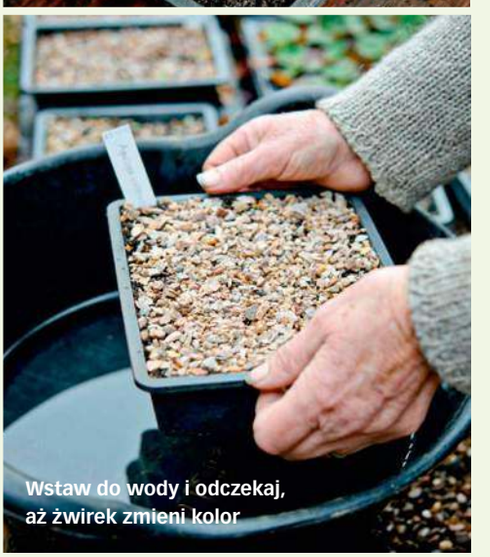
Wysiewaj nasiona na powierzchni podłoża i posyp je cienką warstwą drobnego żwirku. Mocno dociśnij i postaw tackę w płytkiej wodzie, aż żwirek zmieni kolor. Wyjmij pojemnik – niech woda odcieknie. Zabieg pozwala, aby nasiona weszły w intymny kontakt z podłożem. Ustaw tacki w ciepłym, jasnym miejscu – idealnie będzie w pomieszczeniu blisko kaloryfera.

Podlej ponownie dopiero wtedy, gdy podłoże wyschnie. Kiedy na siewkach po liścieniach pojawią się liście właściwe, delikatnie podważ je pojedynczo ołówkiem, trzymając za liście – nigdy za łodygę – i przesadź do większej tacki lub indywidualnych otworów w multipaletce. Kiedy u siewek rozwinie się mocny system korzeniowy i porządnie urosną, można przesadzić je do jeszcze większych doniczek. W końcu będą na tyle duże i silne, aby zasadzić je pod gołym niebem.

Nasyp podłoża do niewielkiej głębokiej tacki do wysiewu

Wysiewaj nasiona rzadko na powierzchni podłoża

Przykryj je cienką warstwą żwirku

Wstaw do wody i odczekaj, aż żwirek zmieni kolor

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Arena Krajobrazu

13-14.02.2020
POZNAŃ

Międzynarodowe Targi Poznańskie

PODCZAS TARGÓW GARDENIA

Chris Beardshaw

NAJWIĘKSZE AUTORYTETY ŚWIATOWEJ ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU W POZNANIU !

www.arenakrajobrazu.pl

Hexian Jin

Jo Thompson

Taina Suonio

ORGANIZATORZY

GARDENIA
MIĘDZYNARODOWE TARGI OGRODNICTWA I ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Fundacja Fractal

BILETY DOSTĘPNE NA

TO BILET.PL

eprasa.pl dd0fe90179

Lobelie, petunie i werbeny można wysiać z nasion już teraz

© Prasa.pl ddd 2017

Rabata za grosze

Rozpocznij odliczanie do letniego kwitnienia, wybierając ulubione kwiaty na rabaty i wysiej nasiona już teraz. Koniecznie przeczytaj nasz prosty przewodnik

Nic nie przebije letnich rabat zapewniających masę koloru, który zachwyca miesiącami. Możesz kupić gotowe sadzonki późną wiosną, ale dużo bardziej satysfakcjonująca i przyjemna jest samodzielna uprawa z nasion. Wybór gatunków będzie większy, a ty oszczędzisz pieniądze. Gatunki, które polecamy na kolejnych stronach, można zacząć uprawiać z rozsady w styczniu lub w lutym w szklarni lub na ciepłym parapecie. Zmniejsz temperaturę po kiełkowaniu (w czasie, gdy roślina wypuszcza pęd).

Zacznij tak wcześnie, jak to możliwe, ponieważ rabata będzie dekoracyjna dopiero po kilku miesiącach. Wysiej nasiona do specjalnego podłoża w dobrym świetle, lampa do roślin jest dobrą inwestycją, szczególnie jeśli wysiewasz w styczniu (ceny zaczynają się od ok. 30 zł w sklepach ogrodniczych).

Zabierz się zatem do wysiewania teraz, a my powiemy ci, jak dbać o rozsady rabatowe w kolejnych numerach.

Jak zacząć

Zastosuj podstawową metodę, by wysiać do kilku doniczek różne gatunki roślin rabatowych, które chcesz uprawiać. Zawsze postępuj zgodnie ze wskazówkami na opakowaniach nasion, ponieważ poszczególne odmiany są testowane przed sprzedażą i mają różne wymagania. Niektóre nasiona są tak małe, że trudno je wysiewać i ciężko je zobaczyć – spróbuj wymieszać je z piaskiem, aby wysiewanie było łatwiejsze.

OSZCZĘDZAMY

1 **Wypełnij** małe doniczki lub tace podłożem do nasion i wysyp nasiona na powierzchnię. Przykryj zalecaną warstwą podłoża.

2 **Dodaj** warstwę wermikulitu zamiast podłoża, jeśli twoje nasiona nie będą kiełkować w ciemności – przepuści on światło.

3 **Zrób** etykietę, która przetrwa aż do jesieni. Ołówek lub niezmywalny długopis przetrwają najdłużej. Zachowaj etykietę na każdym etapie wzrostu rośliny.

4 **Podlej** obficie zaraz po wysianiu. Uruchomi to proces kiełkowania. Następnie utrzymuj podłoże wilgotne; nigdy nie przelewaj.

5 **Umieść** w podgrzewanym propagatorze, aby podgrzać podłoże gotowe do kiełkowania. Od czasu do czasu otwieraj, aby uwolnić parę.

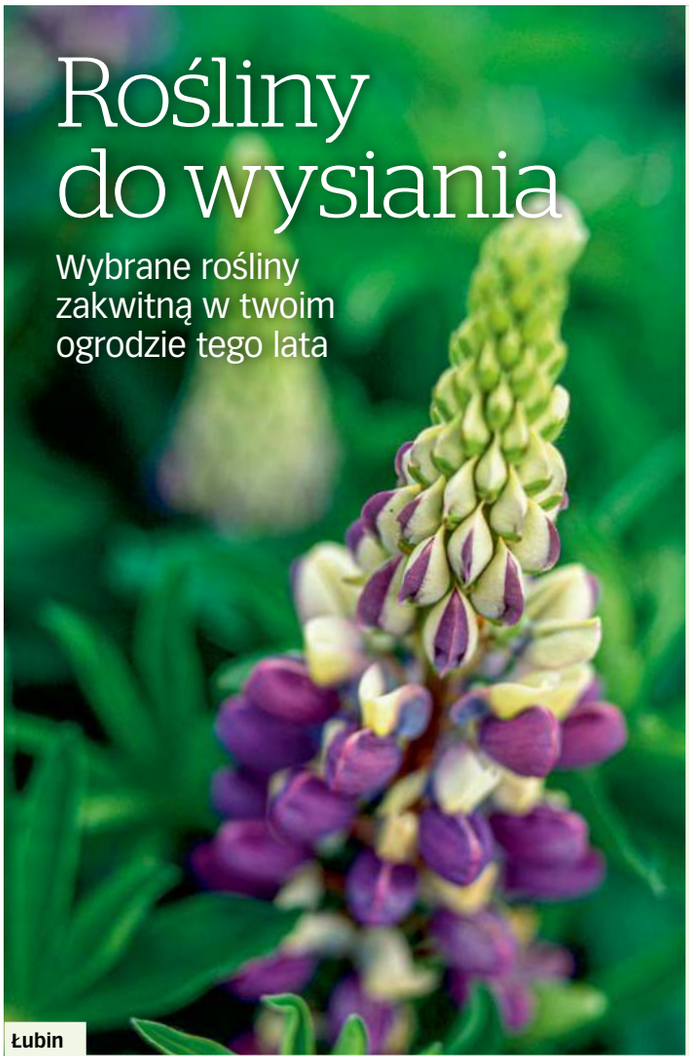
6 **Wyjmij** największe sadzonki i przepikuj je do oddzielnych doniczek, gdzie będą mogły rosnąć bez konkurencji.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Rośliny do wysiania

Wybrane rośliny zakwitną w twoim ogrodzie tego lata

Łubin

Koleus

Szałwia błyszcząca

Lobelia przylądkowa

eprasa.pl dd0fe90179

Starzec

Goździk ogrodowy

Petunia

Lwia paszcza

Łubin (*Lupinus polyphyllus*)
Grupa Gallery
Wskazówki dotyczące siewu Przetrzyj nasiona papierem ściernym i namocz przed wysianiem
Temperatura siewu 20° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Tygodnie do kwitnienia 26

Koleus, pokrzywka (*Plectranthus scutellarioides*)
Wskazówki dotyczące siewu Wysiej o każdej porze roku, jeśli możesz zapewnić sadzonkom dobre światło. Uszczykuj rosnące końcówki
Temperatura siewu 15-20° C
Miesiące najlepsze na siew grudzień-styczeń
Uprawa dla liści czerwiec-październik

Starzec (*Jacobaea maritima*)
Wskazówki dotyczące siewu Kiełkuj w świetle i podlewaj doniczki od dołu
Temperatura siewu 15-20° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Uprawa dla liści czerwiec-październik

Goździk ogrodowy (*Dianthus caryophyllus*)
Wskazówki dotyczące siewu Szukaj niskich odmian, takich jak 'Vampire' lub 'Sugar Baby'. Delikatnie przykryj nasiona
Temperatura siewu 18-25° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Tygodnie do kwitnienia 24

Szałwia błyszcząca (*Salvia splendens*)
Wskazówki dotyczące siewu Kiełkuj w jasnym, ale nie w bezpośrednio narażonym na promienie słoneczne miejscu. Siewki pojawiają się po około dwóch tygodniach
Temperatura siewu 18-21° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-kwiecień
Tygodnie do kwitnienia 24

Lobelia przylądkowa (*Lobelia erinus*)
Wskazówki dotyczące siewu Kiełkuj nasiona w świetle. Maleńkie siewki pojawiają się po około dwóch tygodniach.
Temperatura siewu 18-24° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-kwiecień
Tygodnie do kwitnienia 24

Petunia (*Petunia x hybrida*)
Wskazówki dotyczące siewu Wciśnij maleńkie nasiona do podłoża i nie przykrywaj
Temperatura siewu 21-27° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Tygodnie do kwitnienia 26

Lwia paszcza (*Antirrhinum*)
Wskazówki dotyczące siewu Delikatnie przykryj najlepsze nasiona wermikulitem
Temperatura siewu 18-22° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Tygodnie do kwitnienia 25

ZDJĘCIA: JONATHAN BUCKLEY; SARAH CUTTLE; GETTY/KWHISKY; JASON INGRAM; WILLIAM SHAW

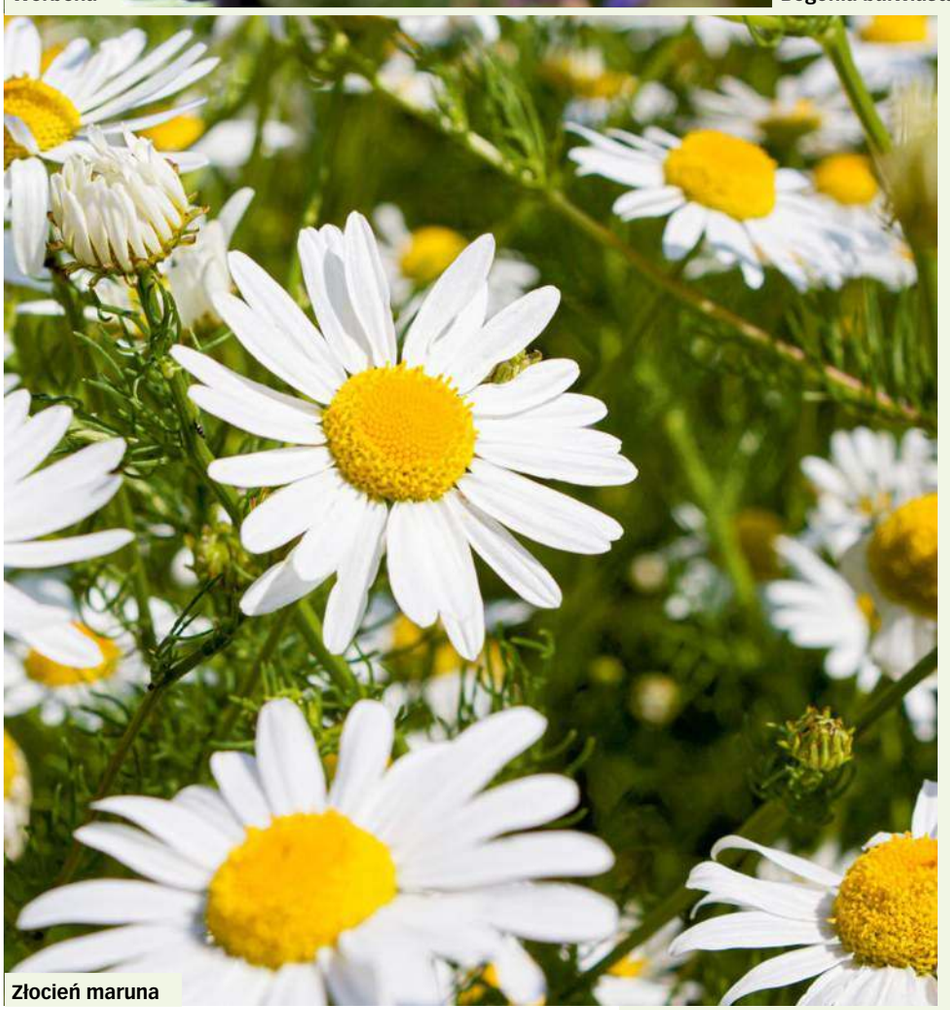
eprasa.pl dd0fe90179

Werbena

Begonia bulwiasta

Złocień maruna

Werbena (*Verbena* x h*ybrida*)
Wskazówki dotyczące siewu Kiełkuj w świetle (zajmie to około 18 dni)
Temperatura siewu 20-25° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-marzec
Tygodnie do kwitnienia 26

Begonia bulwiasta (*Begonia* x *tuberhybrida*)
Wskazówki dotyczące siewu Wciśnij nasiona do podłoża i zakryj doniczki szybą
Temperatura siewu 18-20° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-luty
Tygodnie do kwitnienia 26

Złocień maruna (*Tanacetum parthenium*)
Wskazówki dotyczące siewu Delikatnie przykryj do kiełkowania. Uprawiaj w miejscu chłodnym, ale osłoniętym przed mrozem
Temperatura siewu 16-21° C
Miesiące najlepsze na siew styczeń-kwiecień
Tygodnie do kwitnienia 8-20 (dostępnych jest kilka odmian o różnych cyklach życia)

WEJDŹ NA www.gardenersworld.com/seeds-bulbs, by znaleźć więcej porad, wskazówek i inspiracji dotyczących wysiewania nasion

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/WESTEND61; JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Prenumerata roczna jedynie 74,50 zł, czyli 1 numer GRATIS

Prenumerata dwuletnia w cenie 134,10 zł, czyli 3 numery GRATIS

Prenumeratę zamówisz na: **www.avt.pl/prenumerata**
lub poprzez wpłatę na konto:
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
ING Bank Śląski 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

INNE OPCJE:

- e-prenumerata roczna (PDF) – 59,50 zł (1 e-wydanie gratis)
- e-prenumerata dwuletnia (PDF) – 107,10 zł (3 e-wydania gratis)

Szanowny Kliencie, od 25 maja 2018 roku w krajach Unii Europejskiej obowiązuje Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO). Zachęcamy do zapoznania się z poniższą klauzulą informacyjną. Administratorem Twoich danych jest AVT-Korporacja sp. z o.o. z siedzibą ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa, e-mail: prenumerata@avt.pl. Chodzi o dane osobowe, które zbieramy, aby móc wysłać Ci nasze czasopisma w formie drukowanej lub elektronicznej oraz inne towary (np. prezenty), a także w innych prawnie usprawiedliwionych celach, w tym marketingu bezpośredniego naszych produktów i usług (tzw. uzasadniony interes administratora). Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do zrealizowania zamówienia na prenumeratę. Twoje dane osobowe mogą być przekazane Poczcie Polskiej, która będzie dostarczać do Ciebie przesyłki. Bez Twojej zgody nie przekażemy i nie będziemy dokonywać obrotu (nie użyczymy, nie sprzedamy) Twoich danych osobowych innym osobom lub instytucjom. Twoje dane osobowe możemy przekazać jedynie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania na podstawie obowiązującego prawa (np. sądy lub organy ścigania) – ale tylko na ich żądanie w oparciu o stosowną podstawę prawną. Będziemy przetwarzać Twoje dane osobowe przez 5 lat od zakończenia roku obrachunkowego, w którym wystąpiła ostatnia płatność. Dane osobowe do celów marketingowych będziemy przetwarzać do czasu wycofania przez Ciebie zgody na przetwarzanie lub do czasu usunięcia danych. Informujemy, że masz prawo do żądania od administratora dostępu do Twoich danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania Twoich danych lub ich przenoszenia. W każdej chwili możesz odwołać zgodę na przetwarzanie Twoich danych osobowych oraz możesz zażądać, by Twoje wszystkie dane zostały przez nas usunięte.

eprasa.pl dd0fe90179

Prawdziwe ogrody

„Uprawiam rośliny, które mnie ekscytują”

Zapracowany lekarz przekształcił zapuszczoną działkę w po brzegi wypełniony roślinami ogród z zacisznym dziedzińcem, ognistymi rabatami i warzywnikiem

Kiedy Ed wraz ze swoim partnerem Charliem zajął się zarośniętym ogrodem, otaczającym zaniedbane budynki gospodarcze w regionie Marchie Walijskie, poczuł, że może tu wreszcie dać upust swojej miłości do roślin. Ed opowiada, że dorastał w komercyjnej szkółce roślin i spędził dzieciństwo, pomagając matce flancować i przesadzać rośliny. Dlatego jego ogrodnicza filozofia to uprawa roślin, które go ekscytują.

Budynki dzielą działkę o powierzchni 4000 m² na kilka odrębnych części. W jednej z nich utworzono cudownie barwne rabaty na kwiat cięty. Panowie poświęcili też uwagę pokrytemu żwirem dziedzińcowi, który poprzedni właściciel użytkował jako parking. Ed i Charlie zainstalowali drenaż i nałożyli na żwir żyzną ziemię, aby sadzić tu rośliny. Ale to wprowadzenie okrągłego oczka wodnego pośrodku dziedzińca i kwiatów o prostej pastelowej palecie barw połączyło niezbyt szczęśliwie ukształtowaną przestrzeń w jedną całość.

Ed zgłosił swój ogród do konkursu Gardeners’ World Ogrody Roku 2018 i znalazł się tuż za podium.

❶ **Ed (po prawej) i jego partner Charlie zajęli się zarośniętym ogrodem w roku 2012**

❷ **Czekoladowe słoneczniki można uprawiać z nasion na okazałe kwiaty cięte**

❸ **Jaskrawopomarańczowe dalie łatwo jest wyhodować z kłączy**

❹ **Wilec (*Ipomoea*) to jednoroczne pnącze, które otula łuk wiodący do rabat na kwiat cięty**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

W jaki sposób zmieniliście strukturę ogrodu?

Całkowicie go przebudowaliśmy. Poprzedni właściciele zredukowali go właściwie do trawnika i zasadzili dobre żywopłoty, ale ogród z czasem zarósł.

Założyliśmy warzywnik, w którym uprawiamy też rośliny na kwiat cięty. Wzdłuż ścian jednego z budynków zasadziliśmy dwudziestopięciometrową rabatę z różami, a w przestrzeni między dwoma budynkami założyliśmy dwie rabaty w gorących barwach, pełne jaskrawych roślin tropikalnych.

Przenieśliśmy też parking dalej od domu, aby stworzyć nowy ogród na dziedzińcu. Ta przestrzeń ma kształt rombu i nic nie jest tu kwadratowe, dlatego postanowiłem zrobić pośrodku okrągłe oczko wodne, które jest punktem centralnym i łączy nieregularne kształty w jedną całość.

A kolory i inne elementy designu?

Ponieważ dziedziniec jest otoczony budynkami gospodarczymi i domem – nie ma tu widoków ma otaczający nas krajobraz – pomalowaliśmy wyściółkę oczka na czarno i zabarwiliśmy wodę, aby odbijała chmury i niebo jak lustro. Wokół oczka założyliśmy cztery rabaty otoczone bukszpanem. Obsadziliśmy je tak, aby były ciekawe od kwietnia do pierwszych mrozów. Wiosną kwitną tu rośliny cebulowe, szczególnie tulipany i czosnki, po nich byliny zielne, a na końcu rośliny jednoroczne i dalie.

❶ Donice pełne pastelowych petunii i hortensji 'Vanille Fraise' otaczają schodki wiodące do białego ogrodu
❷ Hortensja 'Annabelle' rośnie na każdej, otoczonej bukszpanem rabacie, dając wrażenie spójności
❸ Znajdujące się w centrum okrągłe oczko wodne łączy nieregularnie ukształtowany dziedziniec w jedną całość
❹ Donice są wypełnione białymi kosmosami i daliami oraz limetkowymi petuniami

“To naprawdę spory ogród jak na dwie osoby. Biały dziedziniec jest jak echo Vity Sackville-West – wspaniale wykorzystano tu rośliny i powtarza się hortensja ‘Annabelle’” **Alan Titchmarsh**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Jeśli chodzi o wybór kolorów, postawiliśmy na biel z niewielką ilością fioletu. Pierwotnie postawiłem tylko na biel, ale trudno ją było utrzymać, bo przyroda znajdowała sposoby na to, aby wprowadzić i inne barwy. Fiolet rzeczywiście wyostrza biel i pomaga odwrócić uwagę od wkradających się bokami pasteli.

Na jakie wyzwania natrafiliście?
Teren na zachód od nas jest całkowicie otwarty na walijskie wzgórza i dlatego ogród jest narażony na silne wiatry, które niekiedy powodują szkody i wysuszają naszą cienką, piaszczystą glebę. Trudne doświadczenia nauczyły mnie, że muszę zapewniać roślinom podpórki!

Którą część ogrodu lubisz najbardziej?
To zależy od pory dnia i roku. W czerwcu lubię przyglądać się, jak nad warzywnikiem ganiają się jerzyki. W pochmurne dni uwielbiam oglądać odbicia chmur w naszym oczku w ogrodzie na dziedzińcu. Uwielbiam też dziedziniec o zmierzchu, kiedy białe kwiaty jaśnieją w świetle księżyca.

❶ **Wysokie, zwiewne źdźbła traw pomagają oddzielić od siebie poszczególne części ogrodu**
❷ **Szarłat zwisły (*Amaranthus caudatus*) ma zwieszające się kwiaty w kolorze burgunda**
❸ **Ciemne liście rącznika pospolitego (*Ricinus communis*) 'Red Giant' uwydatniają jasne kwiaty dalii i mieczyków**

> Barwy i kształty rabat w gorących kolorach są wyjątkowe, a rabata różana śliczna. Panowie świetnie wykorzystali atuty działki **Diarmuid Gavin**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

Spotkajmy się

Jeśli marzysz o pięknym ogrodzie, to nie może Ciebie zabraknąć w lutym 2020 r. w Poznaniu. Na targach GARDENIA znajdziesz mnóstwo inspiracji i wiedzy, które pozwolą z głową pełną pomysłów wkroczyć w nowy sezon ogrodniczy.

Ogrody zakwitną już w lutym

Między 13 a 15 lutego 2020 r. Teren Międzynarodowych Targów Poznańskich już po raz XIV opanują pasjonaci ogrodów. Międzynarodowe Targi Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu GARDENIA to wydarzenie nr 1 w branży ogrodniczej, które od kilkunastu lat sprowadza do Poznania prawie 25 000 osób zainteresowanych tematyką kształtowania ogrodów i terenów zieleni, profesjonalistów w zakresie uprawy kwiatów, krzewów ozdobnych oraz drzew owocowych, producentów urządzeń i narzędzi ogrodowych, systemów nawadniania, a także dystrybutorów akcesoriów ogrodniczych typu doniczki, oświetlenie czy innych dodatków.

Widzimy się na GARDENII

Innowacje w ogrodzie

Jak co roku Targi Gardenia będą inspirować gości do tworzenia ogrodów bez względu na to czy mają do dyspozycji ogród przydomowy, czy balkon w bloku. Motywem przewodnim tegorocznej edycji są „Innowacje w ogrodzie". Pokazane zostaną przede wszystkim w zakresie nowości, jakie producenci i dystrybutorzy urządzeń i roślin planują na sezon 2020. Przez dwa dni trwania Targów odbywać się będzie kiermasz ogrodniczy, podczas którego miłośnicy ogrodów będą mogli kupić dodatki do swoich oaz zieleni. W programie wydarzeń targowych planowane są liczne warsztaty, pokazy cięcia i pielęgnacji roślin oraz wiele innych wydarzeń towarzyszących. Więcej informacji na www.targigardenia.pl

REKLAMA

Szklane kiełkownice - miseczkowa i słoikowa

Semini

zapraszamy na semini.pl

eprasa.pl dd0fe90179

2

„To mnóstwo pracy, ale warto”

Ciężko pracująca para przekształciła zaniedbany teren w kolorowy wiejski ogród z warzywnikiem i dziką łąką

Kiedy Rob i Claire przeprowadzili się do gospodarstwa Yew Tree Farm w hrabstwie Lincolnshire, dom był prawie ruderą i w ogóle nie było przy nim ogrodu – poza paroma starymi drzewami i dwumetrowymi pokrzywami. Para nie ma wykształcenia ogrodniczego, ale chciała poświęcić cały swój wolny czas na transformację tej przestrzeni.

Robert opowiada, że wszystko w ogrodzie zrobił sam z Claire – nie wynajmowali projektantów ani budowlańców. Samodzielnie posadzili wszystkie rośliny cebulowe i wieloletnie, krzewy, drzewa i wysiali trawę.

W ogrodzie, na powierzchni 6000 m^2, znajduje się teraz duża łąka z kwiatami jednorocznymi, dzika łąka, a także ogromna rabata zielna oraz produkcyjna kwatera warzywno-owocowa. Rob i Claire wykopali też samodzielnie oczko wodne dla dzikich gatunków i stworzyli specjalistyczne części ogrodu: dwa ogrody bagienne, ogród leśny i ogród roślin cieniolubnych.

W konkursie Gardeners’ World Ogrody Roku 2018 Claire i Rob znaleźli się wśród najlepszych jedenastu zgłoszeń – z ogólnej liczby prawie 500.

❶ Rob i Claire Bailey-Scott zaczęli tworzyć swój wypełniony po brzegi roślinami ogród 12 lat temu

❷ Duże mieszane zielne rabaty tworzą obrzeże wokół wielkiego trawnika przy Yew Tree Farm

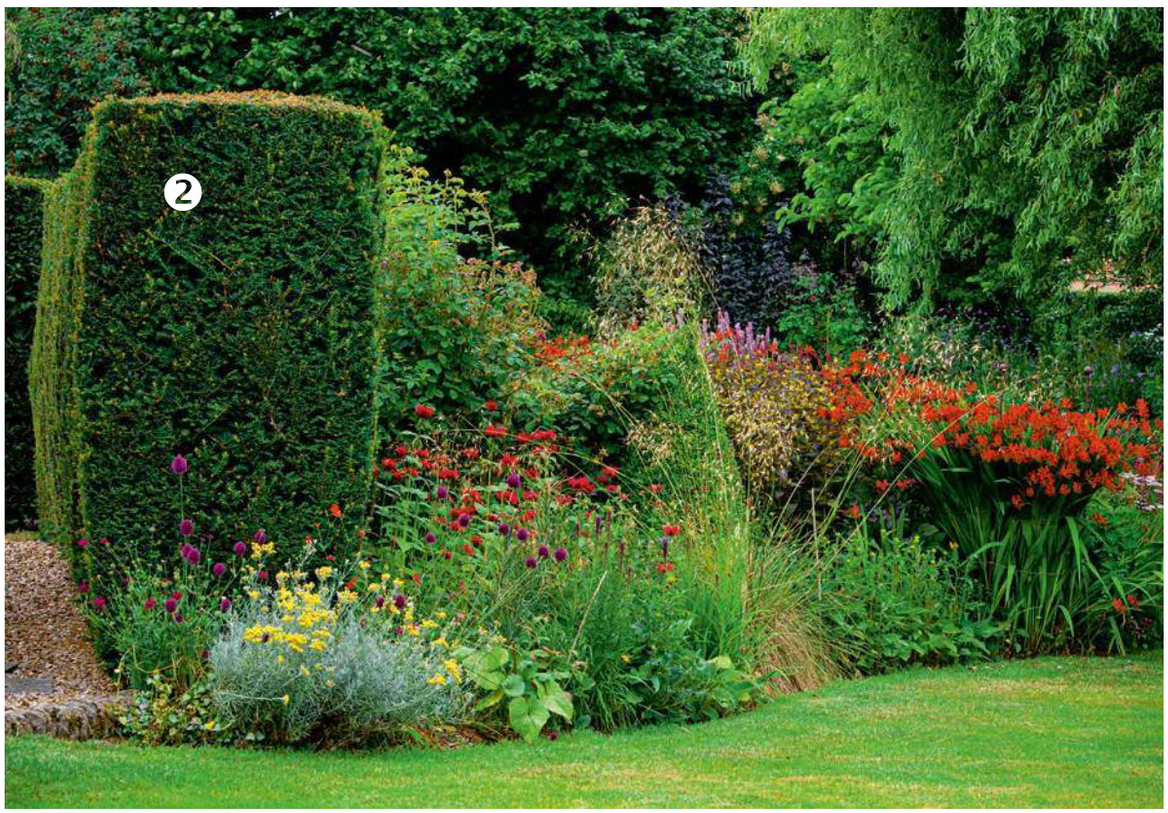
❸ Szerokie rabaty obsadzono kolorowymi bylinami, takimi jak jaskrawy liliowiec (*Hemorocallis*) ‘Ruby Spider’ czy krokosmia (*Crocosmia*) ‘Lucifer’. Bukszpanowy stożek dodaje rabacie struktury.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

> To niezwykłe osiągnięcie – stworzyć to wszystko we dwoje. Ogromnie podoba mi się ogród, w którym właściciele nie bali się zastosowania wielkich, jaskrawych łanów czerwonych kwiatów
>
> **Alan Titchmarsh**

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl dd0fe90179

Jak wyglądał ogród, kiedy się tu przeprowadziliście?
Dom stał niezamieszkany przez wiele lat i ogród był zarośnięty wysoką po pas trawą, ale mieliśmy trzy tysiące metrów kwadratowych ogrodu. Jego wielkość miała decydujące znaczenie przy naszej decyzji o zakupie domu.

Jak zmieniliście tę przestrzeń?
Na początku usunęliśmy 21 ton betonowych płyt, kruszywo budowlane i 8 ton żwiru – wszystko ręcznie. Zrobiliśmy to naturalnie jeszcze zanim podeszliśmy do kwestii zajęcia się ogrodem. W roku 2011 kupiliśmy kolejne trzy tysiące metrów gruntu ornego i zrobiliśmy tam kwaterę warzywno-owocową, łąkę z kwiatami jednorocznymi, dziką łąkę i niewielki sad. Stworzyliśmy też oczko wodne, które wykopaliśmy samodzielnie, ręcznie. Napełnialiśmy je wodą przez dwa dni – na szczęście nie jesteśmy podłączeni do licznika wody.

Czy mieliście jakiś plan co do ogrodu?
Nigdy nie mieliśmy szczegółowego planu – ogród powoli ewoluuje od 12 lat. Pierwszym projektem było założenie żywopłotów z rodzimych angielskich gatunków roślin wzdłuż granicy działki. Potem założyliśmy dużą mieszaną rabatę zielną po wschodniej stronie działki. Zajmowaliśmy się działką krok po kroku, tworząc nowe części ogrodu, w tym bagna, stanowisko dla roślin cieniolubnych i część leśną.

❶ **Łany dzielżanów, w tym brązowoczerwonej odmiany 'Moerheim Beauty' i jaskrawożółtej odmiany 'Wyndley', otaczają stożek z bukszpanu**
❷ **Przycinany żywopłot tworzy spektakularne tło dla rabaty wypełnionej szkarłatną krokosmią**
❸ **Oczko wodne dla dzikich stworzeń otaczają funkie, trzciny i gunnera**
❹ **Lśniąca kora wiśni tybetańskiej (*Prunus serrula*) uwydatnia karmazynowe kwiaty rosnącego pod drzewem bodziszka armeńskiego (*Geranium psilostemon*)**

prasa.pl odOre

> Łąka jest wprost oszałamiająca – to cudowne morze barw. Wiodąca przez nią ścieżka w kształcie krzyża czyni ją dostępną i sama w sobie stanowi element projektancki **Lucy Hall**

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Która część ogrodu jest najbardziej spektakularna?
Rabata zielna ma w najszerszym miejscu 25 m. Przez jej środek wiedzie ścieżka, dzięki czemu rabatę można oglądać z przodu, od środka i od tyłu. To rabata z niezwykłą ziemią i dużymi roślinami, takimi jak rdest himalajski, przetacznikowiec i przegorzan, który dorasta do dwóch metrów wysokości. Kochają go pszczoły i motyle.

Czy ogród wymaga wiele pielęgnacji?
Ogród wymaga od nas dużo pracy, bo żadne z nas nie ma wykształcenia ogrodniczego i pracujemy w pełnym wymiarze godzin – ja mam firmę zajmującą się czyszczeniem okien, a żona jest specjalistką od podatków, ale warto – bo oboje to kochamy.

1. **Na łące z roślinami jednorocznymi rosną ogóreczniki, chabry, maki i złocień polny – latem wypełniają tę przestrzeń barwami**
2. **Częścią Yew Tree Farm jest też działka owocowo-warzywna, gdzie uprawiamy razem kukurydzę i dynię piżmową, bo te warzywa lubią swoje sąsiedztwo**
3. **Para uprawia też, na drewnianych podniesionych grządkach, pasternak, brukiew, cukinię i ziemniaki**

Z czego jesteście najbardziej dumni?

Gdy po raz pierwszy otwieraliśmy ogród dla gości w ramach *National Garden Scheme* trzy lata temu, rozpierała nas duma: udało nam się przekształcić dziki teren w ogród, który można pokazywać publiczności. Nasi goście cudownie komentują ogród: wiele osób pyta nas, jak dajemy radę utrzymać go na tak wysokim poziomie bez pomocy, pracując na pełnym etacie.

Którą część ogrodu lubicie najbardziej?

To trudne pytanie! Chyba wielką rabatę, w której można się całkowicie zanurzyć w otoczeniu pszczół i motyli. Ale też oczko wodne, wiosenny ogród leśny, łąkę z roślin jednorocznych i widok pierwszych szparagów w ogrodzie warzywnym.

❶ Łany jeżówki purpurowej (*Echinacea purpurea*) mieszają się z kocimiętką (*Nepeta*) 'Walker's Low' i czosnkiem główkowatym (*Allium sphaerocephalon*)

❷ Taras to idealne miejsce na rozkoszowanie się zapachem lawendy i widokiem rabat bylinowych

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

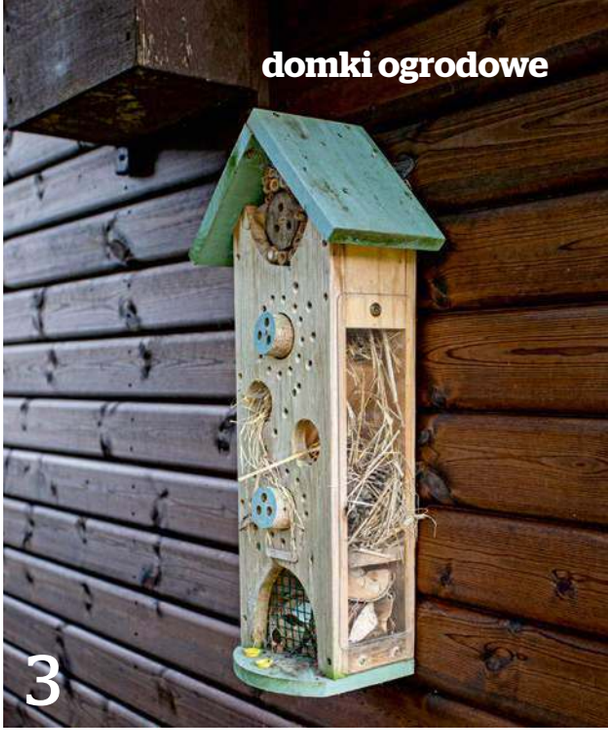

eprasa.pl dd0fe90179

1

Niech żyje SZOPA!

Szopy są nieocenione, ale zbyt łatwo zostają zaniedbanymi szkaradami. Dlatego, szczególnie w małym ogrodzie, muszą znaleźć swoje miejsce i dobrze wyglądać oraz być użyteczne. Ciekawie zaprojektowana szopa może stać się nową przestrzenią do życia, zabawy, a nawet uprawy. Nie zostawiaj swojej szopy na pastwę losu – sprawdź 10 szybkich i łatwych pomysłów na najlepsze wykorzystanie tego ogrodowego niezbędnika.

3

2

4

1 Pomyśl o kolorze

Pomalowanie szopy nie tylko ochroni drewno, ale zmieni także wygląd całego ogrodu. Jasne kolory wniosą energię do ogrodu i rozweselą. Bardziej neutralne odcienie, takie jak oliwkowa zieleń, zmniejszą widoczność twojej szopy i pomogą wtopić ją w otoczenie. Jeśli wybierzesz ciemny kolor, taki jak czarny lub granatowy, sprawi on, że szopa będzie wyglądała, jakby znajdowała się dalej, sprawiając że mały ogród wyda się większy.

2 Zbieraj wodę

Długie, gorące lata i mniejsze opady deszczu przyczyniają się do tego, że musimy oszczędzać wodę w każdy możliwy sposób, więc wykorzystaj dach szopy, by zbierać ten cenny zasób. Wystarczy przymocować rynnę poniżej dachu i dołączyć rurę odpływową do beczki z wodą, do której będzie spływać deszczówka. Wykorzystaj wodę do podlewania roślin, zarówno tych w domu, jak i na zewnątrz; rośliny wolą deszczówkę od twardej wody z kranu.

3 Stwórz raj dla dzikich zwierząt

Boki szopy mają wielki potencjał, mogą stać się cennym schronieniem dla mniejszych zwierząt ogrodowych. Skrzynki lęgowe i hotele dla pszczół samotnic oraz innych zapylaczy (możesz je kupić lub zrobić samodzielnie) są proste do zamontowania, a także atrakcyjnie wyglądają i są użyteczne. Upewnij się tylko, że znajdują się poza zasięgiem wiatru, deszczu i bezpośredniego działania promieni słonecznych.

4 Zazieleń dach

Dach szopy, bez względu na wymiary, to idealne miejsce dla roślin, który w przeciwnym razie byłby jałową przestrzenią. Przykrycie go roślinnością „zmiękczy" wygląd szopy i pomoże wtopić szopę w otaczającą zieleń. Zielony dach będzie także izolował domek i dostarczał schronienia dzikim zwierzętom. Zrób płytką ramkę z drewna i umieść ją na dachu, wyłóż plastikiem i wypełnij ziemią. Obsadź to miejsce trawą, rozchodnikami i dzikimi kwiatami lub pozwól lokalnym roślinom na naturalną kolonizację.

TEKST: KAY MAGUIRE. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; ALAMY/DIGITAL FOTOFUSION GALLERY; IBULB

5 Wykorzystaj jako ozdobę

Przemień swoją szopę w punkt centralny swojego ogrodu. Stara szopa nie musi straszyć, a nowa może przeobrazić się w piękny element – szwajcarską chatkę, szykowny zakątek lub plażowy domek przywodzący na myśl minione wakacje. Już sama farba wystarczy, by zmienić nieschludną szopę w mgnieniu oka – spróbuj z kontrastującymi kolorami, dodając paski lub jasne, energiczne tony przyciągające wzrok i sprawiające, że szopa naprawdę się wyróżni.

6 Oddaj dzieciom

Przy odrobinie wyobraźni szopa może stać się zamkiem, norą smoka lub pirackim statkiem. Pozwól dzieciom przejąć pałeczkę – daj im chorągiewki i kilka rekwizytów, a resztę zostaw ich wyobraźni. To świetny sposób na wyciągnięcie ich na zewnątrz, z dala od telewizji i internetu. I oczywiście sam do nich dołącz, spędzając cenny czas z rodziną. Zabawa na zewnątrz poprawia koordynację oraz koncentrację dzieci, ich ogólne zdrowie i dobre samopoczucie.

7 Powiększ swój ogródek

Jeśli na ziemi zabrakło ci miejsca na rośliny, pomyśl o bokach swojej szopy jak o kolejnej przestrzeni do uprawy. Zielone ściany są bardzo popularne, a twoja szopa to idealne miejsce, by je tworzyć. Możesz powiesić doniczki lub worki, albo zamontować rynny i półki, które wypełnisz doniczkami. Wszystkie te miejsca możesz obsadzić sezonowymi roślinami, szybko rosnącymi warzywami lub bardziej trwałymi bylinami.

5

7

6

8

9

10

8 Zmień w pracownię

Nie zawsze łatwo jest znaleźć w domu miejsce na hobby lub pracownię, a szopa może być idealnym rozwiązaniem. Dodaj okna lub świetlik razem z półkami, meblami i dywanikami oraz elektrycznością, by mieć ogrzewanie i oświetlenie. Możesz także zainstalować piec opalany drewnem i kominek, by cieszyć się przytulną przestrzenią do pracy zimą – a to wszystko z bezpośrednim widokiem na ogród.

9 Przechowuj z głową

Szopy to klasyczne miejsce do przechowywania staroci, ale możesz to robić w dobrym stylu. Wykorzystaj ściany i sufit, montując haczyki i gwoździe, by powiesić narzędzia, uwalniając przestrzeń na podłodze. Zainstaluj półki na rośliny doniczkowe i nawóz oraz wykorzystaj koszyki lub skrzynki na uporządkowanie siatek i agrowłókniny. Poszukaj starych gablotek i szafek w stylu vintage, aby trzymać wszystkie swoje szpargały w idealnym porządku.

10 Osłoń roślinami

Jeśli chcesz, aby twoja szopa wtopiła się w ogród, pokryj ją pnączami. Samodzielnie przyczepiające się odmiany, takie jak hortensja pnąca i bluszcz, będą wspinać się bez pomocy. Powojnik, jaśmin i wiciokrzew będą potrzebowały wsparcia, więc zamontuj trejaż lub druty po bokach i prowadź swoje rośliny, przywiązując je sznurkiem. Przywiązuj nowe pędy, gdy tylko się pojawią. Jeśli postawisz na odmiany zimozielone i szybko rosnące, twoja szopa zostanie zakryta w mgnieniu oka.

Gdzie kupić

SPRAWDŹ na **www.bit.ly/2rkPzyv**
Nowe domki ogrodowe i akcesoria do szop znajdziesz w większych centrach ogrodniczych, marketach Dom i Ogród i w sklepach internetowych

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; GETTY/HERO IMAGES, GRAHAM JEPSON, GAVIN KINGCOME, SEAN MALYON

Czas na PRZYCINANIE

Najwyższy czas przyciąć drzewa i krzewy, by pobudzić je do utworzenia solidnego szkieletu na następny rok

Nowy rok przynosi wiele oczekiwań na nadchodzący sezon w ogrodzie, jednak potrzeba dużo determinacji, aby je wszystkie spełnić. Dni są krótkie, a warunki pogodowe zmienne. Cięcie jest jednak konieczne dla nadania roślinom odpowiedniego kształtu i zwiększenia ich wydajności, gdy już rozpoczną wzrost.

Ponieważ większość roślin zdrewniałych zimą znajduje się w stanie uśpienia, każde ograniczenie rozmiarów części nadziemnych poskutkuje skierowaniem soku i energii roślin do mniejszej liczby pąków wiosną. Oznacza to, że nowe przyrosty będą miały grubsze pąki i bujniejsze pędy. Tak więc cięcie korzystnie wpływa na ukształtowanie silnego szkieletu i utrzymanie dobrej formy, jednocześnie zapewniając roślinom zdrowie i odświeżony wygląd – szczególnie przerośniętym krzewom.

Choć może to wyglądać na początek sezonu, każdy doświadczony ogrodnik powie ci, że jeśli chodzi o przycinanie, zima jest tylko częścią całorocznego procesu władania sekatorem dla jak najlepszego wyglądu Twoich roślin.

TEKST: DAVID HURRION
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, TIM SANDALL

Suche końcówki prowadzą do zamierania pędów. Tnij tuż za pąkiem lub pędem bocznym

W POLSCE nie przycinaj roślin podczas najzimniejszych miesięcy. Wstrzymaj się do przedwiośnia, gdy odpuszczą już największe mrozy.

Teraz możesz przyciąć także:

Cięcie stosunkowo odpornych roślin zdrewniałych, takich jak drzewa i krzewy liściaste (ale nie zimozielone), można wykonać w tym miesiącu przy łagodnej pogodzie – ale uważaj, aby nie wyciąć pąków kwiatowych.

JABŁONIE Skróć długie pędy do 2-3 pąków od nasady. Nie wycinaj krótkich i grubych gałęzi – to krótkopędy owoconośne, które zawiązują kwiaty i owoce

GĘSTE MROZOODPORNE DRZEWA (LESZCZYNA) Sekatorem lub piłą mocno przytnij drzewa i krzewy wielopniowe tuż przy ziemi

AGREST Sekatorem przytnij najstarsze gałęzie. Tnij tak nisko, jak to możliwe. Wytnij bujne pędy i gałęzie rosnące do środka.

ODPORNE KRZEWY KWITNĄCE LATEM Jeśli mieszkasz w ciepłym regionie przytnij teraz krzewy, takie jak bez czarny i budleja

Nie przycinaj

Powój krzewiasty można zostawić nieprzycięty do wiosny

- ✘ **Roślin o srebrzystych liściach,** takich jak powój krzewiasty, *Convolvulus cneorum*, które są mniej odporne. Nie przycinaj ich przed końcem marca, bo górne przyrosty izolują przed mrozem.
- ✘ **Wiśni owocowych i ozdobnych,** a także śliw i lubaszek nie należy ciąć zimą, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia srebrzystości liści
- ✘ **Klony japońskie** należą do niewielkiej grupy roślin, które łatwo płaczą (sok wypływa z przeciętych pędów). Tnij je jesienią, gdy płynie w nich mniej soku.
- ✘ **Trawy ozdobne** najlepiej ciąć wczesną wiosną, gdy zaczynają rosnąć

Cięcie róż

ZACZNIJ od usunięcia suchych, chorych i uszkodzonych gałęzi i wycięcia wszystkich cienkich pędów u samej podstawy. Poszukaj gałęzi, które ocierają się o siebie i usuń te słabsze. Następnie prześwietl środek krzewu wycinając zbyt gęste pędy, aby wpuścić światło i powietrze. Na koniec skróć wszystkie pędy nawet o jedną trzecią.

eprasa.pl dd0fe90179

Gwiazda numeru Glicynia

To nieokiełznane pnącze potrafi wydać całe jardy długich, miękkich pędów, które zamieniają się w plątaninę i nie chcą kwitnąć. Przywiąż do podpory nowe pędy potrzebne do utworzenia głównego szkieletu rośliny, a następnie silnie skróć pozostałe długie pędy. Zrób to w dowolnym momencie w sezonie, ale kiedy glicynia jest w stanie spoczynku – od końca października do marca. Powtórz cięcie w lipcu, aby jeszcze bardziej ograniczyć wzrost i pobudzić roślinę do kwitnienia.

Do obfitego kwitnienia glicynia wymaga silnego cięcia

Krok po kroku

1 **PRZEJRZYJ** całą roślinę i przywiąż do podpory te długie pędy, które przedłużą szkielet pnącza. Wymień też mocowania, które przecinają łodygi.

2 **ZOSTAW** krótkie, sękate gałęzie boczne z licznymi pąkami, ponieważ są to tzw. krótkopędy. Wytnij tylko te złamane lub uszkodzone.

3 **SKRÓĆ** dłuższe pędy z długimi i spiczastymi pąkami, ponieważ są to tylko pąki liściowe.

4 **ZETNIJ** wszystkie długie pędy boczne tuż nad drugim lub trzecim pąkiem u ich podstawy.

5 **PRZYTNIJ** na początku lipca długie, bujne pędy do 3-4 pąków od podstawy

DOBRA RADA

DOBRA RADA

Podczas cięcia zdrewniałych krzewów, drzew i pnączy najlepiej, jeśli to możliwe, ciąć przy pąku skierowanym w tę stronę, w którą ma wyrosnąć nowy pęd.

Tnij pod tym samym kątem, pod którym pąk odstaje od pędu i 3-5 mm nad nim. Jeśli odcinasz duży konar, pamiętaj, żeby podeprzeć czymś gałąź, aby nie rozdzieliła się w miejscu cięcia.

Tnij pod tym samym kątem pod którym odstaje pąk

W ten sposób przytnij...

- **Ozdobne winorośle japońskie** (*Vitis coignetiae*). Późną zimą zostaw główny szkielet i skróć silne pędy boczne. Latem bujne przyrosty ogranicz o połowę, aby mieć je pod kontrolą.
- **Milin amerykański** (*Campsis radicans*). Pielęgnuj go jak glicynię, przycinając silne pędy zimą. Latem ogranicz cięcie, aby nie wyciąć pąków kwiatowych.
- **Aktinidie** (kiwi) skorzystają na przycięciu dwa razy w roku. Teraz wytnij pędy boczne, a latem skróć nowe odrosty nawet o połowę.

Glicynia

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LETNIE CIĘCIE												
KWITNIENIE												
ZIMOWE CIĘCIE												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY IMAGES/SCISETTIALFIO; JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

KROK PO KROKU

Przytnij byliny

Wiele silnych, pionowych pędów kwiatowych pozostawia się na zimę, aby nadawały strukturę rabatom oraz zapewniały zięb om, wróblom i sikorkom pokarm w postaci nasion. Główki nasienne kłosowca, jeżówki i żeleźniaka zachwycają w zimowe mrozy, jednak pod koniec zimy mogą zacząć wyglądać niechlujne. Teraz, zanim wypuszczą nowe pędy to najlepszy czas, aby je sprzątnąć. Dzięki temu roślina będzie zdrowa, a ty będziesz mieć okazję, by odchwaścić rabatę, a także uzupełnić ściółkę.

1 **PRZYTNIJ** łodygi kwiatowe tuż przy podstawie, używając sekatora i sprzątnij resztki z poprzednich lat. Zagwarantuje to nowym pędom mnóstwo miejsca na nowe silne przyrosty.

2 **ZBIERZ** wszystkie przycięte łodygi; jeśli podczas cięcia odkładałeś łodygi w tym samym kierunku, łatwo będzie je zebrać w pęczek. Następnie sprzątnij pozostałe małe kawałki wraz z chwastami.

3 **ŁODYGI** można przeznaczyć na kompost – rozłożą się szybciej, jeśli potniesz je na mniejsze części. Możesz także je związać w pęczek i użyć latem do budowy hotelu dla owadów.

REKLAMA

eprasa.pl dd0fe90179

Przywróć rośliny o zdrewniałych pędach do formy – w tym kilka rodzajów powojników – zanim zaczną wiosenny wzrost

Może na to nie wygląda, ale w ogrodzie zaczyna już wrzeć. Ponad ziemią odważne krzewy kwitnące zimą, pnącza i byliny dają nam oczywiste znaki, ukryte pod ziemią korzenie wielu roślin zaczynają rosnąć, a coraz dłuższe dni wkrótce pobudzą nabrzmiewanie pąków.

Jednak na razie, kiedy wiele roślin nie ma jeszcze liści, mamy czas na wyrównanie kształtu krzewów, pnączy i drzew oraz na wykonanie niezbędnych cięć przed rozpoczęciem wzrostu. Poszukaj też połamanych łodyg i tych, które ocierają się o siebie. Przytnij je z powrotem do głównej łodygi lub zdrowego pąka.

Cięcie krzewów kwitnących wiosną odłóż jednak do czasu, kiedy już przekwitną, aby nie osłabić efektu. Wtedy po prostu wytnij kilka najstarszych gałęzi, aby zrobić miejsce dla nowych, które wkrótce wyrosną.

Tnij ostrym sekatorem pamiętając, aby nie ciąć zbyt blisko uśpionych pąków

eprasa.pl dd0

Co jeszcze przyciąć

Teraz tniemy różne rośliny o zdrewniałych pędach tak, by wiosną nowe pędy rozwinęły się z mniejszej liczby pąków. Można ograniczyć rozmiar, ciąć dla ładniejszych kwiatów lub pobudzenia wzrostu nowych, silnie wybarwionych łodyg dla ozdoby kolejnej zimy.

BUDLEJA DAWIDA – utrzymuj ten bujny krzew w ryzach ścinając wszystkie pędy na wysokości 20 cm (w przypadku innych gatunków budlei patrz sekcja *Nie przycinaj* poniżej).

RÓŻE KRZEWIASTE – przytnij teraz róże wielkokwiatowe i floribundy. Usuń cienkie pędy, a resztę przytnij do trzech pąków u podstawy.

WISTERIA – skróć wszystkie długie pędy z zeszłego sezonu do około trzech pąków. Zostaw wszystkie krótkie, grube pędy, ponieważ to one wydadzą kwiaty.

DEREŃ – przytnij przy ziemi wszystkie gatunki o ozdobnych, kolorowych pędach. Pobudzisz tym wzrost nowych pędów dla ozdoby następnej zimy.

Nie przycinaj

✕ ***Buddleja globosa*** **i** ***B. alternifolia*** kwitną na zeszłorocznych pędach (w przeciwieństwie do *B. davidii*, powyżej), więc tnij je po kwitnieniu w czerwcu lub lipcu.

✕ **Forsycje** kwitną w marcu lub kwietniu, dlatego nie tnij teraz, aby nie usunąć gałęzi z kwiatami. Poczekaj, aż opadną ostatnie kwiaty, a następnie wytnij najstarsze gałęzie jak najbliżej podstawy krzewu.

✕ **Klony japońskie** kapią sokiem na początku roku, więc zaczekaj do jesieni, jeśli chcesz je przyciąć. Uszkodzone gałęzie możesz usunąć w dowolnym momencie.

Cięcie powojników

TE POPULARNE pnącza najlepiej ciąć co roku, aby utrzymać je w dobrej formie i by dobrze kwitły. Czas cięcia ma jednak kluczowe znaczenie i zależy od pory kwitnienia danego powojnika. Na kolejnych stronach pokażemy jak ciąć różne rodzaje powojników, aby uzyskać najlepsze kwitnienie, zarówno w tym sezonie, jak i w nadchodzących latach.

TEKST: DAVID HURRION. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl dd0fe90179

Powojniki kwitnące późno

Te powojniki trzeba przyciąć teraz, zanim nowe pędy poplączą się ze starymi. Są to jednak najłatwiejsze powojniki do przycinania. Zaliczamy je do grupy 3, czyli powojników, które kwitną późnym latem na końcach nowych pędów w bieżącym sezonie. Dzięki temu wszystkie zeszłoroczne łodygi można teraz całkowicie wyciąć blisko poziomu gruntu. Zapobiegnie to łysieniu podstawy rośliny i rozwojowi kwiatów tylko na wysokości oczu.

Krok po kroku

1 **ODCZEP** plątaninę zeszłorocznych pędów od podpory, przetnij wszystkie sznurki i usuń mocowania, które kształtowały roślinę. Połóż pędy na ziemi.

2 **OBETNIJ** z grubsza górną część pędów, pozostawiając łodygi o długości około 50 cm. Uważaj, aby nie uszkodzić rozwijających się pąków lub nowych pędów. Ścinki rozdrobnij i przeznacz do kompostowania.

3 **PRZYTNIJ** sekatorem po usunięciu większości pędów pozostałe gałązki do drugiego lub trzeciego węzła, lub pary pąków nad poziomem ziemi. Tnij 3-5 mm powyżej pąków lub węzła.

W którym miejscu ciąć

DOBRA RADA

Jeśli to możliwe, zawsze tnij tuż nad węzłem, czyli miejscem, w którym ogonki liści były wcześniej przytwierdzone do łodygi (lub nadal są, na zimozielonych powojnikach).
W większości przypadków z każdego węzła będą teraz wyrastać nowe pąki. U powojników po przeciwnych stronach łodygi powinna być widoczna para pąków. Cięcie tuż nad węzłem lub parą pąków zapewni dobre gojenie się ran. Nigdy nie zostawiaj uciętej części łodygi niezakończonej pąkami, ponieważ będzie obumierać i umożliwi chorobom grzybowym dostanie się do wnętrza łodygi.

Tą metodą przytnij także...

Powojniki, które kwitną późnym latem na tegorocznych pędach. Jeśli tego nie zrobisz, będą rosły od miejsca, w którym zakończyły wzrost w poprzednim sezonie. Do tej grupy należą powojniki zielne, takie jak *C. heracleifolia* i powojniki wymienione poniżej.

- ***C.* 'Abundance'**
- ***C.* 'Etoile Violette'**
- ***C.* 'Polish Spirit'**
- ***C.* 'Princess Diana'**
- ***C. viticella***

Powojniki, Grupa 3

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CIĘCIE												
KWIATY												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; SARAH HENEGHAN; JASON INGRAM; TIM SANDALL; GETTY/DAVE KING, PHOTOHAMPSTER

eprasa.pl dd0fe90179

Powojniki kwitnące w czerwcu

Kwitną obficie na początku lata i są znane jako powojniki z grupy 2. Chociaż najlepiej ciąć je bezpośrednio po kwitnieniu, ich łodygi można teraz uporządkować, zanim rozpoczną wzrost. Ogranicz jednak cięcie do minimum, tak jak tu opisano, aby umożliwić wczesne kwitnienie. Każde większe cięcie opóźni kwitnienie do sierpnia. Możesz także rozłożyć równomiernie łodygi i przywiązać je teraz do podpór, aby uzyskać jak najlepszy efekt w nadchodzącym sezonie.

Krok po kroku

1 **SPRAWDŹ** łodygi i wytnij te wyblakłe i martwe oraz te, które połamały zimowe wichury. Całą resztę pędów najlepiej pozostawić bez cięcia, ale można je lekko skrócić, jeśli wymykają się spod kontroli.

2 **SKRÓĆ** pędy końcówką sekatora do silnej pary pąków, uważając, aby nie przeciąć samych pąków. Martwe pędy wytnij w całości jak najbliżej ziemi.

3 **WYJMIJ** ostrożnie wycięte pędy, tak aby pozostałe łodygi nie popękały. Potnij je na małe kawałki i wrzuć na kompost. Miękkim sznurkiem przywiąż pozostałe luźne łodygi do podpory.

Jeszcze więcej kwiatów

Chociaż o tej porze roku nie wymagają przycinania, te wielkokwiatowe krzyżówki kwitnące pierwszy raz wczesnym latem zakwitną ponownie pod koniec lata. Można je do tego zachęcić, skracając wszystkie łodygi o połowę po kwitnieniu pod koniec czerwca. Przytnij z powrotem do pary pąków i bardzo ostrożnie wyjmij odcięte łodygi z krzewu, aby nie połamać pozostałych delikatnych pędów. W miarę wzrostu przywiązuj nowe pędy do podpory. Przyginaj łodygi jak najbardziej poziomo dla pobudzenia zawiązywania wielu pąków kwiatowych.

DOBRA RADA

Po późnoczerwcowym kwitnieniu skróć pędy o połowę

Tą metodą przytnij także...

Mieszańce wielkokwiatowe kwitnące od maja do czerwca na krótkich pędach wyrastających z pędów z ubiegłych lat. Ta grupa kwitnie ponownie później latem. Powojnik 'Jackmanii' można traktować jak grupę 2 lub 3. Niektóre przykłady powojników z grupy 2 wymieniono poniżej.

- ***C. florida sieboldiana***
- ***C.* 'Marie Boisselot'**
- ***C.* 'Nelly Moser'**
- ***C.* 'The President'**
- ***C.* 'Royal Velvet'**

Powojniki, Grupa 2

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
PIERWSZE CIĘCIE												
DRUGIE CIĘCIE												
KWIATY												

eprasa.pl dd0fe90179

Powojniki kwitnące wcześnie

Powojniki z grupy 1 kwitną zimą i wiosną. Podobnie jak wielkokwiatowe krzyżówki z grupy 2, te powojniki wydają kwiaty na pędach, które wyrosły w poprzednim roku. Poczekaj z cięciem do zakończenia kwitnienia, bo w przeciwnym razie wytniesz kwiaty i pąki. Pozostawienie tych powojników bez przycięcia spowoduje, że zamienią się w splątaną masę pozbawioną kwiatów. Najlepiej więc ciąć je co roku, usuwając najstarsze łodygi zaraz po zakończeniu kwitnienia.

Krok po kroku

1 POWOJNIKI KWITNĄCE ZIMĄ I WIOSNĄ zaczynają kwitnienie teraz i potrwa ono przez najbliższe trzy miesiące. W każdym przypadku poczekaj, aż opadną ostatnie kwiaty i przytnij rośliny, zanim zaczną intensywny wzrost.

2 USUŃ OKOŁO JEDNEJ TRZECIEJ z najstarszych pędów, aby pobudzić nowe pędy do wzrostu u podstawy pnącza. Najpierw wytnij długie, nieforemne i niepotrzebne pędy, a następnie skróć wszystkie pozostałe łodygi o jedną trzecią, aby utrzymać roślinę w ryzach.

3 TNIJ 3-5 MM powyżej pary liści lub pąków albo powyżej węzła (zgrubienie na łodydze, z którego wyrastały liście) na starszych gałęziach. Użyj ostrego sekatora, aby rany były czyste i szybko się zagoiły. Uważaj, aby nie złamać pozostałych pędów podczas rozplątywania odciętych łodyg.

Jak przywiązać pędy

Młode łodygi wszystkich powojników łatwo pękają i łamią się jeszcze w drugim roku, dlatego zachowaj szczególną ostrożność podczas przywiązywania ich do podpór. Używaj miękkiego sznurka i przywiązuj je regularnie – najlepiej co 20 cm w trakcie wzrostu, aby zapewnić równomierne podparcie dla łodyg. Szersze odstępy pomiędzy mocowaniami mogą doprowadzić do pękania pędów, szczególnie przy silnym wietrze. Owiń sznurek wokół podpory i zabezpiecz go węzłem, a końce luźno przywiąż do podpory.

DOBRA RADA

Zabezpiecz delikatne pędy, przywiązując je co 20 cm

Tą metodą przytnij także...

Powojniki, które kwitną zimą i wczesną wiosną na pędach, które wyrosły poprzedniego lata. Do tej grupy należy wiele różnych gatunków (przykłady poniżej) i odmian wyhodowanych z tych gatunków. W przypadku *C. armandii* należy unikać silnego cięcia – wystarczy lekkie przycięcie po kwitnieniu.

- ***C. alpina***
- ***C. armandii***
- ***C. cirrhosa***
- ***C. macropetala***
- ***C. montana***

Powojniki, Grupa 1

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CIĘCIE												
KWITNIENIE												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/TIM SMITH

eprasa.pl dd0fe90179

Łukasz Skop, ogrodnik i autor bloga www.bezogrodek.com, pokazuje, jak przycina rośliny w swoim ogrodzie

PRZYTNIJ TERAZ

Początek nowego roku to doskonała okazja do rozpoczęcia przycinania w ogrodzie i ruchu na świeżym powietrzu. Zrób krótką rozgrzewkę, załóż grube rękawice i chwyć za sekator – ogrodowa siłownia już czeka.

Pnie, konary, gałęzie i młode pędy – to one nadają drzewom i krzewom charakter. Teraz, kiedy nie dźwigają liści, kwiatów i owoców, dokładnie widać szkielety, które budują i łatwiej jest ocenić, w którym dokładnie miejscu trzeba je przyciąć. To jeden z trzech powodów, dla których wykonujemy zimowe cięcia.

Drugim, potencjalnie najmniej istotnym, jednak wciąż ważnym powodem, jest nasz – ogrodników – czas. W zimie ogrodnicy mają najwięcej czasu na wykonanie prac w ogrodzie, ale ponieważ niewiele właściwie można zrobić, to ogród korzysta na pracach porządkowych, takich jak przycinanie. Jednak nie chwytaj za sekator tylko dla tego jednego powodu, tylko dlatego że „coś trzeba przyciąć". Tnij wtedy i tylko wtedy, kiedy naprawdę masz powód.

Po trzecie, przycinanie o tej porze roku opiera się na założeniu, że skoro rośliny weszły w stan spoczynku (uśpienia), to nawet nie poczują, gdy skrócimy im gałąź lub dwie. Kiedy zaś obudzą się wiosną, zdumione odkryją brak niektórych kończyn. Wówczas zachowają się na dwa możliwe sposoby: albo zaczną pospiesznie odbudowywać korony (w efekcie czego uzyskamy mnóstwo nowych bujnych i silnych pędów), albo wydadzą więcej kwiatów, co mogę tłumaczyć jako dramatyczną próbę przekazania swoich genów nasionom i kolejnym pokoleniom roślin w obliczu zagrożenia niesionego przez sekator. Coroczne zimowe cięcie będzie od nowa ustawiało roślinom jeden z tych dwóch scenariuszy.

Jeśli więc zastanawiasz się, czy twoje cięcie bardziej zaszkodzi roślinom, niż im pomoże, odpowiedź jest krótka: tnij! W każdym przypadku – albo odrośnie, albo zakwitnie.

„Jeżyny rozmnażają się przez końcówki pędów, które ukorzeniają się po zetknięciu z ziemią. Kiedy ziemia rozmarznie, odetnij sadzonkę od jeżyny matecznej i przesadź ją w nowe miejsce"

epraca.pl doi: 90179

Oczyść koronę orzecha włoskiego

Wycinka gałęzi w koronie wysokiego drzewa może być wyzwaniem. Drobne pędy orzecha włoskiego mają tendencję do usychania, ale nie wpływa to negatywnie na wzrost i ogólny stan zdrowia drzewa, dopóki takich gałęzi jest niewiele. Niemniej uschnięte gałęzie kruszą się łatwo podczas zimowych wichur i zagrażają naszemu bezpieczeństwu. Teraz można je usunąć, wykorzystując odpowiednie narzędzia do cięcia na wysokości, takie jak sekator-żyrafa czy piła typu lisi ogon na długim trzonku.

Jeśli planujesz oczyścić i uformować jego okazałą koronę, najlepiej rozłóż pracę na dwa etapy. Wycinkę martwych gałęzi możesz zacząć jeszcze przed nadejściem wiosny. Tnij w pogodne, słoneczne dni bez opadów. Drugie, etap cięć wykonaj na przełomie maja i czerwca, kiedy młode pędy osiągną długość około 5 cm. Z ran powstałych po uciętych żywych gałęziach wycieka wówczas najmniej soku (orzech włoski jest drzewem silnie płaczącym), dlatego będą się szybko goić.

Krok po kroku

1 **SEKATOR** teleskopowy typu żyrafa zwykle ma regulowaną długość wysięgnika, linkę i system przekładni, które przy niewielkim wysiłku umożliwiają precyzyjne cięcie. Zlokalizuj uschniętą gałąź i wytnij ją blisko konara.

2 **GRUBSZE** suche gałęzie wytnij piłą ogrodową typu lisi ogon. Niektóre modele posiadają możliwość instalacji na długim trzonku (zwiększającym zasięg pracy narzędzia nawet do ponad 5 m wysokości). Tnij do miejsca, w którym widać żywą tkankę.

3 **SUCHE** drewno często ma szare zabarwienie. Kiedy odcinasz całą suchą lub usychającą gałąź, cięcie wykonaj tuż przy obrączce, czyli okrągłym zgrubieniu w miejscu, w którym gałąź wyrasta z pnia. Miejsce cięcia szybko się wtedy zabliźni i zamknie wrota infekcji do wnętrza rośliny.

KOLEJNOŚĆ CIĘĆ

Wszystkie niepotrzebne gałęzie wycinaj w kolejności:

- **NAJPIERW** wytnij suche gałęzie – skracaj gałąź stopniowo aż do żywej tkanki
- **NASTĘPNIE** pozbądź się chorych gałęzi – z oznakami takimi jak np. jaskrawe narośla, barwne kropki, wybroczyny na korze, wyciekający śluz
- **PÓŹNIEJ** rozdziel krzyżujące się gałęzie. Z dwóch, które się o siebie ocierają wytnij tą słabszą, a pozostaw silniejszą. Sprawdź, czy kora w miejscu styku nie uległa zniszczeniu.
- **KOLEJNO** skróć gałęzie rosnące do środka krzewu / korony drzewa – zmniejszają przepływ powietrza, tworząc zaciszne miejsce dla rozwoju chorób grzybowych

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CIĘCIE												
OWOCOWANIE												

ZDJĘCIA: ŁUKASZ SKOP, EKINA1, TPZIJL, VONDRIS / DEPOSITPHOTOS

eprasa.pl dd0fe90179

Odśwież pigwowiec

Pigwowiec japoński (*Chaenomeles japonica*) jest krzewem, który zadomowił się w wielu polskich ogrodach. Obfite wiosenne kwitnienie, jadalne owoce dojrzewające jesienią i łatwe rozmnażanie przez odrosty korzeniowe – to jego mocne strony. Krzew ma jednak tendencję do szybkiego zagęszczania się, w efekcie czego rośliny zatrzymują śmieci (liście) z całej okolicy, a do owoców trudno się dostać. Bardziej cierniste odmiany pigwowców tylko ten efekt potęgują.

W środku zimy, przy bezśnieżnej pogodzie i rozmarzniętej ziemi, wykonaj cięcie prześwietlające. Wpuszczenie światła i powietrza do środka krzewu umożliwi obfite dojrzewanie owoców, łatwiejszy dostęp, utrzymanie porządku i lepszą ekspozycję kwiatów. Przy okazji możesz też rozmnożyć pigwowiec przesadzając część odrostów w nowe miejsce. Zarówno cięcie, jak i rozmnażanie o tej porze jest bezpieczne dla pigwowców, ponieważ są to rośliny bardzo odporne na mróz.

Krok po kroku

1 **WYRWIJ** ostrym szarpnięciem wszystkie biczowate pędy wyrastające wokół krzewu, co zapobiegnie ich szybkiemu odrastaniu. Część z nich będzie już miała własne korzenie – możesz je przesadzić w nowe miejsce.

2 **WYTNIJ** jednoroczne pędy ze środka krzewu, które są cieńsze od ołówka. Pozostałe skróć do wysokości około 70 cm. Podczas cięcia wyczyść środek krzewu ze śmieci i starych liści.

3 **PIGWOWCE** kwitną obficie od kwietnia nawet do końca maja. Usunięcie części zeszłorocznych pędów rozluźni krzew, pobudzi roślinę do obfitszego kwitnienia i lepiej wyeksponuje kwiaty, a zawiązane owoce będą większe.

DOBRE RADY

Do wycinania odrostów przy samej ziemi wykorzystaj stary sekator, którego nie będzie ci szkoda, kiedy stępi się o żwir i kamienie schowane w ziemi.

Przy sprzyjającej pogodzie pąki pigwowców zaczynają nabrzmiewać już w lutym. W czasie cięcia krzewu ostrożnie wyciągaj odcięte gałęzie na bok, aby ich nie oderwać.

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CIĘCIE												
KWITNIENIE												
OWOCOWANIE												

eprasa.pl dd0fe90179

Ukształtuj tawułę

Ze wszystkich tawuł z tą najrzadziej spotykam się w ogrodach. Tawuła wierzbolistna (*Spiraea salicifolia*) jest jednak doskonałym krzewem o wszechstronnym zastosowaniu – po odpowiednim przycięciu możesz z niej uzyskać bajecznie kwitnący żywopłot. To najlepszy znany mi zamiennik budlei Dawida o podobnych kwiatach i niezwykłej zdolności wabienia motyli, a przy tym wielokrotnie bardziej odporny i mniej wymagający.

Cięcie możesz wykonać już na początku roku. Tawuła jest gęstym krzewem, który kwitnie na jednorocznych pędach. Łodygi zakończone kwiatostanami wyrastają jednak tylko z najsilniejszych zeszłorocznych przyrostów i takie właśnie należy zostawić i skrócić, a pozostałe – słabsze i starsze – wyciąć. Tak przycięta tawuła wierzbolistna zakwitnie obficie w czerwcu.

Krok po kroku

1 **TAWUŁA** dorasta do 2 m wysokości, ale bez przycinania tworzy małe kwiatostany. Zlokalizuj wszystkie rozgałęzione starsze pędy i jednoroczne, słabe i giętkie, które nie udźwignią kwiatostanów. Wytnij je przy samej ziemi.

2 **POZOSTAŁE** proste, zeszłoroczne silne pędy skróć na wysokość od kilku do około 50 cm od ziemi w zależności od docelowej wysokości żywopłotu, jaką chcesz uzyskać. Roczny przyrost pędów tej tawuły dochodzi do 1 m, dlatego jeśli chcesz uzyskać żywopłot o wysokości do 150 cm, tnij pędy na wysokości 50 cm (na zdjęciu).

3 **PIERWSZE** kwiatostany zaczną się rozwijać na początku czerwca, a ostatnie przekwitną w lipcu. Kwiaty tawuły wierzbolistnej mają ciężki, słodki, odurzający zapach, który przywabia motyle, podobnie jak kwiaty budlei Dawida.

Czy wiesz, że...

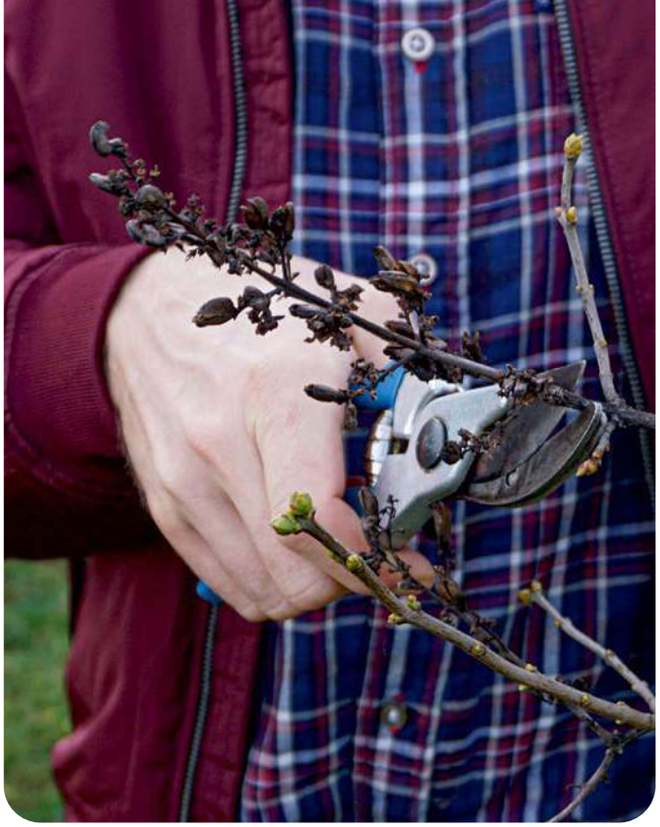
1 **TAWUŁA WIERZBOLISTNA** bardzo dobrze rośnie na zdewastowanych glebach i nadaje się do obsadzania terenów poprzemysłowych i stanowisk z ubogą ziemią. W ogrodach nadaje się do obsadzenia najbardziej wymagających stanowisk, w których inne gatunki mają problem ze wzrostem.

2 **W PODOBNY SPOSÓB** możesz przyciąć także np. tawułę japońską (*Spiraea japonica*), jednak nie wszystkie tawuły tniemy zimą. Tawułę van Houtte'a (*Spirea vanhouttei*) czy tawułę szarą (*Spiraea* × *cinerea*) należy przyciąć w czerwcu-lipcu, po kwitnieniu.

3 **TAWUŁA WIERZBOLISTNA** jest jedną z trzech tawuł rosnących dziko w Polsce. Dwie pozostałe to tawuła średnia (*Spiraea media*) i zadomowiona tawuła ożankolistna (*Spiraea chamaedryfolia*). Wszystkie trzy gatunki bardzo dobrze rosną w polskich ogrodach i nie wymagają okrywania przed zimą.

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CIĘCIE												
KWITNIENIE												

eprasa.pl dd0fe90179

7 zasad bezpiecznego cięcia

Ochroń dłonie 1
Do cięcia kłujących gatunków, takich jak berberysy, róże, głogi, dzikie śliwy, niektóre pigwowce czy aronie załóż okulary ochronne i grube rękawice antyprzebiciowe. Zmarznięte dłonie pracują wolniej

Zrób rozgrzewkę 2
Przed cięciem wymagającym wspięcia się na drzewo lub drabinę zrób krótką rozgrzewkę, aby łatwiej sięgnąć do odległych gałęzi

Czekaj na pogodę 3
Nie tnij podczas mżawki. W wilgotnym powietrzu grasuje więcej zarodników chorobotwórczych grzybów, bakterii i wirusów, zarówno tych atakujących rośliny, jak i ogrodników

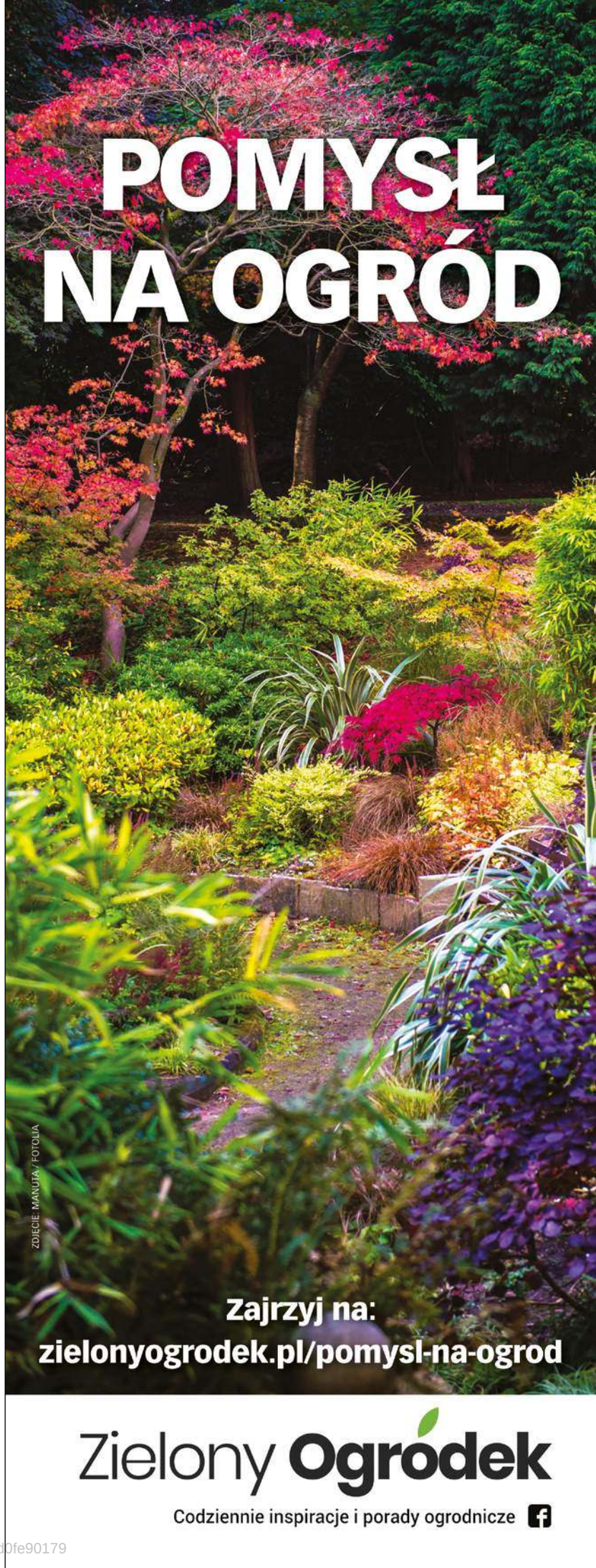
Dbaj o narzędzia 4
Pamiętaj o dezynfekcji narzędzi przed pracą. Przetrzyj ostrza wacikiem nasączonym denaturatem lub spirytusem lub zanurz w wodzie z wybielaczem (łyżka stołowa wybielacza na 1 l wody)

Bądź ostrożny 5
Zanim zaczniesz cięcie wysoko w koronach, spójrz pod nogi. Wytnij gałęzie, które przeszkadzają podczas koszenia kosiarką. Pamiętaj, że niektóre z nich przytulą się bardziej do ziemi, kiedy obciążą je liście

Zabezpiecz rany 6
Duże rany po odciętych konarach zagoją się szybciej, jeśli osłonisz je przed bezpośrednim słońcem. Zabezpiecz ranę plastrem w postaci jednej warstwy przewiewnej białej włókniny

Pamiętaj! 7
Nie odcinaj gałęzi, na której siedzisz!

REKLAMA

Zielony Ogródek
Codziennie inspiracje i porady ogrodnicze

eprasa.pl dd0fe90179

Ptaki w potrzebie

Zima to czas, gdy ptaki potrzebują nas najbardziej. **Adrian Thomas** z RSPB [Królewskiego Towarzystwa Opieki nad Ptakami] opowiada, co trzeba zrobić właśnie teraz i jak troszczyć się o ptaki przez cały rok

Jesteśmy szczęściarzami, że wiele ptaków wybiera nasze ogrody na swój dom; nic dziwnego, że nazywamy je czasem „pierzastymi przyjaciółmi". Co zrobilibyśmy wiosną bez ich śpiewu, a latem potomstwa?

Ale to właśnie teraz, w środku zimy, gdy naturalne zasoby pożywienia są tak niewielkie, czujemy się najbardziej zobligowani do wykładania różnych resztek i nasion. Jeśli jednak pragniemy uzyskać najlepszy efekt, zapewnianie ptakom właściwego pokarmu przez cały rok może wiele zdziałać – szczególnie, gdy dołożymy do tego jeszcze kilka prostych działań. Motywacją może być świadomość, że nasze wysiłki naprawdę pomagają ptakom przetrwać.

Jakie pożywienie należy im zapewnić? Podobnie, jak my, ptasie organizmy potrzebują odpowiedniej ilości białka, tłuszczu i węglowodanów. Ptaki muszą większość pokarmu zdobyć samodzielnie w naturze, ale to, co im zapewnimy, może mieć kolosalne znaczenie – a pierwszą złotą regułą dokarmiania jest postawienie na jakość. Tak, koszt będzie nieco wyższy, ale właśnie to jest najlepsze dla ptaków i nie zmarnuje się: na przykład większość ptaków ignoruje przyciągające gołębie zboża, które wykorzystuje się jako wypełniacze w tanich mieszankach.

Jeśli chcesz dokarmiać ptaki tylko jednym rodzajem pożywienia lub tylko na to możesz sobie pozwolić, polecam łuskany słonecznik – ma on taką samą wartość kaloryczną jak słonecznik w łupinie, ale jest jej pozbawiony, dzięki czemu nie trzeba po nim sprzątać. Jeśli jednak możesz zapewnić różnorodny pokarm, ptaki będą miały w czym wybierać i przyciągniesz większą liczbę gatunków. Dobry trzydaniowy posiłek składa się z mieszanki nasion, produktu wysokotłuszczowego i źródła białka, np. larw mącznika.

Możesz też zapewnić stare dobre fistaszki, ale może się okazać, że ptaki będą na nie kręcić nosem z powodu trudności z ich zjedzeniem. Chodzi o to, że przed połknięciem muszą manewrować nimi w dziobach, gdy tak naprawdę chciałyby je po prostu pochłonąć. Większe ptaki, np. sójki i dzięcioły, dają sobie z fistaszkami radę, a sikorki też nimi nie wzgardzą, jeśli w menu nie ma nic innego. To dlatego ptaki wolą łuskany słonecznik od większych orzechów i nasion w łupinach – szukają wygodnego pokarmu typu fast food.

Suchy pokarm nadaje się do dokarmiania przez cały rok i dobrze przechowuje się w zamkniętym pojemniku, natomiast wiosną i latem warto dokarmiać ptaki żywymi lub namoczonymi larwami mącznika, aby upewnić się, że pisklęta w gnieździe dostają niezbędną im wodę.

Karmnik idealny

Ważne jest też to, gdzie dokarmiamy. Sikorki i ziarnojady są ekspertami od trzymania się karmników z drucianej siatki, natomiast kosy, rudziki i krętogłowy wolą jeść na płaskiej powierzchni – np. w klasycznym karmniku, na krótkiej trawie lub na płytkach chodnikowych. Z tej ostatniej powierzchni jest też łatwiej w razie potrzeby posprzątać rozsypane resztki. Odpowiednia higiena to zresztą absolutna konieczność. Miejsce, gdzie ptaki jedzą może być prawdziwą wylęgarnią chorób – karmniki czyścimy co tydzień łagodnym roztworem środka dezynfekującego, dobrze płuczemy, a ich lokalizację zmieniamy raz w miesiącu.

Można próbować dostosowywać mieszanki pokarmowe do pory roku, ale ja lubię prostotę. Zmieniam pokarm, kierując się tym, co zjadają, a co zostawiają – ptaki są dobre w okazywaniu swoich potrzeb. Nie martw się przerwami w dokarmianiu, np. gdy wyjeżdżasz. Większość ptaków odwiedza wiele ogrodów, nie tylko twój i są idealnie przygotowane, aby iść za głosem żołądka.

Ponieważ ptaki potrzebują naturalnych pokarmów, jest niezwykle istotne, aby twój ogród był pełen nasion, owoców, a zwłaszcza owadów. Ale jak „hoduje" się owady? Trzeba uprawiać rośliny! Pomocne są drzewa, krzewy, rabaty i trawniki, a także rezygnacja ze środków owadobójczych i pozwolenie, aby to ptaki zajęły się usuwaniem szkodników. Warto wypróbować między innymi ostrokrzew, bluszcz, wiciokrzew, szczeć i słoneczniki.

Rośliny te zaspakajają też ptasią potrzebę schronienia – w krzewach ptaki budują gniazda, a drzewa zapewniają drogi ewakuacyjne i bezpieczne grzędy. Jeśli zapewnisz kilka budek lęgowych z otworami różnej wielkości dla sikorek, wróbli i szpaków, a także poidełko i/lub oczko wodne z płytkim brzegiem, praktycznie zaspokoisz wszystkie potrzeby ptaków ogrodowych. Kolejne zadanie? Usiądź i poczuj satysfakcję!

ZDJĘCIA: GETTY/MICHEL RAUCH; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl dd0fe90179

Dokarmianie ptaków uzupełnia ich naturalny pokarm, np. widoczne na zdjęciu owoce kaliny

eprasa.pl dd0fe90179

Zima

Śnieg i ostry mróz to prawdziwi zabójcy ptaków, ale długotrwały zimny deszcz może być równie groźny, zaś krótkie zimowe dni zapewniają niewiele czasu na szukanie pokarmu. Ptaki ogrodowe skupiają się na przetrwaniu i zdobyciu odpowiedniej ilości kalorii, aby przetrwać każdy dzień i każdą noc.

Pomocy potrzebują

Potrzebują cię wszystkie ptaki, ale wypatruj szczególnie niezwykłych gatunków, takich jak droździk, kwiczoł, jer i jemiołuszka, które przylatują do ogrodów, aby się pożywić.

Jak karmić

Wykładaj różne pokarmy, w tym resztki białego sera i okruchy oraz tłuszcz z niesolonych kawałków mięsa.

Sezonowa lista kontrolna

- ✔ Zapewniaj świeżą wodę – codziennie odmrażaj zamarznięte poidełka.
- ✔ To główny sezon na rozwieszanie nowych budek lęgowych na nadchodzący sezon.
- ✔ Zasadź drzewa i krzewy z gołym korzeniem – to przyszła scena dla śpiewaków i miejsce na gniazda.

Domowej roboty ciastko z nasion jest pełne tłuszczu, białka i węglowodanów potrzebnych ptakom zimą

Wykładaj resztki dla zimowych gości, takich jak rudzik

Lato

Nigdy nie wiadomo czy lato będzie upalne, czy deszczowe, ale bez względu na pogodę ptaki mają latem mnóstwo pracy przy wychowywaniu potomstwa – niektóre gatunki lęgną się dwu-, trzy- a nawet czterokrotnie, a to oznacza mnóstwo piskląt do wyżywienia!

Pomocy potrzebują

Skieruj pomoc do ptaków, które zdecydowały się rozmnożyć w twoim ogrodzie lub w jego pobliżu – nie mogą latać za daleko po pokarm.

Jak karmić

Dostosowuj ilość pokarmu dla ptaków do potrzeb ptaków szukających naturalnego pokarmu – fistaszki mogą być dla piskląt trudne do strawienia z uwagi na wielkość, dlatego latem dokarmiaj ptaki łuskanym słonecznikiem i żywymi larwami. Uważaj na pokarm z tłuszczem, bo w upale łatwo jełczeje.

Sezonowa lista kontrolna

- ✔ Unikaj przycinania żywopłotów latem – zbyt łatwo jest przypadkowo odsłonić i zniszczyć gniazdo.
- ✔ Jeśli wiesz, że gdzieś jest gniazdo, przez kilka tygodni obchodź je z daleka.
- ✔ Jeśli znajdziesz pisklę, prawie zawsze najlepiej jest je zostawić.

Codziennie zapewniaj świeżą wodę do picia i kąpieli

Pisklęta potrzebują bardziej wilgotnego, a nie suchego pokarmu, np. larw mącznika

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/RAY HEMS/SPORTACTIVE; RSPB/BEN ANDREW; TIM SANDALL

eprasa.pl dd0fe90179

Wiosna

Delektujemy się coraz dłuższymi i cieplejszymi dniami, ale ptasia rzeczywistość to nadal często mroźne noce i wyczerpane naturalne zasoby z ubiegłego roku. Może to być najchudszy czas w roku – właśnie wtedy, gdy ptaki potrzebują idealnej kondycji na czas godów.

Pomocy potrzebują

To krytyczny czas dla takich ziarnojadów jak dzwońce, szczygły, czyże i zięby, dlatego nadal wywieszaj pełne karmniki.

Ściółkowane rabaty zapewniają mnóstwo pożywnego pokarmu w postaci owadów

Jak karmić

Zapewniaj pełen asortyment fast foodu i zacznij wykładać mielone muszle ostryg (dostępne u wszystkich dobrych dostawców karmy dla ptaków), co pomaga samicom produkować jajka.

Sezonowa lista kontrolna

- ✔ Siej jednoroczne i wieloletnie kwiaty, które przyciągną owady i wyprodukują nasiona, którymi ptaki będą mogły żywić się pod koniec roku.
- ✔ Wykładaj garściami materiał na gniazda – wyłącznie stuprocentowo naturalne włókna, takie jak wełna.
- ✔ Ściółkuj rabaty własnym kompostem, aby zapewnić bogactwo owadów.

Zapewniaj szczygłom ziarno w wiszących karmnikach

Jesień

Myślimy o jesieni jako o porze coraz dłuższych nocy i sztormów, ale jest jeszcze wiele ciepłych dni i nocy i panuje obfitość jagód, nasion oraz owadów. Nie martw się, jeśli twój ogród wydaje się pozbawiony ptaków: wrócą wiosną.

Pomocy potrzebują

Gdy rezydenci twojego ogrodu cieszą się obfitością tego sezonu, pomyśl o ptakach wędrownych, które mogą go odwiedzić – i one lubią jagody, owady i spady.

Jak karmić

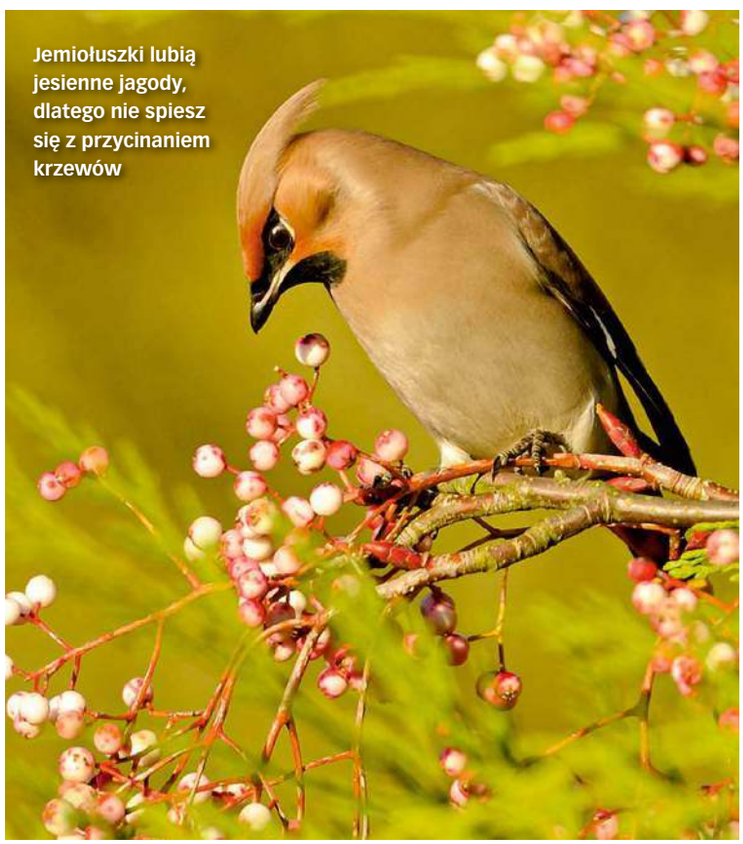
Stopniowo zwiększaj ilość pokarmu; może się zdarzyć, że karmniki zapełnią się gośćmi pod koniec listopada lub w grudniu.

Sezonowa lista kontrolna

- ✔ Zostawiaj owocostany na rabatach, bo zapewniają podstawowe nasiona i owady aż do samej zimy.
- ✔ Grabiąc liście, rozłóż je pod krzewami, gdzie będą w nich mogły szperać drozdy.
- ✔ Jeśli na krzewach masz pełno jagód, z przycinaniem gałęzi poczekaj, aż jagody znikną.

Rozłóż zagrabione liście pod krzewami, aby mogły w nich buszować drozdy

Jemiołuszki lubią jesienne jagody, dlatego nie spiesz się z przycinaniem krzewów

eprasa.pl dd0fe90179

Fistaszki są pełne kalorii i białka, ale ich zjedzenie zabiera ptakom więcej energii, niż jedzenie łuskanego słonecznika

“Dostajesz to, za co płacisz. Można kupić dobrej jakości pokarm dla ptaków, ale jest też mnóstwo karmy bardzo niskiej jakości”

eprasa.pl dd0fe90179

Co zawiera gotowy pokarm dla ptaków?

Biorąc pod uwagę szeroki asortyment sezonowych i specjalnych mieszanek karmy dla ptaków oraz ich różne ceny, doradzamy, jaki pokarm kupować dla naszych skrzydlatych przyjaciół. Sprawę bada **Marc Rosenberg**

Kiedyś dokarmianie ptaków było prostą przyjemnością: do karmnika wykładało się orzeszki ziemne lub resztki jedzenia, uzupełniało wodę w poidełku i już można było oglądać ucztujące zimą ptaki. Dziś półki w centrach ogrodniczych są wypełnione po brzegi nasionami dla sikorek, kosów, ziarnojadów, rudzików i drozdów. Mamy worki nasion olejarki abisyńskiej, fistaszków, łuskanego słonecznika i larw mącznika oraz specjalne mieszanki ziarna na zimę lub dla młodych ptaków.

Horticultural Trade Association (Ogrodnicze Stowarzyszenie Branżowe; HTA) zbadało, że Brytyjczycy wydają co roku na pokarm dla ptaków 297 mln funtów. Firma GfK Global zajmująca się analityką rynkową stwierdziła w roku 2015, że sektor karmy dla ptaków zwiększył się w ciągu zaledwie jednego roku o 15 procent. Największy wzrost odnotowano w segmencie karmników wypełnionych karmą – tu sprzedaż wzrosła o 23 procent.

Firma Westland ogłosiła, że produkowana przez nią mieszanka ziaren marki *Peckish* „odnotowała czterdziestopięcioprocentowy wzrost w stosunku do roku biegłego" – konsumentów zainspirowały programy takie jak *Springwatch*. Za rosnącą sprzedaż odpowiada też troska o zmniejszającą się populację dzikich ptaków. RSPB zbadało, że w latach 1979-2018 populacja kosów zmniejszyła się o 41%, rudzików o 31%, drozdów śpiewaków o 75%, zaś wróbli zwyczajnych o 57%. Zwycięzcami okazały się gołębie leśne, których populacja wzrosła o 950% i sroki – wzrost populacji o 173%. Specjaliści od karmy dla ptaków, firma CJ WildBird Foods, jest zdania, że obecnie dokarmia się 80 gatunków ptaków, podczas gdy w roku 1987, gdy powstawała, dokarmiano zaledwie 18 gatunków.

Czy powinniśmy wydawać pieniądze na specjalne karmy?

Zdaniem ekspertów przydomowe ogrody stają się ostatnim ratunkiem dla ptaków, gdy brakuje naturalnych zasobów. Chcieliśmy dowiedzieć się czy to dlatego ptaki potrzebują teraz karm sezonowych – w cenie ok. 25 zł za paczkę o zawartości 1,7-2 kg – czy też marketingowi guru szykują sobie duże wypłaty na koszt ogrodników?

Nick Turner, menedżer ds. produktów do pielęgnacji ptaków w RSPB, uważa, że to marketing. „Jest mało prawdopodobne, że mieszanki nasion różnią się czymś więcej niż opakowaniem; pewnie niektórymi nasionami. Ptaki wymagają dokarmiania przez cały rok. RSPB samodzielnie tworzy mieszanki ziaren i nie zmieniamy ich w zależności od pór roku, bo nie ma takiej potrzeby".

Ale British Trust for Ornithology (BTO) popiera ideę karm sezonowych. Claire Boothby, zajmująca się w BTO rozwojem sektora obserwacji ptaków ogrodowych, twierdzi, że mieszanki sezonowe opracowuje się, aby zapewniać ptakom to, czego najbardziej potrzebują w określonych porach roku. Jak mówi, niektóre gatunki żywią się wiosną i latem głównie owadami, ale jesienią i zimą stają się owocożercami.

Od momentu, gdy firma Westland nabyła firmę Gardman – jednego z wiodących producentów pokarmu dla ptaków, stała się jednym z największych brytyjskich dostawców pokarmu dla dzikich ptaków. Firma przekonuje, że jej sezonowe mieszanki ziarna mają spełniać sezonowe potrzeby ptaków: „Ptaki mają różne potrzeby w różnych porach roku i na różnych etapach swojego życia. Aby móc rosnąć, młode ptaki potrzebują białka, dlatego wiosną idealnym pokarmem są larwy mącznika. Produkty te są rozdrobione na małe kawałki, aby ptakom łatwo było je jeść. *Winter Warmer* to mieszanka wysokoenergetyczna: dni są krótsze i skraca się czas na jedzenie. Ptaki otrzymują największą dawkę energii w najkrótszym czasie".

> „Ptaki mają różne potrzeby na poszczególnych etapach swojego życia"

A co z karmą dla konkretnych gatunków, zwykle w cenie ok. 20 zł za 1 kg? Przyrodnik, autor i wykładowca Stephen Moss jest zdania, że oczywistym pokarmem dla konkretnego gatunku jest ziarno olejarki abisyńskiej dla szczygłów. „Jestem sceptycznie nastawiony do mieszanek ziaren dla rudzików. Rudziki lubią też na przykład larwy mączników. Rudziki i kosy zwykle przychodzą do klasycznych karmników lub do ptasich stołówek na poziomie podłoża, a nie do podłużnych wiszących karmników".

Jego opinię potwierdza Birdcare Standards Association (Stowarzyszenie ds. Standardów Opieki nad Ptakami; BSA). Prezes tej organizacji, Steve

ZDJĘCIA: GETTY/MIKE POWLES; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl dd0fe90179

Paddock, jest zdania, że „prawdopodobnie nie są potrzebne karmy dla konkretnych gatunków dzikich ptaków. To produkt, który dobrze wygląda na półkach, ale dzikie ptaki jedzą, co chcą. Może do twojego ogrodu przyleci więcej rudzików, jeśli będziesz wykładać karmę przewidzianą dla tego konkretnego gatunku, ale wątpię. Szczygły uwielbiają nasiona olejarki abisyńskiej, więc można je wykładać, aby przyciągnąć konkretne gatunki, nie płacąc astronomicznych cen za to, aby ktoś zrobił to za nas".

> Jeśli zobaczysz w pokarmie dla ptaków barwione cząstki – czerwone, zielone i żółte – to najpewniej rozdrobniona karma dla psów

Nick Turner z RSPB twierdzi: „Prawda jest taka, że karmę przeznaczoną dla konkretnych gatunków zjedzą też inne ptaki". Jednakże przyrodnik David Lindo – Urban Birder – uważa, że karma dla konkretnych gatunków to dobry sposób na przyciągnięcie do ogrodów większej ilości gatunków, a BTO sprawdza, czy „pokarm dla konkretnych gatunków", np. nasiona olejarki abisyńskiej i łuskany słonecznik, odpowiadają za wzrost populacji szczygłów.

Czy warto wydawać więcej na pokarm dla ptaków?

Dyskonty oferują fistaszki i mieszanki ziaren dla dzikich ptaków za zaledwie 5 zł – czy zatem warto zdobywać się na zakup znacznie droższych pokarmów markowych? David Lindo uważa, że tak. Jak mówi, tańsze marki zawierają zwykle duże ilości zbóż jako wypełniacz objętościowy. Zboża nie są idealną karmą i przyciągają gołębie.

BTO twierdzi, że cena odzwierciedla trzy czynniki: pochodzenie pokarmu, to, w jaki sposób został przetworzony i jego zawartość. Claire Boothby jest przekonana, że „niektóre tańsze mieszanki zawierają duże ilości tańszych zbóż, np. żyta i jęczmienia, które są dobre dla synogarlic, gołębi i niektórych ziarnojadów, ale nieatrakcyjne dla sikorek i mniejszych ptaków jedzących ziarna, takich jak szczygieł czy czyżyk". RSPB twierdzi, że w tańszych pokarmach znajdziemy rozdrobniony suszony groch, fasolę i karmę dla psów i że ptaki ich nie zjedzą. Tę opinię podziela BSA. Steve Paddock mówi: „Dostajesz to, za co płacisz. Jeśli zobaczysz w pokarmie dla ptaków barwione cząstki – czerwone, zielone i żółte – to najpewniej rozdrobniona karma dla psów. Żadne ptaki, z wyjątkiem może wron i srok, tego nie zjedzą. Te cząstki są tam po to, aby wyglądać atrakcyjnie dla oka osób niezorientowanych. Im bardziej pokarm wygląda na brązowy i „nudny", tym lepsza jest pewnie jego jakość".

Stephen Moss podkreśla inny istotny element: „Renomowani dostawcy powinni mieć pewność, że w ich nasionach nie ma środków chemicznych. Gdy kupujesz pokarm dla ptaków na lokalnym rynku, nie masz pojęcia, co w nim jest".

Większość karm dla ptaków nie ma certyfikatów potwierdzających ich organiczny charakter, ale i tu znajdziemy wyjątki. Etykieta na produkowanej przez firmę CJ Wildlife mieszance ziaren *Kew Wildlife Care Collection Organic Seed Mix* (ok 23 zł za 1 kg) głosi, że wszystkie składniki są „w stu procentach organiczne, niemodyfikowane genetycznie i niepoddane działaniu nawozów sztucznych ani pestycydów". Organiczne kulki tłuszczowe *Kew Wildlife Care Collection Organic Fat Balls* (ok. 20 zł za 6 kulek) obiecują to samo.

Ogrodników zachęca się też, aby zaopatrywali się w pokarm dla ptaków pozyskiwany w ramach programu „Fair to Nature" (FTN). W ramach tej inicjatywy rolnikom płaci się za utrzymywanie co najmniej 10% ziemi dla potrzeb ochrony dzikich gatunków. Jak twierdzi RSPB, od roku 2015 większość nasion i ziaren tej organizacji pochodzi z gospodarstw objętych właśnie tym programem. Nick Turner z RSPB dodaje: „Z gospodarstw nieobjętych programem FTN pochodzą tylko olejarka abisyńska i fistaszki, i pracujemy nad tym, aby i je pozyskiwać w ten sposób". Większość ekspertów zachęca, aby wykosztowywać się jednak na żywe larwy mącznika. Są drogie (sprzedawana przez RSPB tuba o zawartość 500 g pozbawi cię ok. 70 zł), ale są świetnym źródłem białka dla bardzo wielu ptaków.

Czy pokarm dla ptaków jest bezpieczny?

Wszyscy producenci utrzymują, że ich pokarm jest bezpieczny i zgodny z normami lub spełnia jeszcze wyższe standardy. Od roku 2000 standardy w zakresie pokarmu dla ptaków ustanawia BSA. W szczytowym momencie organizacja miała 12 członków: od wielkich korporacji po małych specjalistów, ale obecnie ma tylko jednego członka i, zgodnie ze słowami Steve'a Paddocka, jej prezesa, nie dysponuje już funduszami niezbędnymi do egzekwowania standardów.

BSA twierdzi, że jeden z jej największych sukcesów to zapewnienie, aby członkowie gwarantowali niewykrywalną ilość aflatoksyn w orzeszkach ziemnych. Aflatoksyny to rakotwórcze substancje wytwarzane przez grzyby na roślinach użytkowych, takich jak kukurydza, fistaszki i orzechy. Steve dodaje: „BSA powstało, aby zająć się problemem aflatoksyn na fistaszkach

Dlaczego po niektórych karmach dla ptaków zostaje mnóstwo bałaganu?

Claire Boothby z BTO wyjaśnia: „Większość nasion ma bielmo – to część, którą jedzą ptaki, otoczona przez twardą łuskę zewnętrzną, którą ptaki wyrzucają. W niektórych karmach łuska zewnętrzna jest usuwana w procesie przetwarzania, co redukuje ilość odpadów. Łuskany słonecznik jest dobry, bo ptaki chętnie go jedzą, produkując mniej odpadów". Ptasi ekspert Stephen Moss ma podobne zdanie: „Uwielbiam łuskane ziarno słonecznika. Płaci się więcej, ale nie ma odpadów. Gdy kupujemy niełuskany słonecznik, ptaki muszą włożyć więcej wysiłku w usunięcie łupinki i wydatkują energię, co zimą ma krytyczne znaczenie. Zostawiają też łuski, które mogą przyciągać szkodniki".

W roku 1999 firma CJ Wildbird Foods wypuściła na rynek produkt o nazwie *Hi-Energy No Mess*. Rzecznik prasowy firmy wyjaśnia: „Ptaki są bezwzględnymi krytykami kulinarnymi. Przemawiają dziobami i wyrzucają nasiona i kęsy, które nie mają wartości odżywczych. Opracowaliśmy sposoby na usuwanie łupinek z nasion, minimalizując odpady, zapobiegając ich nawarstwianiu się i pomagając ptakom". Nick Turner z RSPB dodaje: „Mieszanki zapobiegające rozsypywaniu resztek powinny zawierać pokarm lubiany przez ptaki i nasiona, które nie wymagają usuwania łupinek. Nasza mieszanka tego rodzaju zawiera łuskany słonecznik, kruszoną kukurydzę, owies bez łuski i kanar. Nie używamy owsa w całości, bo wiele ptaków ma trudności z usuwaniem łuski".

ZDJĘCIA: GETTY/MIKE POWLES; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl dd0fe90179

Usuwając łupiny z niełuskanych ziaren słonecznika, ptaki tracą energię i zostawiają nieporządek

importowanych do Wielkiej Brytanii. Przewożone luzem w ładowniach statków z Chin i Ameryki Południowej i Środkowej, często wilgotnieją. Fistaszki z aflatoksyną mogą być zabójcze dla ptaków. Podobnie, jak większość organizacji walczących o jedną sprawę, BSA trudno było się odnaleźć, gdy problem aflatoksyn został praktycznie rozwiązany".

BSA sporządziła też obowiązkowe dla swoich członków standardy odnośnie mieszanek nasion, łoju, wiszących i płaskich karmników oraz budek lęgowych – ale teraz mogą one trafić do szuflady.

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo karm dla ptaków, są jednak i inne problemy. Nick Turner z RSPB opowiada: „W łoju znajdujemy często kredę, będącą tanim wypełniaczem, inteligentnie opisywanym jako dodatkowy wapń pomagający ptakom produkować jajka. Nie ma jednak dowodów na to, że dzikie ptaki potrzebują dodatkowego wapnia w swojej diecie. Obawiamy się, że dodatek wapnia może zrobić więcej szkody niż pożytku: hiperkalcemia może prowadzić do zwapnienia nerek, zatwardzenia, utykania i produkcji jajek o zbyt twardej skorupce, z których nie mogą wykluć się pisklęta". Nick dodaje: „Nie wiemy z całą pewnością, jakie skutki zdrowotne dla ptaków niesie ze sobą dodatkowa ilość wapnia, co jest jednym z powodów, dla których nie dodajemy go [do karm RSPB]. Nie udowodniono, że jest to korzystne dla ptaków, ale wiemy, że zbyt duża ilość wapnia może być szkodliwa. Nie wiemy, ile konkretnie to „zbyt dużo", ale jeśli kulka tłuszczowa zawiera dużą ilość kredy, ptak o wadze 7 g przyjmie sporo wapnia".

Jednakże firma Westland wprowadziła na rynek produkt o nazwie *CalVita:* suplement „naturalnie wzbogacający" ptasią dietę, który znajdziemy w niektórych produktach marki *Peckish*. Zawiera wapń, który „sprzyja rozwojowi kości i piór, i jest niezbędny do produkcji jajek", a także witaminy A, D i E, i biotynę, która „wzmacnia dziób i kości, i pomaga w rozwoju i reprodukcji".

Firma Westland twierdzi, że marka *Peckish* jest rozwijana we współpracy ze specjalistami i lekarzami weterynarii, co odzwierciedla troskę firmy o dobrostan ptaków. Jak dotąd firma nie zetknęła się z uwagami na ten temat.

Jeśli chodzi o podawanie karmy dla ptaków, RSPB wyraża się krytycznie o plastikowych karmnikach przeznaczonych na fistaszki – towarzystwo zaleca stosowanie w tym celu wyłącznie karmników z metalowej siatki. Nick wyjaśnia, że plastik nie jest odpowiednio wytrzymały. „Nie chcemy, aby ptaki dławiły się, a jeśli plastik rozerwie się, będą brać kawałki tak duże, że nie będą sobie w stanie z nimi poradzić.". Firma Westland utrzymuje, że wszystkie sprzedawane przez nią karmniki na fistaszki są „wyjątkowo wytrzymałe i nie stanowią jakiegokolwiek zagrożenia dla zwierząt".

Ale nie wszyscy są w ogóle przekonani do wartości fistaszków jako takich. Przyrodnik Stephen Moss zauważa: „Ptaki powinny zdobywać dużo energii niskim kosztem. To dlatego fistaszki są beznadziejne: nie dają wiele energii, ale ich jedzenie wymaga wiele wysiłku".

Nick dodaje: „RSPB zgadza się, że łuskany słonecznik i łój to produkty zapewniające większą ilość energii [niż fistaszki]. Jednak wielu konsumentów woli fistaszki, bo zawsze je wykładali, a ptaki pozyskują z nich pewną energię".

Lucy Taylor, menedżerka zajmująca się karmą dla ptaków w Vine House Farm w Spalding, zauważa, że słonecznik stał się popularniejszy od fistaszków. „Kiedyś wykładano ptakom wyłącznie fistaszki jako świetne źródło energii i białka. Wraz ze wzrostem popularności słonecznika paszowego i łuskanego, fistaszki coraz częściej popadają w niełaskę. Fistaszki i słonecznik są bogate w oleje i zapewniają podobną ilość kalorii i białka, natomiast wielu gatunkom ptaków łatwiej jest zjadać łuskany słonecznik. Wyjątkiem jest tu rodzina sikorowatych".

Jaki koszt ponosi środowisko?

Większość specjalistycznych firm zajmujących się karmą dla ptaków zdradza, że składniki karmy kupuje, a nie uprawia samodzielnie – to z kolei rodzi wątpliwości związane ze śladem węglowym pokarmu dla ptaków importowanego do Wielkiej Brytanii. RSPB twierdzi, że fistaszki bywają importowane z Afryki, Chin, Ameryki Południowej i USA, ale podkreśla też, że pozyskuje słonecznik również z Europy. Dodaje, że pszenica, rzepak oleisty i owies „często pochodzą z Wielkiej Brytanii", natomiast ziarno słonecznika „generalnie jest uprawiane w Europie i Wielkiej Brytanii".

Jednakże ani RSPB ani BSA nie mają pojęcia, jaka część karmy dla ptaków pochodzi z importu, a jaka z Wielkiej Brytanii. Producenci twierdzą, że pracują nad tym, aby zmniejszać ślad węglowy swojej karmy dla ptaków. Lucy Taylor z Vine House Farm powiedziała: „35% naszej karmy dla ptaków – w tym czarny słonecznik, proso afrykańskie i zwyczajne, kanar, pszenica i rzepak oleisty – pochodzi z naszej farmy. Owies pozyskujemy w całości z Wielkiej Brytanii". Firma twierdzi, że zmuszona jest importować nasiona i produkty, których nie można uprawiać lokalnie, np. olejarkę abisyńską, sułtanki i fistaszki.

> “Pomimo wątpliwości dotyczących tanich wypełniaczy, sezonowych mieszanek nasion i śladu węglowego importowanych produktów, pomaganie dzikim ptakom nigdy nie było tak ważne, jak teraz”

Rzeczniczka CJ WildBird Foods przekonuje: „Stosujemy produkty pochodzące z Wielkiej Brytanii, jeśli tylko ma to praktyczne uzasadnienie. Nasz łój na ciasteczka z fistaszkami i masło fistaszkowe to produkt brytyjski. Połowa naszego słonecznika czarnego i cały nasz słonecznik łuskany pochodzą z kontynentalnej części Europy". Westland dodaje: „Wszystkie składniki, które możemy pozyskać w Wielkiej Brytanii, właśnie stąd pochodzą i naszym celem jest pozyskiwanie 100% pszenicy z terenu o promieniu 50 mil od naszej fabryki".

Pomimo wątpliwości dotyczących tanich wypełniaczy, sezonowych mieszanek nasion i śladu węglowego importowanych produktów, pomaganie dzikim ptakom nigdy nie było tak ważne, jak teraz – szczególnie w środku zimy, gdy niewiele jest naturalnych pokarmów.

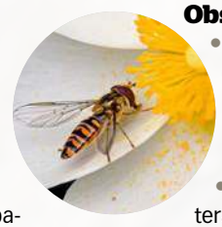
Ostatnie słowo należy do Steve'a Paddocka z BSA, który radzi ogrodnikom: „Filozofią niektórych rodzajów sklepów jest wypełnianie półek po brzegi tanim towarem. Jak we wszystkich dziedzinach życia, dostajesz to, za co zapłacisz. Można kupić dobrej jakości pokarm dla ptaków, ale jest też mnóstwo karmy paskudnej jakości. Jeśli widzisz piętnastokilogramowe opakowanie karmy dla ptaków za ok. 45 zł a inne za ok. 125 zł, która karma będzie lepszej jakości? Nie trzeba za długo myśleć, żeby odpowiedzieć sobie na to pytanie".

eprasa.pl dd0fe90179

Czas dla dzikiej fauny...

Luty przynosi blask nadziei; przebiśniegi i pierwsze narcyzy kwitną z dumą [w Polsce dopiero za miesiąc], ptaki śpiewają głośniej, niektóre trzmiele się budzą. Rudziki, kosy i drozdy zajadają się ostatnimi jesiennymi owocami – ognika, ostrokrzewu i bluszczu. Zostaw dla ptaków połówki jabłek i rozdrobniony twaróg na ziemi i pomyśl o posadzeniu w swoim ogrodzie krzewu z owocami – to gwarancja zimowego pokarmu dla ptaków na lata. Obecnie rozpoczyna się sezon lęgowy lisów; nocą można usłyszeć piski samic oraz dźwięki „hup-hup-hup" wydawane przez samca. Wkrótce ich młode będą bawiły się na trawniku. Przed nami wciąż najgorsza zima, ale w powietrzu czuć już wiosnę.
Tekst Kate Bradbury

Łatwo rozpoznawalny owad – rusałka admirał – to duży czarny motyl z pomarańczowymi smugami na przednich i tylnych skrzydłach. Jest doskonałym lotnikiem, migrując do Wielkiej Brytanii z Afryki Północnej i Europy kontynentalnej – samice zwykle przylatują w maju, by dobrać się w pary i złożyć jajka na pokrzywach – ich gąsienice owijają się liśćmi dla ochrony. Dorosłe osobniki umierają, a ich larwy żywią się przez całe lato, zmieniają się w dorosłe motyle i jesienią wracają na południe. Następnie dobierają się w pary i składają jaja kolejnego pokolenia, by odlecieć na północ. Jednak niektóre osobniki zaczęły zimować tutaj zamiast migrować na południe [zimują także w Polsce]. W południowych regionach to ostatnie motyle, które można zauważyć jesienią i pierwsze, widziane wiosną. W słoneczne dni można zaobserwować, jak wygrzewają się na słonecznej ścianie lub ogrodzeniu, albo badają budynki w poszukiwaniu nowego miejsca spoczynku. Możesz zobaczyć, jak zbierają nektar z wiosennych kwiatów, takich jak mlecze, krokusy, cebulice i przebiśniegi. Posadź dla nich jak najwięcej tych roślin – wraz ze zmianą klimatu coraz więcej rusałek zimuje tutaj i prawdopodobnie wkrótce będą potrzebowały zapasów nektaru na cały rok.

Obserwuj również...

- Bzygowate – wczesne latające owady np. bzyg prążkowany, *Episyrphus balteatus* (po lewej) ostrożnie rozprostowują teraz skrzydła.
- Królowe trzmieli, które latają teraz zygzakiem, szukając miejsca na nowe gniazdo.
- Rudziki, które zalotnie karmią się wzajemnie. Ptaki dobierają się w pary i wkrótce będą gniazdowały.

ZDJĘCIA: GETTY/BERETA, ANDRE SIMON

eprasa.pl dd0fe90179

Rusałka admirał (*Vanessa atalanta*) głównie migruje, ale często można ją spotkać w brytyjskich [i polskich] ogrodach przez cały rok

Sprawdź temperaturę

Niektóre z twoich szklarniowych roślin wraz z nadejściem mrozów mogą potrzebować dodatkowej ochrony przed zimnem. Termometr mierzący najwyższą i najniższą temperaturę w ciągu 24 godzin dostarczy ci najlepsze dane, by ocenić, kiedy zacząć działać.

Osłonięcie agrowłókniną delikatnych roślin pomaga je chronić, ale najlepiej włączyć także szklarniowe grzejniki. Oczywiście nadal należy sprawdzać temperaturę. Notuj swoje odczyty i rezultaty ochrony roślin. To cenne informacje na przyszłe lata.

Termometr pomoże ci dokładnie mierzyć temperaturę

NIE ZAPOMNIJ

- Podlewaj rośliny, ale mniej obficie i rzadziej niż w cieplejszych miesiącach
- Zrywaj zwiędłe liście roślin, aby unikać nagromadzenia ukrytych szkodników
- Sprawdzaj, czy na przechowywanych cebulkach nie widać oznak gnicia lub choroby i wyrzuć te, które są porażone
- Rozłóż doniczki, aby umożliwić przepływ powietrza i uniknąć problemów z grzybami
- Wypełnij luki w oknach lub drzwiach i sprawdź, czy nie ma przeciągów

OGLĄDAJ filmy i szukaj porad na **www.gardenersworld.com/planting**

Ściółka organiczna rozrzucona będzie odżywką dla plonów w nadchodzącym sezonie

Ściółkuj rabaty

Dodanie warstwy ściółki na szklarniowe rabaty odżywi glebę, przygotowując ją na kolejne plony. Większość materii organicznej ma kwaśny odczyn, więc sprawdź pH swojego podłoża, a jeśli jest niskie, dodaj do ziemi najpierw odrobinę wapna ogrodniczego.

Następnie przekop widłami powierzchnię, podlej i rozrzuć warstwę ściółki o grubości co najmniej 5 cm. Kompostowany obornik jest najlepszy, ale każdy kompost się nada. Stary kompost z worka ogrodniczego lub kompost z doniczek lepiej stosować na zewnątrz, gdzie zimowe temperatury wybiją wszystkie zimujące szklarniane szkodniki.

Do czasu, gdy zasadzisz wczesną wiosną rośliny na przyszłoroczne plony, warstwa ściółki rozłoży się na powierzchni, pozostawiając idealną kruchą ziemię uprawną.

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/greenhouse**, aby uzyskać porady, jak najlepiej wykorzystać swoją przestrzeń

KROK PO KROKU

Wysiej nasiona cebuli

Uprawa cebuli z nasion oznacza więcej różnorodnych odmian w ogrodzie – to właśnie w taki sposób uprawiają ją ogrodnicy wystawowi.

Cebula zbierana latem musi być wysiana jak najwcześniej. Przesadź młode cebulki i uprawiaj je w szklarni zanim przeniesiesz je na grządkę.

1 **WYPEŁNIJ** tacę do wysiewów ilastym podłożem. Wyrównaj powierzchnię i delikatnie uklep przed zwilżeniem letnią wodą.

2 **WYSIEJ** nasiona cebuli na wilgotną ziemię, przesiej cienką warstwę podłoża na nasiona, a następnie delikatnie dociśnij.

Wentyluj ostrożnie

W jasne, słoneczne zimowe dni temperatura w szklarni może się znacznie podnieść. To powoduje stres u roślin, które zaaklimatyzowały się do chłodów.

Drzwi i boczne otwory wentylacyjne powinny być zamknięte, ale wykorzystaj otwory w dachu do przewietrzenia szklarni, ponieważ nie spowodują one groźnych przeciągów. Delikatna wymiana powietrza pomaga również zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia chorób grzybowych u roślin. Zamknij wywietrzniki zanim zajdzie słońce, aby zmagazynować ciepło, tym samym oszczędzając na ogrzewaniu szklarni.

Otwórz otwory wentylacyjne na dachu w słoneczne dni, aby zmniejszyć nagromadzenie wilgoci

TEKST: MIRANDA JANATKA I ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl dd0fe90179

Zimowe porządki w szklarni pozwolą na przygotowanie wiosennych wysiewów

Zimowa szklarnia

Ten miesiąc to doskonały czas na przygotowanie szklarni do pracowitego roku. Nie masz w niej teraz zbyt wielu roślin, więc to świetna okazja na przeprowadzenie gruntownych porządków. Dzięki temu usuniesz zimujące szkodniki i choroby, takie jak przędziorki i pleśń. Umycie okien zwiększa także poziom światła dostarczany roślinom. Wybierz ciepły, słoneczny dzień, gdy będziesz mógł wynieść odporniejsze rośliny na zewnątrz. Przykryj je agrowłókniną, aby nie wystawiać ich na zimno. Gdy wymieciesz już wszystkie zanieczyszczenia, umyj okna, podłogi i ławki przyjaznym dla środowiska środkiem. Wytrzyj rozlaną wodę, a następnie otwórz drzwi i wszystkie otwory wentylacyjne, aby uniknąć wilgoci.

5 SPOSOBÓW NA WYKORZYSTANIE ZIMOWEJ SZKLARNI:

Rośliny górskie Chroń je przed zalaniem
Podpędzone cebulki Przyspieszaj ich wzrost, dopóki nie zakwitną
Zioła wieloletnie Posadź do doniczek szczypiorek, natkę pietruszki i miętę
Delikatne byliny Chroń fuksje i pelargonie
Zimowe sałaty Uprawiaj sałatę, by cieszyć się pysznymi liśćmi zimą

KROK PO KROKU Konserwacja zimowej szklarni

1

WYCZYŚĆ rynny i resztki zalegające w pojemniku na kompost. Następnie dokładnie umyj wężem ogrodowym lub konewką i sprawdź, czy rura spustowa nie jest zatkana.

2

ZAMIEĆ podłogę miotłą. Zwróć uwagę na kąty, zakamarki i szczeliny, gdzie szkodniki i choroby uwielbiają się chować.

3

SPRAWDŹ, czy grzejniki prawidłowo działają. Użyj termometru wskazującego minimalną/maksymalną temperaturę, aby zmierzyć najwyższe i najniższe wartości. Utrzymuj 7° C, aby chronić szklarnię przed mrozem.

4

SPRAWDŹ rośliny pod kątem szkodników i chorób. Usuń martwe i zniszczone liście, aby rośliny zachowały zdrowy i ładny wygląd.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl dd0fe90179

Odmiany o pojedynczych kwiatach kwitną przez cały rok w szklarni zabezpieczonej przed mrozem

Wysiew pelargonii

Pelargonie, ze swoimi cudownymi kwiatami i atrakcyjnym ulistnieniem, były stałym elementem w szklarni, gdy byłem jeszcze chłopcem. Odmiany o pojedynczych kwiatach będą kwitły przez cały rok, jeśli będą miały dostęp do światła na słonecznym parapecie lub w zabezpieczonej przed mrozem szklarni. Niektóre z nich mają przepiękne liście; inne zachwycają pachnącym ulistnieniem, które często olśniewa filigranową formą. Większość pelargonii rozmnaża się poprzez sadzonki, ale hybrydy o jasnych kwiatach można wysiać z nasion już teraz. Tak wczesny wysiew sprawi, że roślina będzie gotowa do kwitnienia na początku lata, a wtedy można zwiększyć ich liczbę, pobierając sadzonki. To ekonomiczne rozwiązanie jeśli wykorzystasz je jako rośliny rabatowe lub doniczkowe, pod warunkiem, że dasz im odrobinę ciepła, by przetrwały chłodne zimowe miesiące. Kiełkowanie zwykle udaje się w 100%, więc opakowanie nasion starczy na długi czas.

5 NAJLEPSZYCH PELARGONII WG ALANA

'Ardens' Delikatne kwiaty, które są jaskrawo-szkarłatne
'Frank Headley' Barwne liście i różowe, pojedyncze kwiaty
'Graveolens' Palczaste liście o różanym zapachu
'Lady Plymouth' Palczaste liście i miętowy zapach
'Verona' Intensywnie żółte liście i jasnoróżowe kwiaty

KROK PO KROKU Pelargonie z nasion

1

WYPEŁNIJ doniczkę świeżym beztorfowym podłożem uniwersalnym 1 cm poniżej krawędzi. Delikatnie spłaszcz powierzchnię dnem drugiej doniczki.

2

WYJMIJ nasiona z opakowania lub tubki i rozłóż je na powierzchni podłoża tak, aby znajdowały się w odległości 2,5 cm od siebie.

3

PRZESIEJ odrobinę kompostu na nasiona, aż przestaną być widoczne. Możesz wykorzystać w tym celu plastikową doniczkę z kilkoma otworami w dnie.

4

POSTAW doniczkę na podstawce z wodą i zostaw na godzinę, aż podłoże stanie się wilgotne. Umieść doniczkę w miejscu ze stałą temperaturą 21° C. Po wykiełkowaniu wystarczy 15° C.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl dd0fe90179

Papryczki pełne smaku

Zacznij wysiew nasion już teraz, aby cieszyć się zbiorami najpyszniejszych chili. Poznaj nasze propozycje papryczek o najlepszym smaku oraz wskazówki dotyczące uprawy. ***Tekst Sally Nex***

Bez względu na to, czy uwielbiasz nieziemsko ostrą papryczkę chili, czy wolisz łagodne smaki, odmian starczy dla każdego – szczególnie, jeśli zaczniesz własną uprawę.

Papryczki chili to piękne rośliny z owocami przypominającymi klejnoty w kolorach czerwieni, fioletu i zieleni. Najlepiej czują się w ciepłym, słonecznym miejscu na zewnątrz lub w pomieszczeniu, a co mniejsze odmiany idealnie nadają się na rośliny doniczkowe. Papryczki chili są także zdrowe, pełne przeciwutleniaczy, pomagają walczyć z infekcjami. Istnieją odmiany słodkie, o pikantnym smaku oraz superostre, które doprowadzają do łez. Wysiej nasiona teraz, aby miały czas na dojrzewanie.

Poprosiliśmy Matta Simpsona, ogrodnika wiodącego prym, jeśli chodzi o papryczki chili, o zaprezentowanie swoich ulubionych odmian, od najłagodniejszych do najostrzejszych.

Gdzie kupić

- **chileseeds.co.uk**
- **nickys-nursery.co.uk**
- **simpsonsseeds.co.uk**
- **southdevonchillifarm.co.uk**
- **owseeds.co.uk**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl dd0fe90179

12 najsmaczniejszych odmian

'Alma Paprika'

'Hungarian Black'

'Thai Dragon'

'Erotico'

'Aji Wrecking Ball'

'Jamaican Hot'

Alma Paprika

Jednostki ostrości Scoville'a (SHU) 0
Poziom trudności uprawy Łatwy

Słodka i łagodna, ale z nutą czarnego pieprzu, papryczka z węgierskim rodowodem i o bogatym smaku; jest suszona na przyprawę. Małe rośliny dojrzewają wystarczająco wcześnie, by można je było uprawiać na zewnątrz.

Erotico

1,000–5,000
Łatwy

To tolerująca chłód papryka jagodowa, dobrze zimująca w chłodnej szklarni, przynosząca zbiory w kolejnym roku. Zawadiackie owoce są cierpkie, przypominają w smaku jabłka.

Hungarian Black

5,000–10,000
Całkiem łatwy

Prawdziwa piękność z cudownymi fioletowymi kwiatami i łagodnym, ale bogatym smakiem owoców, które dojrzewając zmieniają kolor od winnej czerwieni do pełnej dramatyzmu czerni. Wcześnie dojrzewają, więc warto spróbować uprawy na zewnątrz.

Aji Wrecking Ball

10,000–50,000
Całkiem łatwy

Mnóstwo chrupiących, mięsistych owoców z orzechowym, aromatycznym smakiem. Wysokie rośliny mogą przetrwać zimę w chłodnej szklarni, więc w kolejnym roku czekają cię jeszcze lepsze zbiory.

Thai Dragon

50,000–100,000
Trochę wymagający

Małe, ozdobne rośliny ze skierowanymi ku górze owocami z cienką skórką, często z czerwonymi i zielonymi owocami jednocześnie. Nie daj się zwieść: po początkowej słodyczy palą ogniem.

Jamaican Hot

100,000–200,000
Trochę wymagający

Jedna z gorętszych karaibskich papryczek, rodząca mnóstwo owoców z cienką skórką. Dostępne są wersje żółte i czekoladowe, ale najostrzejsze mają barwę szkarłatu, mając wytrwany, ostry smak.

eprasa.pl dd0fe90179

Klucz do skali ostrości: **Łagodna** (0–10,000 SHU) **Ostra** (10,000–100,000 SHU) **Bardzo ostra** (100,000–1,000,000 SHU) **Superostra** (1,000,000 SHU+)

'Yellow Scorpion'

'Fruit Burst'

'Black Naga'

'Zimbabwe Bird'

'Paper Lantern'

'Naga Morich'

Yellow Scorpion

100,000–200,000
Trochę wymagający

Zapewnij sporo miejsca dla tej karaibskiej piękności z dużymi owocami, ponieważ roślina osiąga ponad 1 metr wysokości. Jest słodsza i mniej ostra niż większość Scorpionów, ale nadal dostarcza ognistych doznań.

Zimbabwe Bird

200,000–350,000
Całkiem łatwy

Mała chili, która najlepiej rośnie na słonecznym parapecie, produkując setki maleńkich, ostrych papryczek. Jako roślina doniczkowa przeżyje wiele lat, z czasem zwiększając swoją plenność.

Fruit Burst

300,000–400,000
Trochę wymagający

Brytyjska odmiana habanero, pełna owoców wiszących pod liśćmi jak jabłka. Ostrość połączona z bogatym aromatem sałatki owocowej sprawia, że papryczka świetnie nadaje się do sosów chili.

Paper Lantern

350,000–400,000
Całkiem łatwy

Świetna ostra propozycja dla początkujących. Wysoka papryczka habanero dojrzewa wcześniej niż większość odmian, a efekty są pewniejsze. Daje spore plony, rodzi długie owoce (7 cm) o dymnym, pikantnym smaku.

Black Naga

700,000–800,000
Trochę wymagający

Duże papryczki z Bangladeszu o grubej skórce potrzebują długiego, gorącego lata, aby ściemnieć i zyskać pełną ostrość; czasami osiągają milion SHU. Gotowanie wydobywa owocowy smak.

Naga Morich

1,000,000–1,500,000
Wyzwanie

Postępuj ostrożnie: nie bez powodu odmiana określana jest jako „wężowe chili"; to zobowiązuje. Ulubieniec szefów kuchni z Bangladeszu ze względu na owocowy, a wręcz ananasowy smak i ognistą pikantność.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl dd0fe90179

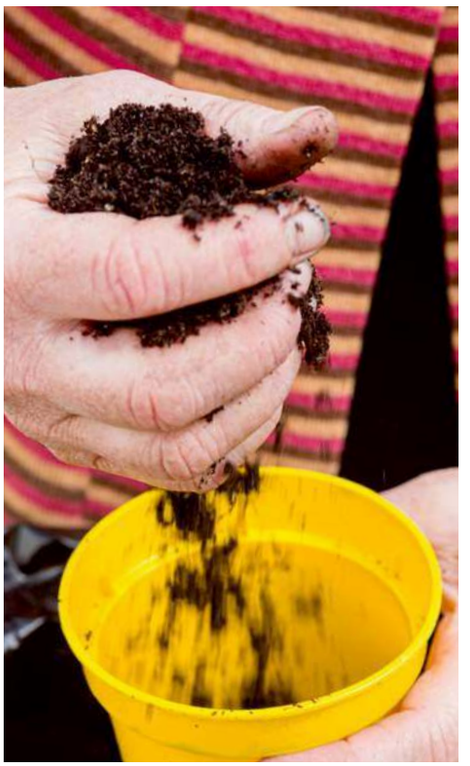
Jak uprawiać

Potrzebne ci będzie ciepłe i jasne miejsce, aby zacząć uprawę nasion chili. Podgrzewany propagator będzie idealny, ale parapet w pomieszczeniu również zda egzamin.

Uprawiaj kompaktowe odmiany w słonecznym miejscu w pomieszczeniu, ponieważ to idealni kandydaci na rośliny doniczkowe. Na południu kraju wcześnie dojrzewające odmiany można zahartować i uprawiać na zewnątrz, gdy jest ciepło. Jeśli zdecydujesz się na uprawę na zewnątrz, wysiej nasiona w marcu lub kwietniu wewnątrz i wysadź rośliny dopiero po ostatnich mrozach. Przeznacz dla nich najbardziej słoneczne i osłonięte miejsce.

W szklarni możesz uprawiać więcej odmian, w tym te superostre, z których większość wymaga do pełnej dojrzałości długiego sezonu wzrostu.

WIĘCEJ warzyw do wysiania teraz na **www.gardenersworld.com/fruit-veg**

1 Papryczki chili potrzebują długiego sezonu, aby rozwinąć owoce – im ostrzejsza papryczka, tym więcej czasu potrzebuje – więc wysiewaj nasiona od końca stycznia. Wypełnij doniczki o średnicy 10 cm podłożem do nasion na bazie kompostu i delikatnie uklep.

2 Nasiona są równie ostre jak owoce, więc podczas wysiewania włóż rękawiczki – szczególnie, jeśli obchodzisz się z superostrymi odmianami. Wysiej 4-5 nasion do doniczki, rozmieszczając je w równych odległościach co kilka centymetrów.

6 Zrób palcem dołek w wypełnionej uniwersalnym podłożem doniczce o średnicy 10 cm, a następnie ostrożnie przenieś sadzonkę. Delikatnie uklep ziemię.

7 Jeśli chcesz oszczędzić czas, możesz także kupić gotowe sadzonki w internecie. Gdy tylko je dostaniesz, podlej je, jeśli są suche, a następnie przesadź do 10 cm doniczek i podlej.

8 Trzymaj młode papryczki w cieple i zachowuj wilgotną, ale nie mokrą ziemię. Uszczknij końcówkę rośliny, gdy osiągnie 10 cm wysokości, a następnie po kilku tygodniach ponownie usuń końce pędów, aby roślina się rozkrzewiła.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl dd0fe90179

3 Przykryj nasiona cienką warstwą podłoża lub wermikulitu. Następnie podlej letnią wodą – podłoże powinno być wilgotne, ale nie mokre.

4 Na czas kiełkowania nasion postaw doniczkę w ciepłym miejscu. Podgrzewany propagator ustawiony na 18-28° C byłby idealny, ale równie dobre efekty osiągniesz umieszczając ją do szafki ze zbiornikiem na ciepłą wodę lub na słonecznym parapecie od południowej strony.

5 Kiełkowanie może być wolne i trwać trzy tygodnie lub dłużej. Gdy sadzonki będą miały już dwie pary liści, przepikuj je do osobnych doniczek, delikatnie unosząc je za liście.

9 Zacznij nawozić, gdy uformują się kwiaty, dodając do konewki z wodą bogaty w potas nawóz do pomidorów, aby zachęcić owoce do wzrostu. Jeśli uprawiasz papryczki wewnątrz, zapyl ich kwiaty ręcznie, dotykając każdy z nich miękkim pędzelkiem.

10 Jeśli uprawiasz chili na zewnątrz, zahartuj rośliny po ostatnich mrozach przed przeniesieniem je w bardziej nasłonecznione miejsce. Często podlewaj, ale pozwól, by podłoże wysychało między podlewaniem, aby skoncentrować smak (i ostrość!) owoców.

11 Owoce chili, w większości przypadków, na początku mają zielony kolor – w tym momencie są niedojrzałe i mają mniej intensywny smak. Ostrość wzrasta wraz z dojrzewaniem, więc powstrzymaj się ze zbiorem, aż nabiorą koloru i maksymalnej mocy.

eprasa.pl dd0fe90179

SŁONECZNIK BULWIASTY

Dni są coraz dłuższe, ale nadal jest wystarczająco zimno, by rozkoszować się pożywnymi i pysznymi warzywami korzeniowymi. Słonecznik bulwiasty (topinambur) to słodka, orzechowa alternatywa dla ziemniaka, uprawiana ze względu na bulwy i spokrewniona ze słonecznikiem.

3 SPOSOBY NA SŁONECZNIK BULWIASTY

- **Obierz i pokrój** w ćwiartki, a następnie piecz przez 20 minut z szałwią i cytryną oraz z odrobiną oliwy z oliwek. Połóż na górę filet z kurczaka i piecz na złoty kolor.
- **Połóż** plasterki obranego słonecznika bulwiastego i nieobranego ziemniaka w płytkim naczyniu. Dodaj czosnek, masło i delikatnie przysmażoną cebulę, przykryj i piecz przez 1-1,5 godz.
- **Upiecz** z odrobiną oliwy z oliwek. Przełóż na patelnię z ugotowanymi kasztanami, usmażoną cebulą, bulionem w kurczaka i śmietaną. Doprowadź do wrzenia, a potem zblenduj i odcedź przed podaniem.

WIĘCEJ pysznych przepisów ze słonecznikiem bulwiastym na **bit.ly/artichoke-recipes**

TEKST: MIRANDA JANATKA. ZDJĘCIA: GETTY/BBC GOOD FOOD

Słonecznik bulwiasty

Czy wiesz, że...?

Słonecznik bulwiasty tworzy żółte kwiaty, które są źródłem nektaru dla pszczół i innych pożytecznych owadów

Wartość odżywcza

Słonecznik bulwiasty to doskonałe źródło potasu i żelaza. Ma także działanie probiotyczne, wspomaga trawienie.

Uprawa

Wiosną, przed sadzeniem, przekop ziemię. Sprawdź, czy bulwy są jędrne i zdrowe – jeśli niektóre są większe od kurzego jaja, podziel je ostrym nożem. Można je uprawiać na różnych rodzajach gleby, a gdy są posadzone w rzędach, będą służyły jako osłony przed wiatrem dla delikatniejszych roślin. Możesz uprawiać kilka bulw w większej donicy z podłożem, ale łatwiejsza jest uprawa w gruncie, a zbiory będą z pewnością większe. Gdy łodygi osiągną 30 cm wysokości, usyp ziemię wokół roślin do połowy ich wysokości i delikatnie uklep. To pomoże je ustabilizować. W połowie lata przytnij łodygi do 1,5 m wysokości, aby zachęcić bulwy do wzrostu. Podlewaj w okresach suszy i nie pozwól wyschnąć roślinom.

Zbiory

Wyjmij bulwy za pomocą wideł – z jednej rośliny można uzyskać co najmniej 10. Wykop wszystkie niechciane bulwy do końca lutego, ponieważ ponownie zakiełkują i szybko się rozprzestrzenią. Przesadź największe i najładniejsze, jeśli chcesz uprawiać je w przyszłym roku.

Przechowywanie

Bulwy nie lubią przechowywania i najlepiej zostawić je w ziemi do momentu, gdy będą potrzebne. Można je przechowywać przez krótki czas w papierowej torbie w lodówce.

Polecane odmiany

'Fuseau' tworzy długie bulwy z gładką skórką, dzięki czemu łatwo się je obiera.

Kalendarz	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
SADZENIE												
ZBIÓR												
ODSTĘPY	**Posadź cebulki** ↓ na głębokości 10 cm **Ostateczny odstęp** ↔ 30 cm											

ZDJĘCIA: GETTY/PICTURE PARTNERS

eprasa.pl dd0fe90179

DOKTOR OGRODNIK

Dlaczego nasiona nie kiełkują?

Nick Bailey radzi, jak zapewnić nasionom najlepsze warunki do kiełkowania

W ogrodnictwie najważniejsza jest cierpliwość, prawda? Wysiewasz nasiona, czekasz i zazwyczaj twoja cierpliwość jest nagradzana piękną rośliną. Jednak czasami plany biorą w łeb. Robisz wszystko tak, jak zawsze, ale nasiona po prostu nie kiełkują. Zdarzyło mi się to wiele razy, w domu i na zewnątrz. Co powoduje, że nasiona się dąsają i odmawiają kiełkowania?

Jest wiele możliwości, od nieodpowiedniej temperatury po rodzaj podłoża, ale jedną z najczęstszych przyczyn jest wiek i jakość nasion. Zdolność kiełkowania paczkowanych nasion powinna wynosić do 100% w chwili zakupu, ale będzie mniejsza, jeśli nasiona nie są dobrze przechowywane. Zauważyłem, że z dwuletniej torebki przechowywanej w złych warunkach wykiełkuje mniej niż połowa nasion.

Jak więc powinno się przechowywać nasiona? Na krótki okres przechowywania włóż je do lodówki w zamkniętym plastikowym pudełku. Do dłuższego przechowywania lepsza będzie zamrażarka. Jednak niektóre nasiona, w tym wiele roślin selerowatych (np. pasternak), najlepiej wysiewać na świeżo, ponieważ szybko tracą zdolność kiełkowania.

Wpływ środowiska

Bardzo ważny jest również wybór odpowiedniego podłoża. Nasiona mają zapasy składników odżywczych, które napędzają ich kiełkowanie, dlatego nie potrzebują żyznego podłoża, które mogłoby zaszkodzić siewkom. Zamiast tego użyj specjalnego podłoża do wysiewów lub przygotuj własne. Przetestowałem, że dobrze sprawdza się mieszanka 60% włókna kokosowego i 40% kompostu.

Mimo, że nasiona ewoluowały tak, aby przetrwać w różnych środowiskach, potrafią też reagować na warunki otoczenia i zawiodą, jeśli nie zapewnisz im odpowiednich. W przypadku zbyt głębokiego lub zbyt płytkiego siewu nasiona nie będą miały odpowiedniego bodźca – światła, wilgoci lub ciepła – który pobudzi wzrost. Nasiono może zebrać energię, aby wydać pierwszy korzeń i pęd, ale jeśli nie otrzyma wszystkiego, czego potrzebuje, siewka zmarnieje jeszcze przed wytworzeniem właściwych liści. Dlatego zawsze przestrzegaj odpowiedniej głębokości siewu.

Odpowiednia temperatura również może być wyzwaniem – jeśli po wysiewie nasiona będą miały za gorąco lub za zimno, większość z nich nie dostanie odpowiedniego sygnału, który każe im zacząć kiełkować. Zarówno w szklarni, jak i na parapecie nasiona delikatnych roślin (takich jak pomidory) potrzebują temperatury około 20° C do kiełkowania, podczas gdy gatunki klimatu chłodnego (takie jak sałaty) preferują około 10° C. Na zewnątrz najbardziej odporne rośliny jednoroczne kiełkują w jeszcze niższych temperaturach.

Nieprawidłowe lub skąpe podlewanie może również wpływać na kiełkowanie. Po wysianiu nasion, zamiast podlewać je z góry, postaw doniczkę lub kuwetę w płytkim naczyniu z wodą. Podlewanie może wymyć nasiona, zmniejszając zdolność kiełkowania. Ważne jest również, aby nasiona nie leżały w zbyt mokrym lub zbyt suchym podłożu – staraj się, aby podłoże było stale wilgotne.

Na koniec pamiętajmy, że ważne jest także oświetlenie. Przy zbyt słabym świetle nasiona albo w ogóle nie wykiełkują, albo siewki wyrosną cienkie i wysokie (wybielone) i będą się wyciągać, aby znaleźć więcej światła. Ale jeśli będzie zbyt jasno, to siewki mogą się przegrzać, wyschnąć lub usmażyć. Lutowe słońce rzadko stanowi problem, ale już w kwietniu i maju sadzonkom w szklarni powinieneś zapewnić do 50% zaciemnienia w pogodne dni.

Zasadniczo bez względu na to, czy wysiewasz nasiona w pomieszczeniu, czy bezpośrednio w gruncie, musisz zapewnić im odpowiednią głębokość, światło, temperaturę, wilgotność i podłoże. Takie informacje znajdziesz zwykle na opakowaniu z nasionami, więc postępuj zgodnie z instrukcjami i odniesiesz sukces – chyba, że masz bardzo gnuśne ziarna!

Pierwsze liście wydawane przez nasiona nazywane są liścieniami. Każdy gatunek ma dwa (jak na zdjęciu) lub jeden liścień

ZDJĘCIA: LESLEY COOK, GETTY/INGO SCHULZ, CHRIS WINSOR

eprasa.pl dd0fe90179

Czy wiesz, że...
Nasiona maku mogą wykiełkować nawet po 100 latach leżenia w ziemi

Co mówi nauka

- **Niektóre nasiona** do wykiełkowania potrzebują zimowego przechłodzenia. Odpowiednie warunki można stworzyć w procesie zwanym stratyfikacją, który polega na umieszczeniu nasion w lodówce lub zamrażarce albo wystawieniu kuwety wysianych nasion zimą na zewnątrz.
- **Największe nasiona** na świecie wydaje palma seszelska, *Lodoicea maldivica*. Jej nasiona o kształcie pośladków mogą ważyć nawet 20 kg!

- **Skaryfikacja** może przerwać stan uśpienia niektórych nasion o twardej łupinie zewnętrznej. Uszkodzenie jej w jakiś sposób, np. poprzez zadrapanie lub nacięcie, wpuszcza wodę do wnętrza i inicjuje kiełkowanie.
- **U wybranych nasion** proces kiełkowania rozpoczynają specyficzne związki lub enzymy. Różne australijskie nasiona kiełkują dopiero po przejściu przez układ trawienny kazuarów, podczas gdy niektóre południowoafrykańskie gatunki kiełkują dopiero po ekspozycji na dym.
- **Rośliny kwiatowe** są klasyfikowane według liczby liścieni w fazie kiełkowania. Jednoliścienne (trawy, palmy) mają jeden liść zarodkowy, dwuliścienne (drzewa, krzewy, większość bylin i roślin jednorocznych) mają dwa.

eprasa.pl dd0fe90179

DOKTOR OGRODNIK

Ogrody odporne na mróz

Nick Bailey pokazuje, jak bronić ogród przed szkodliwym działaniem mrozu

Puder ze szronu, którym obsypane są rośliny wygląda pięknie, ale może być dla nich katastrofalny w skutkach. Kiedy temperatura spada, mróz może doprowadzić do uszkodzenia liści i łodyg, zniszczenia koron (kiedy podnoszenie mrozowe powoduje pęknięcia w ziemi i odsłonięcie korzeni), a nawet śmierci roślin. Ale przy odpowiednim doborze gatunków i ich właściwej ochronie można poradzić sobie z kolejnymi falami zimna nadciągającymi ze wschodu.

Istnieją trzy główne formy mrozu, które uszkadzają rośliny – mroźne powietrze, przymrozek gruntowy i szron. Mroźne powietrze występuje wtedy, kiedy temperatura powietrza spada poniżej punktu zamarzania wody. Ten rodzaj mrozu jest dodatkowo potęgowany przez wiatr i może wysuszyć liście i zabić rośliny. Przymrozek gruntowy tworzy lód na ziemi lub obiektach, których temperatura jest niższa niż punkt zamarzania wody. Może zniszczyć korzenie, bulwy i cebule, a także powodować podnoszenie mrozowe. Szron tworzy się, kiedy temperatura na powierzchni obiektów spada poniżej punktu zamarzania, zanim zacznie tworzyć się rosa.

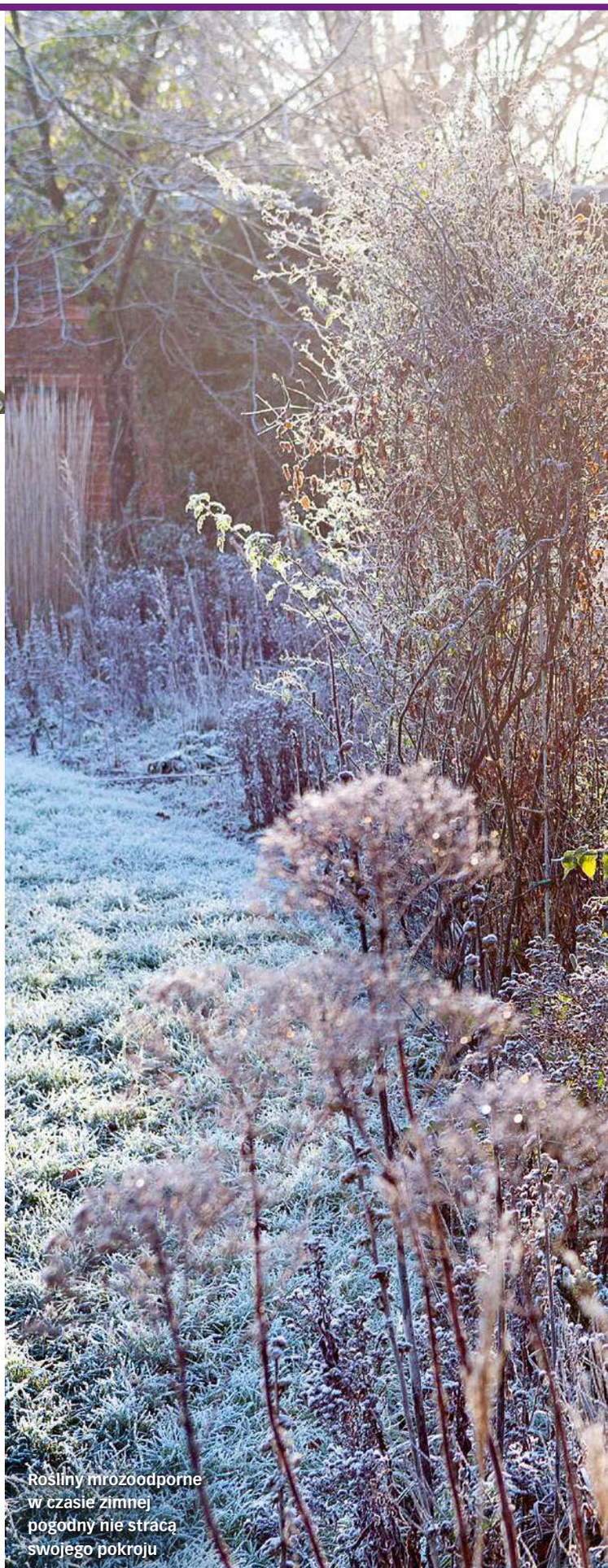
Jak ochraniać przed mrozem

Najsilniejsze mrozy najczęściej występują na wyżynach, wysokich wzniesieniach i w zastoiskach mrozowych. Jeśli chodzi o ogrody, na mróz często najbardziej narażone są odsłonięte działki, ogrody w dolinach, ogrody otoczone murami (z których zimne powietrze nie ma ujścia) i działki na zboczach, z których nie może spłynąć oziębiające się powietrze. W ekstremalnych sytuacjach mrozy mogą wystąpić od września do czerwca.

Ochrona roślin przed uszkodzeniami mrozowymi jest stosunkowo łatwa. Rośliny cebulowe i bulwiaste przed zimą można wykopać z ziemi [np. dalie] lub zabezpieczyć grubą, suchą ściółką [cebulowe kwitnące wiosną]. Wrażliwe krzewy i rośliny zimozielone można owinąć włókniną (z dobrą wentylacją) lub otoczyć osłonami z poliwęglanu. Delikatne gatunki trzeba wykopać przed pierwszymi przymrozkami i sadzić wiosną dopiero po ostatnim przewidywanym przymrozku. Rośliny w pojemnikach najlepiej ustawić w osłoniętym miejscu, a delikatne byliny, takie jak penstemony, będą chronione przed mrozem przez własne suche łodygi, jeśli nie wytniesz ich do wiosny [w Polsce trzeba je dobrze zabezpieczyć!]. Warto też wziąć pod uwagę stanowisko roślin. Wczesne kwiaty, takie jak kamelia i magnolia, są często uszkadzane w wyniku zbyt szybkiego tajania po ustąpieniu mrozu. Prostym rozwiązaniem jest posadzenie ich przy zachodniej ścianie [w Polsce kamelię przenieś do pomieszczenia - red.].

RHS opracowało tabelę oceny odporności na mróz, aby pomóc ogrodnikom w rozsądnym wyborze roślin. Skala ocen zaczyna się od H1a – to rośliny wymagające przez cały rok szklarniowej temperatury ponad +15° C; aż do H7, czyli roślin, które będą tolerować temperaturę nawet poniżej –20° C. Korzystając z przewodnika online – wejdź na: www.bit.ly/rhs-hardinessrating – i termometru, ocenisz mikroklimat w swoim ogrodzie i będziesz mógł dokonać właściwego wyboru roślin.

Odporne na uszkodzenia mrozowe rośliny to m.in. derenie, bodziszki, astry bylinowe, zawilce japońskie, bergenia, naparstnice, róża pomarszczona i orliki. Rośliny te poradzą sobie z temperaturą -20° C! Możesz jednak zwiększyć wybór roślin, używając kilku sztuczek, aby twój ogród był nieco cieplejszy. Parawan z drzew lub krzewów radykalnie zatrzyma chłodny wiatr, a jeśli działka jest otoczona murem lub ogrodzeniem, upewnij się, że istnieje nisko położony punkt ucieczki dla zimnego powietrza. Uzbrojeni w techniki ochronne i odpowiednie rośliny możemy zabezpieczyć ogród przed atakiem ostrej zimy.

Rośliny mrozoodporne w czasie zimnej pogody nie tracą swojego pokroju

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl dd0fe90179

Czy wiesz, że...
Niektóre rośliny jesienią wytwarzają związki, które chronią je przed zamarzaniem.

Co mówi nauka

- **Gatunki** przystosowane do ekstremalnie niskich temperatur potrafią zmniejszyć ilość wody w komórkach liści w czasie najzimniejszej pogody, aby zapobiec uszkodzeniom.
- **Plantatorzy krzewów** owocowych często spryskują plony drobną mgiełką przed spodziewanym mrozem. Mgła tworzy lodową powłokę na kwiatach lub owocach, zapobiegając w ten sposób uszkodzeniom spowodowanym przez mróz.
- **Ciepłe powietrze** unosi się, a zimne powietrze opada. Kiedy zimne powietrze zostaje uwięzione w otoczonym murem lub ogrodzeniem ogrodzie tworzy się zastoisko mrozowe (mrozowisko). Złagodzisz jego skutki wypuszczając powietrze z ogrodu przez szczeliny.
- **Rośliny** takie jak jodła, świerk i modrzew są zdolne do przechłodzenia się – mogą utrzymywać wodę w komórkach w stanie ciekłym, pomimo temperatury poniżej zera.
- **Odporne na mróz** rośliny mają zwykle elastyczne błony komórkowe, które – gdy zamarznie w nich woda – mogą się rozszerzać bez pękania. Wrażliwe rośliny nie mają takiej zdolności, więc kiedy woda w ich komórkach zamarza i rozszerza się, komórki pękają, co objawia się czernieniem pędów i liści.

eprasa.pl dd0fe90179

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Kiedy świat dostaje fioła na punkcie zdrowia i bezpieczeństwa, **Alan** zauważa, że w ogrodzie też warto podjąć pewne środki ostrożności

„Uważaj na siebie!" Założę się, że mówisz tak niemal za każdym razem, kiedy żegnasz się z najbliższymi, nawet jeśli wychodzą tylko do ogrodu. No cóż, jak mówi stary aforyzm: „Najwięcej wypadków zdarza się w domu" – i w ogrodzie.

Problem w tym, że jeśli, tak jak ja, jesteś starym pracusiem to wydaje się lekką przesadą zakładanie butów ochronnych ze stalowymi noskami, grubych rękawic ogrodowych, okularów ochronnych, kurtki odblaskowej i kasku za każdym razem, gdy idziesz zrobić bukiet kwiatów. W porządku, trochę przesadzam. A może jednak nie?

Ile razy niemal przebiłeś gumowce widłami, kiedy przekopywałeś ziemię? Albo prawie odciąłeś sobie palec podczas przycinania róż? A może byłeś blisko wybicia sobie oka tyczką, która niewinnie podpiera twoje mieczyki? Tak, ja też. Jednak lubię swobodę, którą daje ogrodnictwo. Myślę, że gdybym miał zmuszać się do zastosowania połowy powyższych środków bezpieczeństwa ilekroć wychodzę tylnymi drzwiami, to wolałbym spożytkować wolny czas na zbieranie znaczków.

> Dopóty możemy bezpiecznie grabić, dopóki nie odkładamy grabi zębami do góry, tak że gdy na nie nadepniemy, dostaniemy prosto w dziób

Z pewnością musi istnieć jakiś złoty środek. Chociaż jestem bojownikiem o wolność, kręcę głową przy wszystkich reklamach, w których urocza młoda kobieta kosi trawę supernowoczesną kosiarką rotacyjną mając na sobie supernowoczesne japonki. W każdej chwili mogłoby się to zakończyć dość dramatycznym pedicurem.

Sam zwracam szczególną uwagę na moją kosiarkę rotacyjną, odkąd mój przyjaciel stracił czubek środkowego palca, próbując usunąć ścinki trawy z kosza kosiarki przy włączonym silniku. Myślał, że ostrze przestało się obracać. Nie przestało. Tak, wiem, że drżysz na samą myśl o tym. Od tego czasu dokładam szczególnej staranności i zawsze wyłączam silnik i wyjmuję świecę zapłonową przed wyruszeniem na wycieczkę w głąb kosiarki.

Wiedz jednak, że tak jak każdego denerwuje mnie przesadna dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo.

Naprawdę czuję, że mogę ustawić drabinę i wejść na nią bezpiecznie bez konieczności odbycia półdniowego kursu instruktażowego, ale jeśli w przyszłym miesiącu przeczytasz, że zanurkowałem głową w rabatkę podczas przycinania moich róż pnących to szybciej będę schodzić w dół, niż wchodzić do góry.

Najczęściej ignorujemy te najbardziej oczywiste środki ostrożności i później żałujemy, że o nich nie pomyśleliśmy. Często opowiada się u nas anegdotę, jak to pewnego zimowego poranka w naszym ostatnim domu w Barleywood wyruszyłem wcześnie wyprowadzić psy, ubrany tylko w puszysty, jaskrawopomarańczowy szlafrok (mojej żony) i parę kaloszy (raczej za dużych), aby tylko potknąć się o pierwszy stopień w ogrodzie i wyłożyć się jak długi w błoto. Leżałem oszołomiony i ogołocony przez pełne dwie minuty, podczas gdy psy biegały wokół mnie przekonane, że to świetna zabawa. Wtedy właśnie dotarło do mnie, że istnieje różnica pomiędzy upadkiem na twarz, kiedy masz osiem lat, a upadkiem na twarz, gdy masz ich 50. Ośmiolatek wstanie i pobiegnie dalej; pięćdziesięciolatkowi zaś zawiruje cały świat i zacznie się zastanawiać, kto wyciągnął mu ziemię spod nóg.

Możesz oczywiście uważać, że całokształt naszego zdrowia i bezpieczeństwa nie ma nic wspólnego z siłami, które się nami opiekują; chodzi raczej o zmniejszenie prawdopodobieństwa, że wniesiemy przeciwko nim pozew. Jest w tym jakaś prawda, ale nie będzie niczym złym, jeśli za każdym razem, kiedy wychodzimy do naszych ogrodów, będziemy pamiętać o podstawowym instynkcie samozachowawczym. Dopóty możemy bezpiecznie ciąć, kopać, przekopywać i grabić, dopóki nie odkładamy grabi zębami do góry, tak że gdy na nie nadepniemy, dostaniemy prosto w dziób (jedynym sposobem, aby mieć pewność, że grabie nigdy nie wezmą odwetu, jest oparcie ich zębami o ścianę lub ogrodzenie z trzonkiem spoczywającym na ziemi).

A to tylko zdrowy rozsądek, prawda? Trzeba nauczyć się, kiedy naginasz szczęście, a kiedy możesz być nieco bardziej zrelaksowany. Trzymaj się ciepło tej zimy. I uważaj na siebie!

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDYILLUSTRATION

eprasa.pl dd0fe90179

Zielony Ogródek

TWOJA STRONA OGRODU

ZAKŁADANIE OGRODU

10 kroków do własnego ogrodu
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/ogrod

WARZYWNIK I SAD

Rozsada warzyw: krok po kroku
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/rozsada

WIZYTY W OGRODACH

Polski ogród w angielskim stylu
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/angielski

ZWIERZĘTA W OGRODZIE

Zimowe dokarmianie ptaków
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/dokarmianie

ROŚLINY W DOMU

Rośliny doniczkowe przyjazne zwierzętom
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/doniczkowe

PRACE W OGRODZIE

Co robić zimą w ogrodzie? Lista prac
SPRAWDŹ www.zielonyogrodek.pl/zima

Warto Wiedzieć Więcej

Zajrzyj do zielonego ogródka na www.ZielonyOgrodek.pl

#zielonyogrodek

eprasa.pl dd0fe90179

Lista zakupów

WYGODNA PRACA

Klęcznik ogrodowy 2w1 pozwala pracować zarówno na kolanach, jak i w pozycji siedzącej. Może służyć jako niewielkie krzesełko lub klęcznik bardzo wygodny podczas pielenia i sadzenia. Jest składany, lekki i zajmuje niewiele miejsca podczas przechowywania.
www.semini.pl

NAWOŻENIE TO KONIECZNOŚĆ

Odpowiednio dobrane składniki odżywcze stymulują rozwój traw, zapewniając dobry wzrost i piękny, nasycony zielony kolor. **Nawóz 100 dni do Siewu** można stosować jednocześnie z wysiewem nasion! Wspiera równomierny wzrost trawy i polepsza ukorzenianie. **Nawóz Osmocote** działa bardzo długo, bo aż do 6 miesięcy – wystarczy jedno nawożenie w sezonie, bez ryzyka przenawożenia!
www.substral.pl

KOSZENIE BEZ WYSIŁKU

Lekka, poręczna i niewielka. **Kosiarka ręczna Li-18/22** idealnie sprawdza się na małych trawnikach. Dzięki zasilaniu akumulatorem 18 V może wykosić około 50 m² w 20 minut. Praca nią jest równie prosta i niewymagająca, co sprzątanie pokoju odkurzaczem.
www.gardena.pl

PRECYZYJNE CIĘCIE

Sekator nożycowy PX94 PowerGear™X przeznaczony jest do cięcia świeżych gałęzi. Specjalny mechanizm trzykrotnie zwiększa siłę cięcia, a obrotowa rączka pozwala używać wszystkich palców jednocześnie, co zmniejsza obciążenie dłoni i nadgarstka.

Do precyzyjnego cięcia grubszych gałęzi wykorzystaj **sekator dwuręczny z linii PowerGear™X**. Specjalny mechanizm, trzykrotnie zwiększający siłę cięcia i jednocześnie redukujący wysiłek podczas pracy. Aluminiowe rękojeści i uchwyty z miękkimi elementami zapobiegają wyślizgnięciu się sekatora z dłoni, gwarantując łatwą i bezpieczną pracę.
www.fiskars.pl

NOWY TRAWNIK I UZUPEŁNIANIE UBYTKÓW

Zregeneruj zniszczony trawnik po zimie, a szybko odzyska gęstość i żywozielony kolor. Zrób dosiewki na zniszczonych fragmentach. Nasiona **mieszanki renowacyjnej** szybko kiełkują i zadarniają wolne powierzchnie!

Jeśli planujesz założenie nowego trawnika i chcesz mieć gęstą darń i długotrwały efekt na lata wybierz **trawę samozagęszczającą uniwersalną**. To jednorazowy dodatek, bo darń jest wytrzymała i regeneruje się po uszkodzeniach.
www.substral.pl

OGRODOWA MODA

Jesienno-wiosenna kurtka typu parka stworzona z myślą o eleganckich ogrodniczkach, które dłuższy czas przebywają w chłodniejszych warunkach. Wykonana z wodo- i plamo-odpornego materiału, idealna do pracy w ogrodzie i na co dzień.
www.elegancka-ogrodniczka.pl

eprasa.pl dd0fe90179

MARKET OGRODNICZY

Szkółka Roślin Ozdobnych
MIROSŁAW TOMASZEK
TOMASZEK
W OFERCIE
Borówka amerykańska
do dalszej produkcji w:
• multiplatach M-24; M-60; M-144; M-240
• pojemnikach p9 oraz c2
Lawenda wąskolistna
Jesteśmy producentem wrzosów
Garden Girls
Borzęcin 855, 32-825 Borzęcin
tel. 691 540 697; 790 450 333
szkolkatomaszek@onet.com.pl

Sklep internetowy z nowoczesnym
OŚWIETLENIEM SOLARNYM i ozdobami ogrodowymi,
w tym RZEŹBAMI WIATROWYMI

AURORA
AURORA-GARDEN sale@aurora-garden.pl,
www.aurora-garden.pl, tel. 796 881 848

Szkółki Konieczko
www.drzewa.com.pl
W ofercie ponad 2 500 odmian

Floribunda.pl
hodowla i sprzedaż róż ogrodowych
sklep internetowy
Szkółka Róż Floribunda
24-130 Końskowola, Kurowska 19
biuro@floribunda.pl, tel. 603758788
www.floribunda.pl

Wysyłkowy Sklep Ogrodniczy
FUTURE GARDENS
www.futuregardens.pl
tel. 322 010 563

www.Zielony-Salonik.pl
OGRODNICZY SKLEP WYSYŁKOWY
Profesjonalny sklep internetowy zaprasza na zakupy przez cały sezon.

JULIANA

Redlove
czerwony miąższ
Redlove

agrosklep.pl
Ogrody zimowe, oranżerie, szklarnie
NOWOŚĆ
SZKLARNIA QUBE 6,2m²

Halls

SERIA PROFESJONALNA
NASIONA HOLENDERSKIE
ALSEED-GARDEN
PROFESJONALNE NASIONA WARZYW W TWOIM OGRODZIE
W swojej ofercie mamy odmiany bardzo plenne, odporne na choroby i łatwe w uprawie. Jakość oferowanych produktów jest na najwyższym poziomie. Nasiona pakowane w hermetyczne opakowania zapewniające przedłużoną trwałość.

www.alseedgarden.pl

eprasa.pl dd0fe90179

Gardeners' World
EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelny
Paweł Romanowski
pawel.romanowski@avt.pl

Redaktor prowadzący
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Fizek, Anna Moroz-Darska, Łukasz Skop, Tomek Ciesielski, Katarzyna Kaczan-Borowska

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 22 257 84 98

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS WORLD
PUBLISHING DIRECTOR
Dom Murray

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

DIRECTOR OF CONSUMER PRODUCTS AND PUBLISHING
Andrew Moultrie

HEAD OF PUBLISHING
Mandy Thwaites

UK PUBLISHING CO-ORDINATOR
Eva Abramik
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2015 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

dwumiesięcznik nr 1/2020

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Worldwide

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

marcowo-kwietniowy
numer w sprzedaży już w połowie lutego

Monty udowadnia, że ogrodnictwo jest dobre dla zdrowia

PLUS Rady ekspertów

Adam planuje podwyższoną rabatę

Carol poleca drzewa kwitnące wiosną

Odmiany pomidorów, które warto mieć w ogrodzie!

ZAPRASZA mtp GRUPA

GARDENIA

MIĘDZYNARODOWE TARGI OGRODNICTWA I ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

13-15 LUTEGO 2020

www.TargiGardenia.pl

Międzynarodowe Targi Poznańskie

INNOWACJE W OGRODZIE

- niezwykłe strefy inspiracji
- pokazy cięcia i pielęgnacji roślin
- strefy edukacyjne
- interesująca oferta dotycząca rekreacji i sportu
- trendy: dziecko w ogrodzie
- kiermasz ogrodniczy

TargiGardenia

KUP BILET NA TO BILET.PL

eprasa.pl dd0fe90179

eprasa.pl dd0fe90179